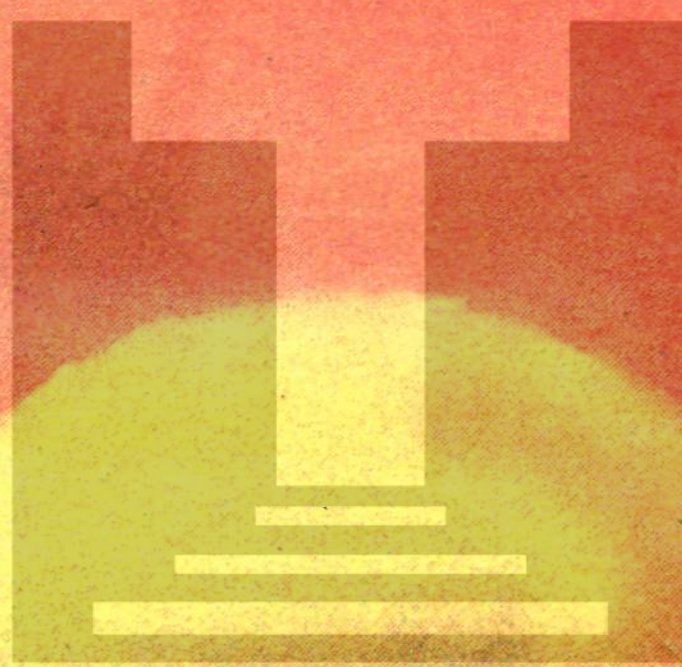

DÖRDÜNCÜ YIL SAYI: 36 EKİM 1990 5.000TL (KDV'li)

TOPLUMSAL KURTULUŞ

AYLIK TEORİK-PRATİK SOSYALİST DERGİ

TÜSTAV

Sürüler Dünyasında
Demokrasi
Yalçın Küçük

Devletin İdeolojik
Mekanizması ve
Karşı-Devrimci
Dinamikleri
Hasip Akgül

Devrimci Siyaset
Sınıf Siyasetidir
Haluk Yurtsever

BU SAYIMIZ

Bir derginin sunuş yazısı en son yazılan ve benim açımdan zor olan bir yazı. Zorluğu, sayfalarca yazıyı birkaç cümleyle okura takdim etmeye çalışmak.

Bu düşüncelerle önceki sayıların "Bu Sayımız" yazılarına göz atarken 27. Sayıda A. Zengin'in "Demokrasi' Bir İç Savaş Durumudur" başlıklı yazısının tanıtımını görünce yazıyı yeniden okudum. Y. Küçük'ün Iskenderun'da bir panelde yaptığı konuşmanın metnini yayınlıyor olduğumuzdan özellikle okudum. Sonra şunu düşündüm: "Toplumsal Kurtuluş'ta ki bakış, açılım, ümitlenmeyi haklı kılıyor". Özellikle cezaevlerinden aldığımız son mektuplar bu düşüncelerle yazılmış ve haklılığı birkez daha kanıtlıyor: Nevşehir Cezaevinden yazan Zeki Barbaros, "Toplumsal Kurtuluş'un yayın hayatını sürdürmesi bir gerekliliktir, tüm güçlülere rağmen bu gerekliliğin, yaratıcı, birleştirici ve dönüştürücü etkisinin, yaşama saygı duyan, yaşama inanç besleyen insanların gönüllü katkılarıyla amacına ulaşacağına inanıyorum" diyor. Aydın Nazilliden yazan bir başka dostsa, "Toplumsal kurtuluş düzenli gelmiyor, toplatılan sayıları vermiyorlar, yokluğunda yerini dolduramıyoruz" diyor. Bu olumsuzluğa çare düşünüyoruz.

Evet, Türkiye'de, Ortadoğu kriziyle birlikte gözü yeniden, yeni bir olguyla perdelenen solun kuru sloganlar yerine, ön açıcı siyasal bakışlara duyulan ihtiyacın yansdığı, bu ihtiyaca cevap olabilecek çabanın yok deneye kadar az olduğu acı bir gerçek.

Gözlerin böylesi perdelendiği bir zamanda, Y.Küçük, Halepçe katliamında değil de parazit Kuveyt'i alınca, Saddam'a Hitler diyenleri, Amerikan rüzgarına kapılmış köksüz yapraklara benzettiği konuşmasında, "Demokrasi ve İç Savaş", "Eylülizm ve Devlet", "Kültür ve Kimlik Arayışı" ve "Demokrasicilik: Modern Temekçilik" alt başlıklarında, yürüttüğü tartışmayla, perdeyi aralıyor.

'Belirlenmiş gündem'e değişik bir açılım getiren, soyut, "Savaşa Hayır"ın dışına taşan değerlendirmeleri, yazımızın H.Y' nin "Ortadoğuda Savaş Bulutları ve Olasılıklar" değerlendirmesini ve ayrıca PKK'nin değerlendirmesini yayınlıyoruz.

H.Yurtsever "Devrimci Siyaset Sınıf Siyasetidir" de sınıf siyasetinin ilkeliliğini, devrimciliğini ve sanatsal özelliklerini yazdığı yazısıyla yine 'belirlenmiş gündemin' dışına taşıyor!

Son dönemde Türkiye'de sol adına yapılan 'polemik'lere yönelik, Alper Yalman'ın "Küfür Polemikleri"yle bir açık mektup ve çeşitli dergilerin Yazışmaları md. sahip veya yayın yönetmenlerinin imzasıyla bir uyarı-kınama yazısına yer veriyoruz.

O. Erk, 'Eğit-Der'in son kongresinden izlenimler ve değerlendirmesini yazdı.

H. Akgül'ün "Devletin İdeolojik Mekanizması ve Karşı-Devrimci Dinamikleri" incelemesi konun güncelliğine denk düşüyor.

M. Hastürk, "Sabrın ve Sabırsızlığın İhaneti"nde çürümeyi, 'sağlıklı ölme'yi ve 'sağlıklı yürüme'yi, C. Kardelen "Burjuvazi Ne Yapar?", Y. Odabaşı, "Kan Mevsimiydi; Diyarbakır'dı.."yı yazdılar.

'DGM Cephesi'nden bir iki haberle bitirelim; 32. Sayıdan berat ettik, 34-35. sayımız ne hikmetse! toplatılmadı, Y.Küçük'ün ise boşu yok, bu ay dergimiz baskıya hazırlandığı günlerde çıkan, "Kürtler Üzerine Tezler" kitabı Basın Polisi'ne gittiğinden iki gün sonra toplatıldı, yeni bir cephe açıldı.

Gelecek sayıda buluşmak üzere, dostlukla...

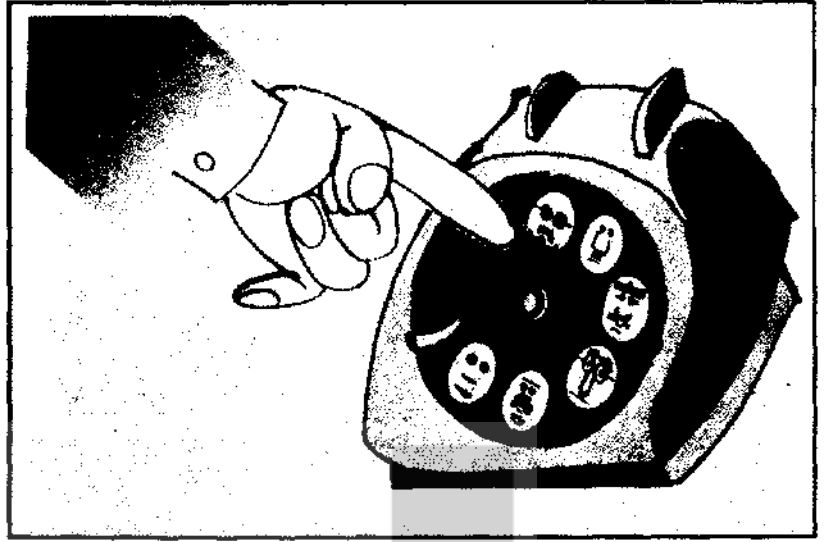
Nejdet Kanbir

TOPLUMSAL KURTULUŞ
aylık teorik-pratik sosyalist
dergi

Dördüncü yıl, sayı: 36
Ekim 1990

Sahibi: Dönem Yayıncılık
Adına Bilgesi Erenus Genel Yayın Yönetmeni: Candan Bayraktar
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Nejdett Kanbir
Merkez: Cemal Nadir Sokak Hacı Fazlıoğlu İş hanı 17/89 Telefon: 5284372
Çağaloğlu/İstanbul
Ankara Bürosu: Konur Sokak, 73/9 Ankara Telefon: 1259378
Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık 50 bin TL
Posta Çeki Numarası: 28155.7
Ankara Yurtdışı: Yıllık 75 DM
Dönem Yayıncılık Döviz Tevdiat Hesap Numarası: 1380 İş Bankası Akay Şubesi
Frankfurt Temsilcisi: Mustafa S. Silar Schichau Str. 7-9 6 Frankfurt 1 Tel: 069/495743
Hamburg Temsilcisi: Yüksel Er Bilser Str. 24 a 2000 Hamburg 60 Tel: 040/5117632
Danimarka Temsilcisi: Fadil Ömmez Bellingevej 128/B 5250 Odense SV Telefon: 65 961562
Stuttgart Temsilcisi: A. Kanber Resuloğlu Postfach 40 02 617000 Stuttgart 40
Paris Temsilcisi: A. Yalman Poste Restante Paris Bonne Nouvelle. 75010 Paris, France
Köln Temsilcisi: A. Araç C/O Beratungsstelle Manstaler Str. 30/32 5000 Köln 51, Batı Almanya
Bonn Temsilcisi: İmam Zeynel Aslan İsviçre
Temsilcisi: Baran Fırat Postfach 87 4123 Ailschwil 2.
Mönchengladbach Temsilcisi: İlhan Pasin Luisental 34 4050 Mönchengladbach 3 B.Almanya

Kapak: Ömer Ülkenciler
Baskı:

4

Yorumlarıyla Olaylar

14

Sürüler Dünyasında
Demokrasi
Yalın Küçük

21

Tarihi Bir Sıçrama
15 Ağustos
Alper Yalman

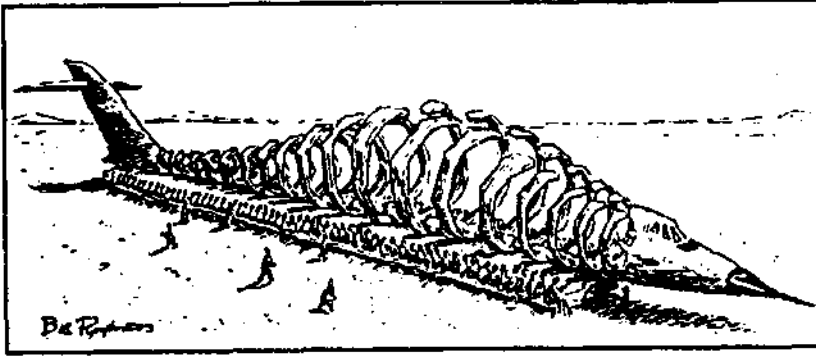

23

Devrimci Siyaset
Sınıf Siyasetidir
Haluk Yurtsever

33

Kan Mevsimiydi
Diyarbakır'dı
Yılmaz Odabaşı

36

**Ortadoğuda Savaş
Bulutları ve Olasılıklar**
H.Y

44

Komün Günleri
"Birdeş"
Azar Gök

39

**PKK Körfez Krizini Nasıl
Değerlendiriyor**

45

**Eğit-Der'in Hastalıklı
İkizleri: Eğitim-iş ve
Eğit-Sen**
Onur Erk

47

**Devletin İdeolojik
Mekanizması ve
Karşı-Devrimci
Dinamikleri**
Hasip Akgül

51

**Sabırın ve Sabırsızlığın
İhaneti**
Mesut Hastürk

56

Küfür Polemikleri
Alper Yalman

60

**Gürdal Çing'i'ya
Açık Mektup**
Nejdet Kanbir

61

Hapis Tiryakisi
Hikmetli Kişilik
Hasip Akgül

62

Burjuvazi Ne Yapar?
Can Kardelen

TÜSTAV

EYLÜLİZMİN BAĞ BOZUMU

ÖZAL, BİR MACERA İDİ...

Irak Krizi, Özal'ın sonunu hazırladı. Evren'den daha Amerikancı olduğunu gösterdi. Bush'tan daha çok İslamın düşmanı olduğunu kanıtladı.

Özal'ın hiç hesap bilmediği ortaya çıktı. Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan oldu.

Musul ve Kerkük kahramanı olmaya kalkıştı Bush'tan tekstil kotalarında kolaylık isteyen bir kimse durumuna düştü.

Saddam Hüseyin kendi ülkesine ne getiriyor; henüz bilinmiyor. Ancak Türkiye'ye ne getirdiği ve getireceği kesindir. Saddam, Özal'ı bitirmiştir. Türkiye'de Özal macerası Saddam'ın Kuveyt macerasıyla noktalanıyor.

TÜRKİYE'DE PARLAMENTERİZMİN SONU

ANAP nedir? Özal bunun dört öğilimden oluştuğunu ileri sürüyordu. ANAP, Adalet Partisi'nde, Selamet Partisi'nde bürokraside, CHP'de solculukta, diğış tutturamayanların biraraya gelerek şanslarını denedikleri bir şirkettir. ANAP, bir tapon mallar toplamıdır. Şansları bir süre yaver gidiyor; bu, kendilerinden değil, darbenin, Türkiye'deki bütün açılımlarını önünü kapatmasından kaynaklanıyor. Herkesin önü kapatılmış ve sadece taponlara kapı açılmıştır. İşte ANAP budur.

Hükümet olmuşlar ve yönetime gel-

mişler; ancak kendilerine hiç güvenemiyorlar. Hiç güvenemedikleri için bütün hikmeti, kendileri gibi kendisine hiç güvenemeyen Özal'da buluyorlar.. Özal, ne istiyorsa onu yapıyorlar.

KENDİNE GÜVENMEZİN TELEFON DÜŞKÜNLÜĞÜ

Esnaf telefonu çok sever. Telefonu eline alınca kendisini adam sa-

yar. Özal, kendisine hiçbir zaman güvenemeyen bir bürokrat ve bir politikacı oldu. Ancak kriz sırasında telefonu her eline alıp da karşısına Bush çıkınca önce şaşırıp ve sonra kendisini önemsemeye başladı. Özal, telefonunun kurbanı oldu.

Belki de Osmanlı sultan ve paşalarının en büyük eksikliğinin Okyanusları aşan telefon olmadığını düşündü ve artık Musul ve Kerkük Kahramanı Turgut Paşa olabileceğine karar verdi. Hiç ummadığı zaman müsteşar, hiç ummadığı zaman başbakan yardımcısı, hiç ummadığı zaman başbakan, doğrusunu yazmak gerek, çok umduğu zaman da devlet başkanı oldu. Devlet başkanı olduğu zaman da karşısında Demirel ve İnönü türünden iki yokluk muhalefet ediyordu. Süleyman İnönü ya da Erdal Demirel, dünyaya gelmiş en korkak, en meşruiyetçi ve en Amerikancı iki lider oluyorlardı. Bunları korkaklıkta, meşruiyette, Amerika'ya ve tekellerin olduğu Gayrettepe'ye bağlılıkta bir tek Deniz Baykal geçiyordu. Özal, sanki bir

çöl düzlüğünde yönetimi eline alıyordu. Çok şanslıydı ve üstelik son kriz sırasında telefonu açınca karşısına Bush çıkıyordu. Artık Musul ve Kerkük kahramanı olabilirdi. Telefonu vardı ve ummadığı yerlere geliyordu.

NE GELDİYSE BAŞINA TELEFONUNDAN GELDİ

Bir de yanına Bangladeş Diktatörü Erşad geldi. Beraberce Habur'a gittiler ve Saddam Hüseyin'e daha yakın oldular. Burada Özal, "Saddam'dan hesap sorarız" diye buyurdu.

Özal; Akbulut, Demirel ve İnönü türünden yokluklarla çalışmaya alışınca herşeyi Çankaya'ya taşıdı. Bu, bürokrasinin uzmanlığından da yoksun olmak demektir. Karısı Semra Hanım ve belki oğlu Efe ile konuşarak, Bush'un Saddam'a karşı galip geleceğine ve galip geldikten sonra masaya oturacağına karar verdi. Önce karar vermedi ve bunu düşündü masasına oturmanın heyecanına dayanamadı.

KAMRAN İNAN NEYE İNANIR?

Özal bunu belki de ilk önce Kamran İnan'a açmıştır. İnan artık Türkleşmiş bir Kürt olmakla birlikte ne de olsa doğuştan Kürttür. Özal, Musul ve Kerkük'ün alınması halinde oradaki Kürtlerin nasıl asimile edileceğini herhalde önce İnan'a sormuştur; çünkü basına Özal'ın ya da Musul ve Kerkük Kahramanı Turgut Paşa'nın galip devletler ile aynı masaya oturarak Kürtlerin Güney Kürdistan, Arapların Kuzey Irak dediği toprakları paylaşma rüyasını ilk

açıklayan İnan oluyor. İnan'ın mütemet basına bunları "kimseye söyleme" dediği bir zamanda Özal, İstanbul'da bir yol açarken bunları söylemekten geri kalmıyor. Bu projenin Kamran İnan'dan geldiğine inanılmasından korkuyor.

"VAAT VAR AMA YARDIM YOK"

Türkiye, 1958 yılından sonra, Türkiye'deki laiklik ilkelerini de ayaklar altına alarak Arap ülkelerine bir güven vermeye çalıştı. 1957 Lübnan Krizi'nde ve 1958 yılında Kral Faysal'ı deviren Irak Devrimi sonrasında, Türkiye, tıpkı bugünkü gibi bir aslan olmuş ve Arap ülkelerine doğru hücum hazır olduğunu ilan ediyordu. Ordular, Güney'e iniyor ve Suriye'den eski Osmanlı topraklarına doğru bir huruç hareketini başlatıyordu. O zaman, Gorbacov'un kendisine önder seçtiği Hruşov yönetimdeydi ve Hruşov, henüz Gorbacov kadar bozulmaya cesaret edemiyordu. Notalar verdi ve Türkiye'nin yerle bir edileceğini haber etti. Ordular, durdular.

Şimdi Özal, eylülizmin has bir devamcısı olduğunu gösteriyor. Bütün engelleri bırakarak kendisini Amerika ve Avrupa'ya beğendirmek için yapmadığını bırakmıyor. Eğer İnan'dan veya Suriye'den bir haber alırsa, bütün haberleri kesip Bush'a haber ediyor; sanki, Türkiye, Amerika'nın bölgedeki irtibat memurluğunu yapıyor. Bunun karşılığında Avrupa'dan Türkiye'nin stratejik önemini kabulünü, bu kabulün sonucunda da Ortak Pazar üyeliğini istiyor. Ayrıca bol miktarda da döviz bekliyor.

Milliyet'ten Nur Batur. Özal

Amerika'ya giderken yaptığı blando, Kuveyt'ten alınan üç yüz milyonluk bahşişin dışında önemli bir girişin olmadığını yazıyor. Bunun ötesinde Alman basınının Cumhuriyet'i pek sevindiren Özal övgülerinden sonra Almanya'nın Türkiye'ye bir yetmiş milyon vererek gönlünü almayı tercih ettiği ortaya çıkıyor. Başka bir girdi görülüyor; Amerika, başka ülkelerin borçlarını silerken, Türkiye'nin alınının terini silip alından bir güzel öpmekle yetiniyor.

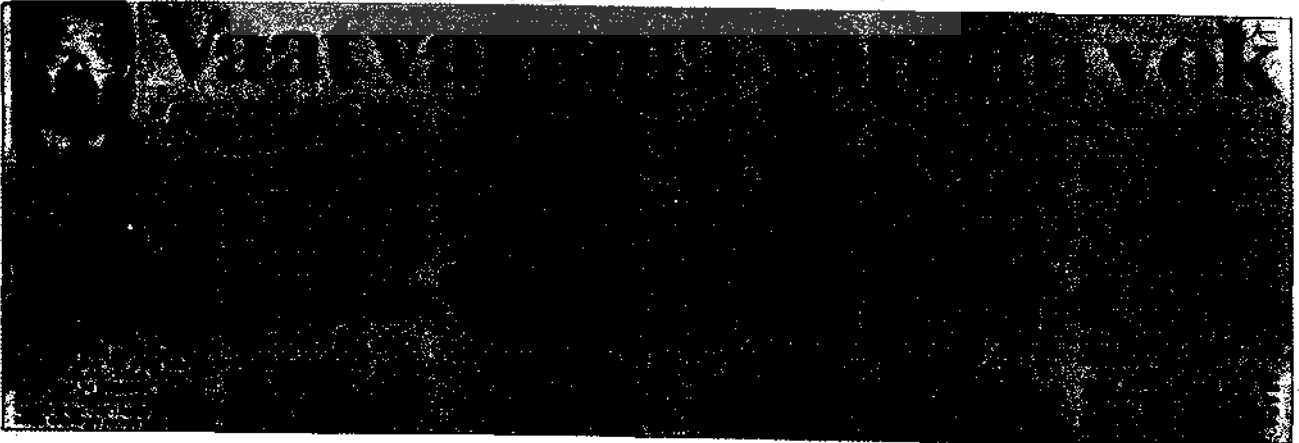
KİM SUÇLU KAVGASI BAŞLIYOR

Milliyet'te Nur Batur'un haberi ilginçtir; artık bir sorumlu aranyor. Dışişleri Bakanlığı'nın üst yetkililerinin görüşlerini yansıttığı açıkça belli olan haberde, bir yandan politik desteğin paraya çevrilmesi için çıkışlar yapılırken, diğer yandan da yardım yerine ticaret istendiğinin öne sürülmesindeki tutarsızlık vurgulanıyor.

Dış politika ilk kez, kendi rayından çıkıyor ve tam bir maceracılığa sürükleniyor. Bunun büyük iş çevrelerinde ve ordu üst kademelerinde önemli rahatsızlıklara yol açacağı anlaşılıyor.

KAYIPLAR LİSTESİ UZUNDUR

Türkiye, Arap halklarını kaybetmiştir. Mehmet Ali Birand'ın çok doğru olarak yazdığı gibi bu kaybın Saddam'ın yönetiminde kalıpkalmamasıyla bir ügisi yoktur. İkincisi, halk, yüksek petrol fiyatlarıyla bir kez daha ezilmiştir. Üçüncüsü, turizm gelirleri, turizm uzmanlarına göre, yalnızca bu yıl için değil en azından üç yıl için, önemli bir darbe yemiştir. Ayrıca Irak'taki Türkiyeli

kuruluşların yatırımları durmuştur.

Neresinden bakılırsa bakılsın, Turgut Özal'ın Musul ve Kerkük Fatihî olma hevesleri, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, bir çadır hükümet haline getirmiştir. Bu Eylülün en inancsız ve en sadık yürütücüsü olan Özal'ın siyasal yaşamının sonu demektir. Bu son yakında belli olacaktır. ■

BAYKAL SON DURAKTIR....

Kurultay'da genel başkanlığı kazansa da kaybetse de Baykal son duraktır.

Bu kurultay, kimin seçileceği değil, CHP-SHP çizgisinin ne kadar ömrünün kaldığını belirleyeceği bir toplantıdır. Baykal'ın kazanması halinde, CHP-SHP çizgisi partiyi terkedecektir.

Baykal ve tüm ekibi, göbeğini, Gayrettepe ile Washington'a bağlayanlardan meydana geliyor. Ezilmiş solcular, inancını yitirmiş CHP'liler, Baykal'da holdinglelerin sosyal demokrasisini yaşıyorlar.

Hep Baykal'a karşı olan İsmail Cem'in, birdenbire Baykalcı olmalarını büyük iş çevrelerinin tercihi gösteriyor.

İnönü ile Baykal arasındaki fark çok kesindir ve bellidir: İnönü, ina-

narak Amerikancıdır. İnönü'nün kafası Amerikan kafasıdır ve son derece korkak, meşruyetçi ve zoraki bir politikacıdır. Ancak İnönü, inanarak Amerikancı olduğu için, inandığı zaman bunların tersini de yapabilecek bir politikacıdır.

Deniz Baykal ise korkaklıkta, ürkeklikte, Erdal İnönü'nün eşidir. Ancak hiçbir inancın sahibi değildir; yaşamı pazarlık üzerine kuruludur. Korkarak iktidara gitmek istemektedir ve eğer Washington ile holdingleler semti Gayrettepe ile anlaşarsa, korktuğu hükümete gelebileceğini düşünmektedir.

Baykal'ı bir başka yola inandırmak mümkün değildir; inanır görünür ve hemen yolundan döner. Bu yüzden Erdal İnönü ile arasında bu geçiş döneminde önemli bir fark vardır.

ECEVİT'İN DEĞERLENDİRMESİ

Ecevit, Baykal'ın söndüreceğini İnönü'nün ise süründüreceğini söylüyor; doğrudur. Baykal'ın yönetimi alması halinde, CHP-SHP çizgisi bitecektir. Bu, dar bir Cumhuriyetçi Güven Partisi olabilecektir. İnönü'nün başkanlığı kazanması halinde ise bu çizginin bitmesi biraz daha sürebilecektir.

Ancak İnönü'nün yanına aldıklarına bakılırsa fazla ümitli olmaya imkan görünmüyor. Ertuğrul Gü-

nay'ın başında olduğu yenilikçi hareketin hiçbir yanı yenilikçi değildir; bu, Günay'ın kendisinden başlıyor. Politika hayatına TİP'ten başlayan Günay, 12 Mart darbesi ile CHP'leşiyor ve 12 Eylül darbesiyle de MSP'leşiyor. Eylül darbesinin orta yıllarında her türlü sosyal muhalefetle ilişkisini kesen, camiye gidip çıkmaktan başka bir iş yapmayan Ertuğrul Günay'ın yenilikçilik iddiası, sadece CHP-SHP çizgisinde bir aldatmaca oluyor. Fikri Sağlar bir yana, Onur Kumbaracıbaşı ve Hikmet Çetin'in Eylül döneminde, ileriye dönük bir çift lafları olmamıştır. Kumbaracıbaşı ve Çetin, kulislerin adamı olmaktan öteye gidemediler. Herhangi bir şansı ve ümit taşıyorlar.

ÇOŞKUN KIRCA'NIN YAZDIKLARI

Sağda keskin görüşleriyle her zaman izlenmesi gereken Coşkun Kırca da Baykal ve İnönü'nün, Kürt Konferansı'na giden milletvekillerini birlikte ihraç ettiklerine dikkati çekiyor. Baykal ve İnönü, bundan sonra, birlikte, /acayip bir Kürt raporu/ çıkarıyorlar. Hep birlikte hareket ediyorlar ve Kırca neden ayrıldıklarını soruyor.

EYLÜLİZMİN ÇÖZÜLÜŞÜNÜ YANSITTIYOR

Ayrılışlarının temelinde Eylülün çözölmeye başlaması yatıyor. Böylesine ilkel böylesine hesapçı, böylesine politika düşüğü böylesine tutucu liderlerin CHP-SHP çizgisinde bile görev yapmaları imkansız. Artık Türkiye'nin hareketliliği, Eylülün kadrolarını tasfiye ediyor.

Erdal İnönü'nün şansı kafasından gelmiyor; şansı sermaye veya Washington'a göbek bağıyla bağlanmasından doğuyor. Bu geçiş sürecinde, pisliklere göbek bağıyla bağlanmamak, bile bir özellik ve mezziyet oluyor.

KİM KAZANIR?

Toplumsal Kurtuluş çıktığında kurultay sonuçları çoktan belli olmuş olacaktır; ancak bu değerlendirme, çok önceden yazılıyor. İlk bakışta CHP-SHP çizgisinde, içgüdüsel olarak, Erdal İnönü'nün kazanmasını beklemek gerekiyor; Baykal'ın delege ağırlığına karşın, CHP-SHP iç-

güdüsü genellikle, kendisinin son durağı olan kişilerden uzak durma eğilimindedir. Dolayısıyla sonucun önünün lehine olmasını beklemek zorunlu görünüyör.

Ancak büyük iş çevrelerinin de böyle bir değerlendirme yapmış olmaları mümkündür. Çünkü büyük iş çevreleri, kapitalizmin ünlü dar görüşlülüğü ile, sadık bendeleri Baykal'ın SHP genel başkanı olmasını istemektedirler. Bu değerlendirme, işlerine gelmemektedir; bu nedenle harekete geçmiş olmaları büyük ihtimal dahilindedir.

Baykal, dar kadroyu aşamayan bir hizipçidir. Bu imajla seçime girmek, Baykal'ın eninde sonunda yenilmesi olacaktır. Bu nedenle büyük iş çevreleri Baykal'ı süslemek ihtiyacını duyuyorlar. Bunun için derhal İsmail Cem'i sağlıyorlar. İsmail Cem'in SHP'nin başarısız İstanbul il başkanı Baykal'ın Petrol Ofisi Genel Müdürü Mustafa Özyürek tarafından transfer olduğuna dair haberlere fazla önem vermemek gerekiyor. Cem, büyük iş çevrelerinden aldığı işaret üzerine son yılların büyük valisini yapıyor ve Baykal'a kapaklanıyor. ■

BASIN BİTİŞE KALKIYOR

Eğer farklı bir yayın yapan Milliyet gazetesi olmasa basının bittiğini ilan etme zamanıdır.

Hürriyet, tam bir şovenizmin içine girerek, her gün bir safсата ile kütelleri avutmaya çalışıyor.

Cumhuriyet, Kürt sorunu, Alevi sorununda olduğu gibi Irak Krizi'nde de bir devlet organı olduğunu gösterdi.

Irak krizi, Türkiye'nin de krizi oldu ve ilk kez, Türkiye'de yazarlar ve çizerler arasında bir yol ayrımı belirdi. İlk kez, büyük çoğunlukla küçük azınlık birbirinden ayrıldı. İlk kez

yüzler daha açık olarak ortaya çıktı.

CUMHURİYET VE HÜRRIYET

Kurtuluş, eylülizmin en büyük başarısının Hürriyet ile Cumhuriyeti birbirine yaklaştırmak olduğunu yazmıştı. Irak krizi bunu bir kez daha ortaya çıkardı. Hürriyet ile Cumhuriyet aynı yayını yaptılar; sadece müşterileri değişik olduğu için bir farklılaşma yaptılar. Hürriyet, ev kadınına, bilinçsiz işçiye, esnafa yayın yapıyordu ve bu yüzden sürekli olarak Saddam'ın Hitler olduğunu, oğlunun her adımda bir adam öldürdüğünü yazdı. Her gün, bir Türk kuvvetinin savaş için yola çıktığını haber verdi.

Eylülist darbenin ilk yıllarında Maocuları bağrına basan, Gorbacov'un karşı-devriminden sonra TIP VE TKP'lileri başta eden Cumhuriyet ise, icradan dönen avukatlarla konken masasından kalkamayan öğretmenlere uygun bir yayın programı ile özünde Türkiye'nin Irak savaşından çıkaracağı kazanımları sergilemeyi görev bildi. Bu arada, Talabani ile Barzani Washington'ı desteklediği için de Kürt sorunundan söz etme imkanı buldu.

/AN AMERİCAN İN CUMHURİYET/: UFUK

Cumhuriyet Ankara bürosun da çalıştığı sürece, arkadaşları tarafından /An American in Cumhuriyet/ olarak adlandırılan ve Strauz-Hupe'nin büyük himmetleriyle Cumhuriyet adına Washington'a yerleştirilen Ufuk Güldemir de fırsatı iyi değerlendirip mesleği gereği bol bol Amerikan propagandası yapmayı başardı. Cumhuriyet içindeki eski Maocu, şimdiki Gorbacovcu, TIP'li ve TKP'li ve Amerikancıların da yardımıyla /ABD, Kriz/le Sivirdi/ türünden manşetleri çıkararak kendisini Washington'a bağlayanları

haklı çıkardı.

Güldemir, /Bush Doktrini/ adını da Türkiye'ye aktararak, Kriz dolayısıyla Bush'un başarılarını bir bir saydı. 1989 yılı sonu itibarıyla ortaya çıkan durumu, Körfez Krizi'ne yayarak, Amerika'nın emellerini gizlemeye çalıştı.

SEÇMELİ CAYDIRICILIK

Ufuk Güldemir, seçmeli caydırıcılık doktrininden haberdar değildir; sadece Kurtuluş'ta yayımlandı. Bu doktrin, bütün mücadelerin Üçüncü Dünya'da ve Ortadoğu'da geçtiğini ve Amerika'nın burada kara derili müttefik aradığını belirtiyordu. Kurtuluş'un eski sayılarında yer alan bu doktrin, bu yeni gelişmelerin ışığında okunmalıdır; Amerika, Sovyetler Birliği'nin iktidarsız bir hale geldiği bir zamanda Ortadoğu'daki muhtemel ilerici gelişmeleri önlemek için Ortadoğu'ya yerleşiyor. Irak'ın Kuveyt'e girmesinin arkasından olayın boyutunu çok aşan tepkiler buradan kaynaklanıyor.

Amerika Ortadoğu'ya ya kalıcı olarak girmektedir veya burada kalıcı bir ittifak oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin çözüldüğü bir sırada Amerika'nın bütün gücünü Ortadoğu'ya kaydırması, hem konjonktüre ve hem de marksist iktisada uygun düşüyor.

MİLLİYET: FARKLI ÇİZGİ..

Hürriyet ve Cumhuriyet'in büyük bir şovenizmi sergilediği, Asil Nadir'in Güneş'inde eski solcu eski Humeynici, eski Arafatçı, eski Arapçı, eski islamcı Cengiz Çandar'ın bütün eskiliklerini bırakarak Amerikancı kampa döndüğü bir sırada Milliyet gazetesi farklı bir yayın çizgisi izledi. Başta Mümtaz Soysal ve Mehmet Ali Birand, hem insani, hem barışçıl ve hem de son derece aydın bir çizgi tutturdular. Soysal, değerlendirmeleri ve Birand da haber ve yorumlarıyla, Türkiye'de savaş kıskırtıcısı kampanyayı duraklatmayı bildiler.

Buna Ecevit'in Saddam Hüseyin ile görüşmesi eklendi. Milliyet'in gazetecilik ve savaş engelleme isteğiyle, Ecevit'in belki de Türkiye aydını ile barışma ihtiyacı bir araya geldi.

Ecevit ve Milliyet, başta sakin Ertuğrul Özkök dahil, savaş kışkırtıcısı bütün yayınların yazarları tarafından boy hedefi seçildi. Ecevit ise bunlara "Vur fakat dinle" sözleriyle cevap verdi.

Milliyet bir yana, Türkiye basını, devletin resmi gazetesinden farksız olduğunu gösterdiler. Bu öylesine açık bir biçimde ortaya çıktı ki, bunu sonları olarak da saymak mümkündür. Hürriyet'in ve Cumhuriyet'in resmi politika izleyicisi tutumu, artık körlerin bile göreceği bir düzeye çıktı. Eylülizm çözülüyor.. Çözülürken çözüyor....

BASIN-MAFYA İLİŞKİSİNDE YENİ AŞAMA:

DREJ ALİ-MİLLİYET ÇATIŞMASI

Büyük basın MİT ve Emniyet ile içiçedir. Her ikisi de mafya ile içiçe yaşıyor. Basın bundan dolayı Drej Ali-Milliyet çatışması karşısında sessiz kalıyor.

Milliyet bütün çığıklarına rağmen, çok kısa bir zaman önce Emniyet Müdürü Namdi Ardalı'nın kasetçiler karşısındaki mafya tartışması nedeniyle Drej Ali ile hasarı Kur'an'a el bastırarak barıştırdığını hatırlatmak istemedi.

Milliyet'in Drej Ali'nin adamları tarafından basılması bir "yanlış"

habere Ali'nin kızmasından kaynaklanıyor. Bütün polis haberlerini Emniyet'ten sorarak yazan Milliyet, bu yanlışlığı nasıl yapıyor? Yoksa polisin bir yanılması mı kurban gidiyor?

Milliyet'in bütün çığıklarına rağmen, İstanbul Emniyeti'nde hiçbir değişiklik olmuyor. Drej Ali, Milliyet'ten daha mı güçlüdür?

Toplumsal Kurtuluş okuyucuları şaşırmamışlardır, Drej Ali'yi tanıyorlar. Toplumsal Kurtuluş çıktığı andan itibaren basın-mafya ve basın-emniyet ilişkileri üzerinde duruyor. Kurtuluş'un değerlendirmesine göre, Hürriyet ile MİT ve Emniyet ile Milliyet birer kamp oluşturuyorlar. Her kamp da mafya ile bir bağlantı kuruyor.

Kurtuluş, bunları bütün sayılarında dile getirdi. Basının polis muhabirlerinin çoğunun asıl bağlantılarının Emniyet'le olduğunu yazdı. Büyük basının şanındandır, bunları suskunlukla geçirdi. Kurtuluş, Hürriyet'in polis muhabiri Kasım Genç'nin polisle yakın işbirliği yaptığını yazdı ve sonunda açıklanan MİT raporu bunun doğruluğunu ortaya çıkardı.

MİLLİYET'İN POLİSÇİ POLİS MUHABİRLERİ

Artık isim verme sırası gelmiştir. Ercüment İşleyen Milliyet'in polis muhabiridir ve polisle içiçe çalışır. Solla ilgili haberleri polis gözüyle değiştirmesiyle ünlüdür. İstanbul'da polis muhabirlerinin çoğu böyledir.

Bu durum bir soruyu ortaya çıkarıyor: Drej Ali'nin adamlarının Milliyet'e hücumunun kaynağında, bir haber var. Milliyet, bir kumarhanenin basıldığını ve iki kişinin öldürüldüğünü ve bunların Drej Ali'nin adamları olduğunu yazıyor. Daha sonra, ileri sürüldüğüne göre, bu haberde iki yanlışlık var alıyor; birincisi, ülkücülükten mafya liderliğine geçen Ali, kumarhanelerle ilgilenmiyor. Dolayısıyla Ali'nin kumarhanelerle ilişkisi olduğunu yazmak, bu eski ülkücünün itibarıyla oynamak demek oluyor. İkincisi, iki adamın öldürüldüğünü yazmak, Drej Ali'nin itibarına ikinci bir darbe indirmek anlamına geliyor.

ARDALI-DREJ İLİŞKİSİ ÜZERİNE

Emniyet Müdürü Ardalı, kasetçiler karşısında bir tarafında İbrahim Tatlıses'in bulunduğu karşılıklı silahlaşmayı önleyemedi ve önlemek istemedi. Günlerce taraflar birbirinin ayağına silah sıkıldılar ve sonunda Drej Ali'nin yakalanması bekleniyordu. İbrahim Tatlıses'i koruyan Drej Ali son tutuklama talebi sırasında da görüldü, Tatlıses'in de avukatı olan Şevket Küçük savunuyordu. Emniyet Müdürü Ardalı, Ali'yi tutuklamak yerine, tarafları makamına çağırıldı ve yine Milliyet'te yazıldığına göre, Kur'an'a el bastırarak bunları barıştırdı.

Milliyet, gazetenin giriş katı basınca, herhalde bunun için Ardalı'yı hedef aldı ve istifasını istedi. Drej'in adamlarının saldırısıyla Ardalı ara-

sında bir bağlantı kurduğu anlaşılıyordu. Milliyet, Tuzla'da dört gencin birden kurşunlanarak öldürüldüğü sırada bu kadar bağırmanın şü. Milliyet, birinci katı basıldığı zaman da sadece basıldığını büyük haber yaptı, ancak kendi gazetesinde Drej Ali'yle ilgili çıkan bilgilerin hiç birisini hatırlamak istemedi.

POLİSLE İŞBİRLİĞİ BASINI ZAYIFLATIR

Polis muhabirlerinin çoğu polisle işbirliği halinde çalışıyor. Milliyet, bir kumarhanenin basılarak iki kişinin öldürüldüğü haberini, öyle anlatıyor, polise danışmadan, gazeteci sözleriyle diğer kaynaktan kontrol etmeden yayımlıyor. Bunun anlaşılır bir ihmâl olduğunu söylemek zordur, çünkü, ihtimal vermek mümkün değildir. Nitekim olaydan sonra Milliyet'ten yapılan değerlendirmede gazetenin sahibi Aydın Doğan bu nokta üzerinde duruyor; haberin nasıl çıktığının araştırılmasını istiyor.

Haberi böyle kullanmanın, İstanbul Emniyeti'nin bir tezgahı olması mümkündür. Her zaman gazeteler

de istedikleri haberi çıkartan Emniyet yetkililerinin Drej Ali'yle bir tartışmaları sonucunda Ali'ye bir ders vermek istemeleri mümkündür. Ali'nin bunu büyüteceğine ve Milliyet'in de hiçbir açıklamaya girmeden sadece "Aman Allah yandım" diye bağıracağına ihtimal vermedikleri anlaşılıyor.

SU TESTİSİ SU YOLUNDA

Olay hiç de Milliyet'in büyüteceği cinsten bir olay olarak görünmemektedir; basın ve mafya ile bu kadar içiçe olmanın doğal sonucudur. Artık basın mensuplarının mafya tarafından öldürülmeleri veya mafya ile işbirliği veya mafyanın gazeteleri ziyareti günlük şeylerden olmuştur. CHP mafyası sayılan Dündar Kılıç'ın Erol Simavi ile bozuşmaları üzerine karşılıklı açıklamalar Simavi ile Kılıç'ın bir ara birbirine çok yakın olduklarını ortaya çıkarmıştır. Simavi, "Bir ara çok severdim" demek zorunda kalmıştır.

Olayın basın özgürlüğüyle de hiçbir ilgisi bulunmuyor. Polis ve mafya ile bu kadar içiçe olmanın ka-

çınılmaz sonucu olarak ortaya çıkıyor. Milliyet'in veya diğer gazetelerin basın hürriyeti diye bir sorunları bulunmuyor; son derece özgürdürler.

Eğer çalıştırdıkları polisçi polis muhabirlerini işten atarlarsa, eğer mafya ile bu kadar senli-benli olmazlarsa, eğer "Tatlıses olayında polis, babaları barıştırdı" diye bir haber yapıp sonra bunu unutmaya adetlerinden vazgeçerlerse, tek sözcükle temiz olurlarsa, başlarına bunlar gelmez; başlarına gelen yaptıklarının doğal sonucudur.

İçlerinde polisçi polis muhabirlerini öğrenmek istiyorlarsa Toplumsal Kurtuluş'un koleksiyonlarına bakmaları yetecektir. Çok zengin bilgiler bulmaları kaçınılmaz olacaktır.

MİLLİYET-EMNİYET İLİŞKİSİ BOZULUYOR MU?

Aydın Doğan'ın gazetenin yöneticilerine "Emniyet ile arası bozuk bu çocuğu neden bu işte tutuyorsunuz" diye kızdığı öğrenildi. Acaba Hürriyet-MIT ile Milliyet-Emniyet kamplaşması bozuldu da, Emniyet, Milliyet'e bir ders mi vermek istedi? Bu da mümkündür.

Ancak bu işten bir sonuç çıkmayacağı kesindir. Tutuklananların bir bölümü yakında serbest bırakılacaktır.

Başbakan: "Milliyet'in cezasından önce Tecavüze göz yuman da cezasız kalmayacak"

Başbakan Akbulut, "Olaydan günümüze çok büyüdü. Basın cezasızlığına karşı bu sertlikle kaba kuvvet, silah ve zorbalıkla önlemler alınmaz tecavüze hiçbir zaman takilimiz kalmaz" dedi.

Yıldırım Akbulut, "Milliyet'in cezasına yönelik bu saldırının failleri yakalanmıştır. Kanunlar çerçevesinde gereken cezaları göreceklere tabiidir. Buna göz yumanlar da cezasız kalmayacaklardır" diye konuştu.

AKBULUT HABER12 SAYFADA

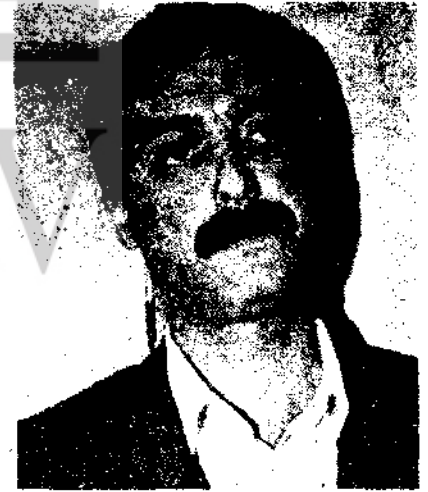
Bakan: "Cezaları ağır olacak"

Milliyet'in cezasızlığına karşı gereken önlemler alınmaz tecavüze hiçbir zaman takilimiz kalmaz" dedi.

Yıldırım Akbulut, "Olaydan günümüze çok büyüdü. Basın cezasızlığına karşı bu sertlikle kaba kuvvet, silah ve zorbalıkla önlemler alınmaz tecavüze hiçbir zaman takilimiz kalmaz" dedi.

Yıldırım Akbulut, "Milliyet'in cezasına yönelik bu saldırının failleri yakalanmıştır. Kanunlar çerçevesinde gereken cezaları göreceklere tabiidir. Buna göz yumanlar da cezasız kalmayacaklardır" diye konuştu.

AKBULUT HABER12 SAYFADA

Alt kattaki kavga, normal bir sınırlanma olayı olarak değerlendirilecektir. Drej Ali ise Milliyet'e gidip Milliyet ile barışacaktır. Hepsi bu kadar. ■

ŞIMARIK ZENGİN ÇOCUĞU BOYNER ŞİMDİ DE ÖZAL'I ÖVÜYOR

Cumhuriyet'in, Hürriyet'in Milliyet'in Demirel'in ve TöBeKP'nin özgürlük kahramanı Boyner, Özal'ı överek politika yapmadığını gösterdi.

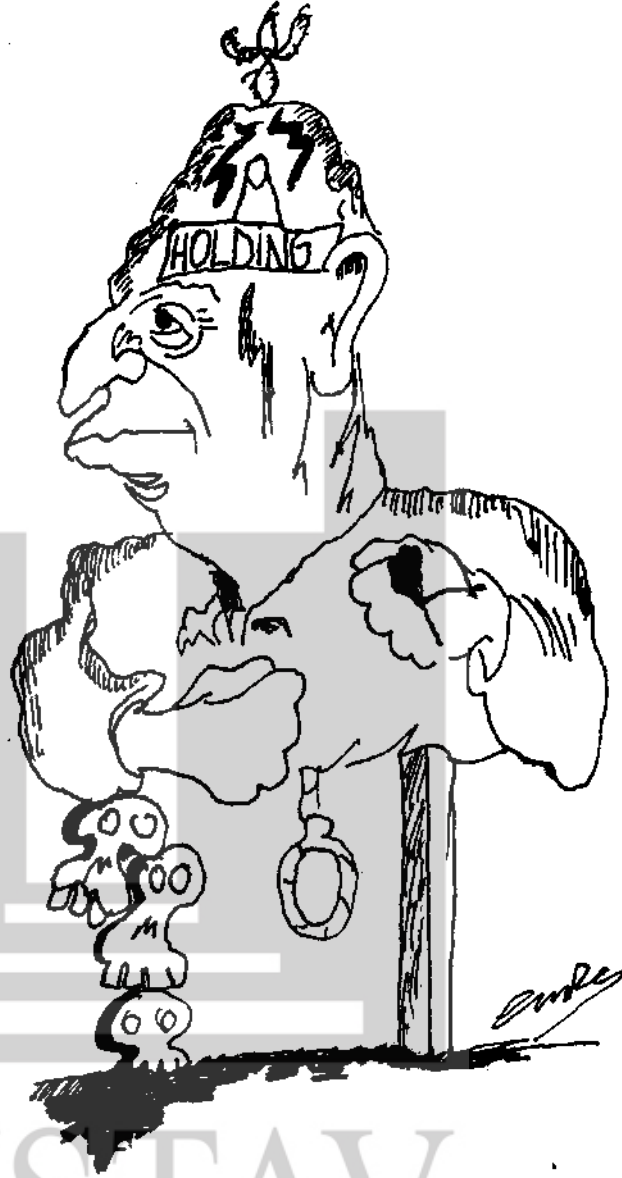
TÜSİAD'ın şımarık zengin çocuğu başkanı Türkiye'nin Kuveyt'in yerini alabileceğini söyleyerek, Musul'u alma peşinde Özal'a destek çıktı.

Babasının yerini alarak TÜSİAD'a başkan olan şımarık zengin çocuğu Boyner, bir kez Cumhuriyet Savcılığı'na gitme karşılığında hem bütün tövbekarların hürriyet kahramanı oldu ve hem de yüz seksen derece çark edip Özal'ı övmeye başlayarak politika yolunda yükseleceğini gösterdi. Şımarık çocuk Boyner, ayrıca şımarıklığını kanıtlayarak, Özal'a karşı kendisini destekleyen muhalefete ders verdi, Musul peşinde Özal'ı desteklemeyen muhalefeti azaladı.

HAYALLERİ BU KADAR

Bunların hayalleri bu kadardır. TÜSİAD Başkanı şımarık zengin çocuğu Boyner, Türkiye'nin Körfez Krizi'nden yararlanması gerektiğini buyurdu ve "Türkiye, Beyrut ve Kuveyt'in yerini alabilir" dedi. Fakat Kuveyt'i Saddam aldığına ve Beyrut iç savaşla yandığına göre, Türkiye'nin Beyrut ve Kuveyt'in yerini nasıl alacağını sırrını açıklamadı. Şımarık zengin çocuğu, Türkiye'nin Beyrut ve Kuveyt'in tapusunu mu alacağı yoksa Beyrut ve Kuveyt'i Türkiye'ye mi taşıyacağı konusunda yüksek fikirlerini açıklamadı.

Ama yine de havallerindeki Tür-

kiye'nin kumarhane ve randevu evleriyle ünlü Beyrut ve tembel Arap prenslerinin dördür eş ve pek çok cariye ile sırt üstü yattıkları Kuveyt olduğunu gösterdi. Kahramanı Hürriyet Boyner'in Politika ve iktisad dehası buraya kadar uzanabiliyordu.

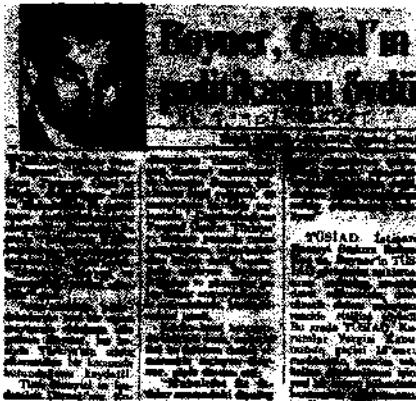
DARBECİ KAHRAMAN-I HÜRRIYET

Şımarık zengin çocuğu, Cumhuriyet'in, Hürriyet'in Demirel'in TöBeKaPe'nin hapisteyken daha ünlü liderlerinin elinden ve ağzından Kahramanı Hürriyet ilanını alınca bu kez büyük politika meselelerinde üstün görüşleriyle milleti müstafid etmeye başladı. Özal'ın Saddam Krizinde Batı'nın yanında yer almakla irticaya çok büyük darbe indirdiğini

buyurdu. Bu hikmetli sözü basında yer aldı.

Şımarık zengin çocuğu, "Türk ulusu" adına da nutuklar irad etmeye başladı. Bir kez kendisi de siyaset yapmaktan Savcılığa davet edilip ve zenginliği nedeniyle Savcı tarafından uğurlandıktan sonra "Türk ulusu, siyasetçilerden kayıtsızlık değil, aksine milli meselere sahip çıkmasını bekliyor" buyurdu. Özal, Körfez'den Musul'u beklerken, şımarık zengin çocuğu Boyner de Beyrut ve Kuveyt için sipariş verdi.

Ne de olsa gençtir. Beyrut'un randevu evleri ünlüdür. Kuveyt'in zengin çocuğu prensleri dört eş alabilmektedir. Musul'da ise Kürtler vardır. Zengin çocuğu ve "Türk ulusu" adına nutuklar veren Boyner, akıllı bir adam olacaktır.

ŞÖYLE Mİ YAPSAK BOYLE Mİ YAPSAK

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi adı altında yürütülen partileşmeye dönük çabalar ilk ürününü verdi. Söz konusu girişim adına kurulan Program Komisyonu 21.08.1990 tarihinde kamuoyuna bir sorular katologu sundu.

Kendilerine Marksist, sosyalist, komünist diyen bu girişimcilerin hazırladıkları sorular, yoğunluğu ne yapacaklarını dahi bilemediklerini gösteriyor. Sarımsaklasalar da mı saklasalar, sarımsaklamasalar da mı saklasalar?

Tarihin ilk Anket Partisi olma özelliği taşıyacak olan bu girişimin hazırladığı sorulardan bazıları şöyle: Partinin kimliği nasıl tanımlanmalıdır? Kendimizi marksist sosyalist, komünist olarak adlandırıyoruz. Geleneksel işçi hareketinin sosyal demokratlardan farklı olan devrimci kanadını ifade eden bu kavramlar günümüzde nasıl bir içerik taşımaktadır?

-Program liberal demokrasiden farkınızı nasıl temellendirecek? Liberal demokrasi ile ortak noktalar arayacak mı?

-Türkiye sosyalist hareketinin geleneksel, NATO'dan çıkma talebi bugün geçerliliğini yitirdi mi?...

-Polisin sorgu yetkisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorgu kim tarafından yapılmalıdır? Bu nasıl örgütlenebilir?

Toplam on başlık altında doksan dört soru sorulan ankette, emperyalistlere "ileri gelişkin kapitalist" ülke dedikten sonra onlarla nasıl ilişki kurulacağını da soran, AT'a girme için az mı, çok mu çaba harcayacağını soran parti girişimcileri, polis sorgu yetkisinin nasıl olması ve kimlerin sorgu yapacağını ve bunun nasıl örgütleneceğini, belki de, yılda kaç hapis hane açılması gerektiğini dahi hesaplama kalkışıyor.

Ahmet diye çağrılan biri niçin Ahmet olduğunu Ahmet olup olmaması gerekip gerekmediğini, gerekirse niçin gerektiğini, gerekmesince gerek olup olmadığını sorguluyor.

Kimlik bunalımına düşmüş, içi boşalmış ve hasbelkader marksist ol-

dukları için epey kaymak yemiş birileri, kendilerine eskiden niçin marksist dendiğini çok merak ediyor ve marksizm, sosyalizm, komunizmi etraftan öğrenmeye çalışıyor "Planlı ekonomi mi, piyasa ekonomisi mi" yoksa "ikisini de bir arada mı" uygulayalım? "Doğa mı, insan mı üretim mi daha önemlidir."

Türkiye dünyanın en ilginç ülkesi olduğunu her fırsatta gösteren bir ülke. Sosyalistlerin birliğini hedefleyen bir parti anket düzenliyor ve kamuoyuna marksizmi, sosyalizmi soruyor. Sorular da sözümona kırk yıllık marksist olduklarını sananlar.

Böylece kırk yaşından sonra azmak'lı bilenenler, kırk yaşından sonra kimlik bunalımı çekmek'li öğrenmiş olacak. Bu açıdan bir kazanım dahi sayılabilir.

Program için sorulan soruların bir yerinde şöyle deniyor. "Anti-tekel ve/veya anti-emperyalist nitelikli gelişme süreçleri, klasik marksist programlarda konulduğu şekliyle bugün neden konulamaz?"

Bütün sorularını yanıtlıyor. Ancak yayın yönetmenimiz yer israfı, muhatabın cürmünü büyütme anlamına geleceği gerekçesiyle kısa tutmamızı istiyor.

Biz de bu Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi'ne kuracakları partinin kimlik ve ad sorununu çözmek için yardımcı olmaya karar verdik.

Acaba bu partiye Anket Partisi mi destek ve/veya Fırka-i Darülaceze mi? ■

MADEN İŞÇİLERİ GREV PROVASASINDA

Zonguldak Maden işçileri son on yılın suskunluğunu üzerinden atıyor.

Toplu iş sözleşmesinden doğacak olan haklarından istedikleri bir milyon avans verilmeyince otuzbeşbin işçi üç gün boyunca direniş yaptılar.

Maden-İş yöneticileri eyleme sahip çıkmadıkları gibi eylemi baltalamaya çalıştılar.

Zonguldak maden işçileri son aylarda hareketli günler yaşıyor. 14. dönem toplu sözleşme görüşmeleri bütün sıcaklığıyla devam ediyor. Toplu sözleşme görüşmelerinde yetkili sendika Maden-İş'le Kamu-Sen arasındaki görüşmeler sonuçlanma aşamasında.

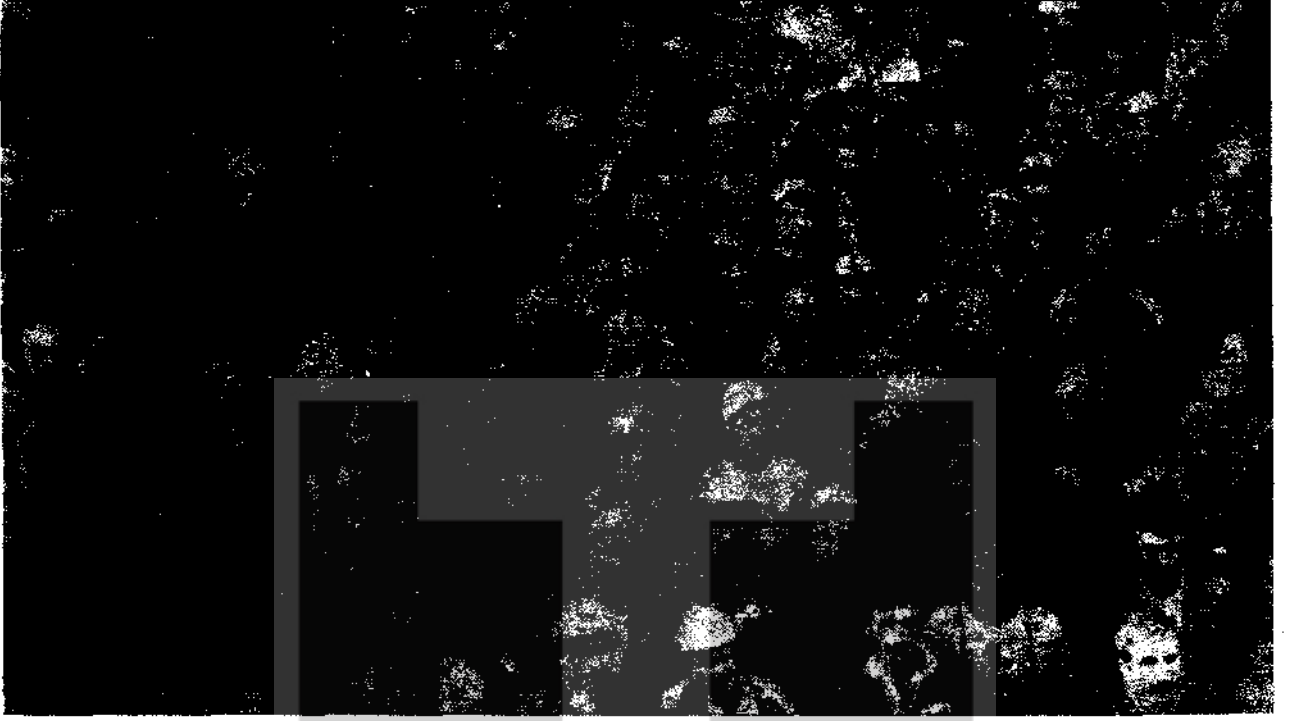
Ayda 400-500 bin lira, sefalet ücretiyle geçinmeye çalışan işçiler bu kez emeklerini pahalıya satmaya kararlı. Sözleşme görüşmeleri devam ederken 12 Eylül çarşamba günü 16-24 vardiyasında Karadon bölgesinde başlayan direniş kısa bir sürede Üzümlüz, Armutçuk, Kozlu, Amasra ve Merkez servislerine yayıldı. 35.000 işçi bir anda şalterleri kapattı. Bu eylem Zonguldak'ta son 10 yılda yapılan en büyük eylemdi.

Maden işçilerinde ilk kıpırdanma işaretleri Yeniçeltik maden ocaklarında yaşanan 'cinayet'ten sonra Zonguldak'ta yapılan mitingde kendini gösterdi. Alınan ücretlerin düşüklüğü, çalışma şartlarının zorluğu ve sözleşme görüşmelerinde Kamu-Sen'in tutumu bardağı taşıran son damla oldu.

Dünyanın bütün ülkelerinde maden işçileri "ağır iş" kapsamına girdiğinden işçiler en yüksek ücreti alıyorlar. Türkiye'de ise en düşük ücretli maden işçisi alıyor. Ortalama işçi ücreti 400-500 bin lira. Sendika toplu sözleşme masasına %560 zam istemiyle otururken Kamu-Sen %50 zam teklif ediyor. Maden işçilerinin %560 zam istediğini öğrenen Özal, "gerekirse madenleri kapatırız" tehdidinde bulunuyor.

Bu ağır tehdidin nedeni, yalnızca işçi düşmanlığı değil; ANAP'ın Zonguldak'ta ermiş olması da var. Zonguldak halkı topyekun cezalandırılmak isteniyor. "TTK zarar ediyor" çığıllıklarına Zonguldak'ta kimse inanmıyor. İşçiler zarar ediyorsa bu bizim çalışmamızdan değil, modernizasyonun yeterli olmamasından, kömürün ilkel metodlarla çıkartılmasından, TTK zarar ediyorsa bu bizim ücretlerimizin düşük olmasına gerekçe değildir, zararın sorumluları bulunsun" diyorlar.

Maden-İş sendikası sözleşme masasına oturmadan önce, işçiler sözleşme taslağını kendileri hazırladılar. İşçilerin bir "İşçi Komisyonu"

kurup, sözleşme görüşmelerine sendikacıların yanısıra gözlemci sıfatıyla katılma önerisi sendika yöneticilerince reddedildi. İşçiler sözleşmeyi izlemek istiyorlardı. Çünkü; Zonguldak maden içileri yıllardır toplu iş sözleşmelerinde satılıyor. Bu seferde satılmamalarının garantisi yoktu. Görüşmelere gözlemci olarak katılarak, satılmamalarını garanti altına almak istiyorlardı.

Kış yaklaşıyordu, okulların açılmasına az bir zaman vardı. Sendika, işverenden sözleşmeden doğacak olan haklara mahsuben 1.000.000 liranın avans olarak işçilere ödenmesi talebinde bulundu. İşçiler, sendika yöneticilerinin "ha bugün ha yarın" avanslar alınacak sözlerine inanarak umutlandılar. Sendikanın hesabı başkaydı. Sendika kasası boştu ve işçi başına 1.000.000 liralık avanstın 25-30 bin lira kesip yaklaşık bir milyar lira kasaya konacaktı. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Avans istemi işverence reddedildi. Dağılan umutların boş olduğu anlaşılınca gerilmiş yay biçiminde bekleyen işçiler bir anda direnişe geçtiler.

İşçilere öncülük yapması beklenen sendika yöneticileri işçilerin gerisine düştüler. Direnişe işçiler öncülük etti. Sendika yöneticileri iş bırakma eylemini başlangıçta bir uyarı

eylemi olarak tahmin ediyorlardı. Eylem kısa süreli olacaktı. Direniş gelişip bir kaç vardiya devam edince sendikacıların etkeleri tutuştu.

Maden işçileri üç gün direniş sürerince, devletin yanısıra, sendika yöneticilerinin de gerektiğinde kendilerinin karşısına dikildiğini gördüler. 12 Eylül günü başlayan direniş, 13 Eylül'de de devam edince önce sivil ve resmi polisler işyerlerini kordona aldı. TTK yöneticileri, Zonguldak emniyet amiri polis şefleri ile birlikte sendika yöneticileri işyerlerini gezerek işçileri eylemlerinden vazgeçirmeye çalıştılar. İşçiler, kürsüye çıkan emniyet müdür yardımcısına, "Para vermeye yetkilimisin?" diye soruyor. Yetkili olmadığını söyleyen emniyet müdür yardımcısına, işçiler, "Öyleyse sen git yetkili gel-sin" diye bağıyorlar.

En hazin olanı sendika yöneticilerinin tavrıydı. Sendikacılara göre eylem amacına ulaşmıştı. İşçiler çalışmaya devam etmeliydiler. Oysa işçiler isteklerinin yerine gelmediğini biliyorlardı. Direniş başladığında Maden-İş başkanı Şemsi Denizler, "Bu eylem bizim inisiyatifimizden çıktı, bizim yapacağımız birşey yok" diyerek pişkinliğini belli ediyor, işçilere başınızın çaresine bakın mesajını veriyordu. Sendika yöneticileri ilk

günden itibaren bölge bölge gezerek "Armutçuk çalışıyor, sizde çalışın, provakasyona gelmeyin" diyerek eylem kırıcılığı yapıyorlar. Hatta bu eylemin birkaç sarhoş tarafından yapıldığını söyleyen sendikacılar bile çıkıyordu. Sendika yöneticileri eylem yapan işçilere sahip çıkmadığı gibi işveren yetkililerine, "işçiler ocağa girmemişler, bu işte bizim parmağımız yok" diyerek işverene şirin görünmeye çalıştılar.

Aylardır gerekirse greve gideriz diyen sendikamız, bu yönde atılmış hiç bir adımı yok, atmaya da niyetli görünmüyor. İşçilerden gelen eğitim çalışmalarını önerileri aylardır geçiştiriliyor.

Son eylemde sendikanın öncülük değil aracılık yaptığını gören işçiler, Maden-İş'in bu yapısıyla işçileri greve götüremeyeceğini, götürse de grevden işçilerin fazla kazançlı çıkmayacağını farkındalar. İşçilerin sendika yöneticilerine güveni son olaydan sonra epeyce azalmış durumdu.

Bunlar bir yana TRT haber bültenlerinde bir kelime bile geçmeyen bu üç günlük direniş, işçi sınıfının isterse gizil gücünü nasıl alanlara taşıyacağını gözler önüne seriyor. Zonguldak'ı sıcak günler bekliyor. ■

**Toplumsal Kurtuluş Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Candan Baysan'ın
12 Eylül'ün Yıldönümü Dolayısı İle Yaptığı Basın Açıklaması**

EYLÜLİST DARBE 10. YILINDA İFLAS ETMİŞTİR

Bugün 1980 yılında Eylülüst darbenin tasfiye etmek istediği tüm olumlu ve olumsuz kurumlar, eğilimler ve hareketler tekrar canlanmışlar ve mücadele haline geçmişlerdir. Eylülüst darbenin 10. yılında eylülistlerle çetin bir hesaplaşma süreci başlamıştır.

Toplumsal Kurtuluş bu sürecin içindedir, ve eylülüst rejimin tasfiyesi ve eylülistlerle hesaplaşmanın hızlandırılması için bütün güncüyle mücadele etmektedir.

Artık ANAP bir çıkar şirketi olmaktan öte tek kişinin örgütü haline gelmiştir. ANAP'a hakim olan bu tek kişi Türkiye'yi, geniş halk yığınları bir yana kendi partisiyle bile idare etmekten vazgeçmiş ve bu ülkeyi ABD Cumhurbaşkanı'nın telefonlarına göre yönlendirmeye ve maceralara sürüklemeye başlamıştır.

Muhalefet partisi SHP ise Eylül rejiminin karşısına çıkmamanın ve tekeller düzeninin yedek partisi olmanın, Kürt halkının özlemlerine sırt çevirmenin ve Kürt konferansına katıldığı için kendi milletvekillerini ihraç etmenin bedelini, küçük bir yerel seçimde halktan yediği büyük tokatla almıştır. SHP'nin tekellerin desteğiyle ayakta durduğu bu büyük tokatla dağılmaya başlamasından da anlaşılmalıdır.

Türkiye ilericiliğinin yılanmış düşmanı DYP ve genel başkanı da bazı çevrelerin bütün poh pohlamalarına rağmen ne özgürlüklerin, ne de halkın refahının temsilcisi olamayacağını sadece evelme gevelme ve üstün bir demagoji ile halkı yanıltma misyonunu yüklediğini ortaya koymuştur.

Basın, emekçi halkın, işçi sınıfının yurtsever devrimcilerin portresini canileştirmekten vazgeçmelidir. Tercihini olayların ve olguların objektifliğinden yana yapmalıdır. Yoksa tekellerin sözcüsü ve gözcüsü olmanın bir bedeli vardır; bilmelidir.

Körfez krizinin neden olabileceği bir savaşın Eylülizm'in ömrünü uzatmasına izin verilmemelidir. Ortadoğu halkları için, olası bir savaş, birer iç savaşa dönüştürülmelidir. 11/9/1990

12 Eylül askeri faşist darbesi, 10. yıldönümünde, Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde; Fransa'da Paris, İsviçre'de Lozan ve Batı Almanya'da Köln ve Duisburg'da Türk ve Kürt devrimci örgütleri tarafından düzenlenen yürüyüşlerle protesto edildi.

Lozan'da 8 Eylül'de yapılan yürüyüşte, aynı gün açılmış olan uluslararası fuardaki Türk standı, İsviçreli anarşist gruplar tarafından tahrip edildi.

Batı Almanya'da, yine 8 Eylül'de Köln ve Duisburg'da iki ayrı yürüyüş düzenlendi. Köln'deki yürüyüş Devrimci Partizan, Ekim-YDK, Devrimci Dayanışma, Hoviya Gel, TDKP-YDÖ, Kawa-BRD, Kurtuluş Hareketi ve Devrimci Birlik'i oluşturan PKK, SVP, DKP, TKP-B, THKP-Acilciler, 16 Haziran Hareketi; Duisburg'daki yürüyüşe ise DS, DHB, Devrimci İşçi, TKP-ML(DAB) ve TKP-ML(Konferans) katıldı. Duisburg'daki yürüyüşe katılım 2 bin, Köln'dekine ise 10 bin dolayındaydı.

Köln'deki yürüyüşte, son birkaç yıla oranla kitle katılımının artmış olmasının yanısıra, kitle daha bir coşkuluydu. Kürdistan halkının dostları ve otonom Alman gruplar da yürüyüşe kitlesel olarak katıldılar.

Yürüyüşün bitiminde Türkçe, Kürtçe ve Almanca olarak yapılan konuşmalarda; 12 Eylül darbesinin emperyalist emir-komuta zinciri içinde yapılmış olduğu, Türk ve Kürt devrimcilerine ve halklarına yapmış olduğu zulüm ve uyguladığı politikalar anlatıldı.

Konuşmalardaki esas vurgu, darbeyle birlikte devletin yeniden örgütlendiği, faşist generallerin yönetimi burjuvazinin sivil politikacılarına devretmelerinden sonra, devletin zora ve sömürüye dayanan niteliğinin değişmediği, işçi sınıfı ve yoksul halkın üzerindeki zulüm ve sömürünün sistemli bir biçimde artırıldığı, her zaman hazır tutulan sapanın yanısıra yoğun bir ideolojik bombardıman altında tutuldukları; TC'nin Ortadoğu'da emperyalizmin jandarmalığına soyunarak savaş kışkırtıcılığı yaptığı; bunlara karşılık, Türk ve Kürt devrimcilerinin seksenli yılların ortalarından itibaren mücadeleyi yükseltmeye başladıkları, Türkiye'de işçi sınıfının örgütlü mücadelesinin ve Kuzey Kürdistan'da Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin yükseldiği, reformistler ve devrimciler arasındaki ayrımın netleştiği üzerine yapıldı.

Yürüyüş ve miting sırasında atılan sloganlardan bazıları şunlar:

- Kahrolsun faşizm!
- Yaşasın Türkiye ve Kürdistan halklarının mücadele birliği!
- İşçiler birleşin sosyalizmle devleşin! -Bütün halklar kardeşdir!
- Ayrılmak Kürt halkının hakkıdır!
- Savaşa hayır yanke go home!
- İşçi silahlan devrime hazırlan!
- Sınıf parti ve kavga gözümüz iktidarda!
- Birlik bilinç ve kavga kurtuluş yolumuzdur!
- Hoch die internationale solidarität!
- Ne Gorbi ne Bush sosyalimdir kurtuluş!
- Tek yol devrim hedef sosyalizm!
- Eşitlik ortaklık özgürlük çağrımızdır
- Küba'ya destek Fidel'e bin selam!

**Toplumsal Kurtuluş
Köln Bürosu**

İskenderun Halkevi'nin düzenlediği kültür şenliği çerçevesinde, 18 Ağustos 1990 tarihinde İskenderun'da yapılan panele Yalçın Küçük ve Ragıp Zarakolu katıldılar. Bir gün önce yapılan müzik gecesi, yoğun polis baskısı altında sürdü ve bir sanatçının tutuklanması ve yüz devrimci ile polisin çatışmasıyla sonuçlandı. Daha sonra İskenderun Kaymaklığı, İskenderun Halkevi'ni kapattı. İskenderun Belediyesi Meclis Salonu'nda yapılan panelde Y. Küçük'ün konuşmasının özetini sunuyoruz. Y. Küçük, notlarına bakarak, konuşmasını yazıya, kendisi çevirdi.

SÜRÜLER DÜNYASINDA DEMOKRASİ

Yalçın Küçük

Bu panelin konusu, "Demokrasi ve Kültür" oluyor; sizlerle bunları tartışmak için buraya gelmiş bulunuyorum. Hem "demokrasi" ve hem de "kültür"dünyada ve Türkiye'de iyi anlatılmamıştır; hala da iyi anlatıldığını sanmıyorum. Bunda bizim katkımız var; iyi anlatılmamasında, olduğundan daha karışık hale getirilmesinde, ne yazık ki, bizim cephenin de rolü var. Burada, sizinle, bir panel ve tartışma ortamı içinde, gücüm ölçüsünde, bu karışıklıkları gidermeye katkıda bulunmak istiyorum.

"Hıristiyan" demokrasisi, "sosyal" demokrasi, "gerçek" demokrasi veya "devrimci" demokrasi, ya da "halk" demokrasisi; bütün bunlar bir karışıklığın göstergeleridirler. Artık sözcüğün ve kavramın bitişine işaret ediyorlar. Artık önüne bir sıfat almadan söylenemeyen sözcükler veya kavramlar bitmişlerdir; "demokrasi" artık sona ermiş durumdadır.

Karışıklık, artık anlatım gücünü yitirmiş bir sözcüğü sürekli olarak kullanma istemekten de kaynaklanıyor. Bilim, yeni sözcük ve kavramlar bulma zorunluluğuyla karşı karşıya geliyor.

DEMOKRASİ VE İÇ SAVAŞ

Bu öyküyü çok seviyorum; Meksika, gecikmiş burjuva demokrat devrimler kuşağında* 1910-1911 yıllarında safdıl bir demokrat olan Francisco Madero'yu başkanlık

mevkiine oturtabildi.** Halk, Madero'yu çok seviyordu ve Madero bütün geçit törenlerine karısıyla katılıyordu. "Viva Madero Viva Demokrasiya" sözleri hep çağrılıyordu; halktan iki Meksikalı da "Viva Madero Viva Demokrasiya" diye boğazını yırtarcasına bağırıyordu. Sonra birisi diğerine sormak gereğini duydu; Amigo, Madero'yu biliyorum, ama demokrasiya hangisidir?" diyerek merakını gidermeye çalışıyordu. Arkadaşı Meksikalı, "Amigo" dedi, "yanında, görmüyor musun, demokrasiya, başkanın yanında yürüyen karısının adıdır" diye arkadaşının merakını gidermeyi başardı.

Demokrasiya burjuva demokrat Madero'nun veya metal işleyen tekeller örgütü MESS'in eski başkanı Özal'ın eşi midir; bu soruyu ciddiyetle sormak gereğini duyuyorum. Nedir, demokrasiya? Demokrasiya mutlaka iki tarafın ve en az iki güçlü tarafın olmasını zorunlu gören bir devlet durumudur.

Devlet, bir durumdur ve demokrasi, bir devlet durumudur.

Burada bir sonuç çıkıyor ve devam etmeden hemen söylüyorum: Tarafların ve giderek tarafların varlığının bir türevi olan devletin ortadan kalkmasını öngören bir öğretinin sahiplerinin demokrasi sözcüğünü kullanmaları, önemli bir titizlik eksikliğidir. Bu nedenle Marx ve Lenin, sözcüklerini seçerlerken pek titiz davranmamış oluyorlar; bunları açıklıkla kaydetmek zamanının geldiğini düşünüyorum.*** Artık bu ülkede bunları yapmak

*. 1905 Rusya burjuva demokrat devrimi, 1908 Türkiye jöntürk Devrimi, İran, Çin ve Meksika Devrimleri hep aynı zaman kuşağında gerçekleşiyorlar.

**-. Zengin bir tarımcı olan ve Paris ve California'ya eğitim gören Francisco Madero, 1910 Devrimi içinde, 1911 yılında yapılan başkanlık seçimini kazanıyor. Bir yanda tutucular ve diğer yanda Zapata ve Villa'nın liderliğindeki köylü hareketlerinin arasında bocalıyor; Amerika Büyükelçisi'nin Madero'ya karşı güçleri destekleme kararından sonra 1913 yılında, General Huerta tarafından devriliyor. Dört gün sonra hapishaneye götürülürken kurşuna diziliyor.

***-. Sadece Toplumsal Kurtuluş yıllardır, Washington'un, bir Kürt devleti projesi olduğunu yazıyordu ve günlük basına düştü. Geçen sayısının arka kapakta yer alan başyazısında, Toplumsal Kurtuluş, bölge sınırlarını değiştirme anlamında Washington'un revizyonist olduğunu işaret etti; Türkiye, bu revizyondan pay alma kuyruğuna girdi. Çelik Bilgin, trotskizmin ve Trotskiy'in, Rusya boşlevizminden, temelde ayrılmadığını yazdı. Gazeteler, Kanada'da toplanan Trotsky konulu bilimsel toplantının aynı görüşleri tekrarladığını haber verdiler.

için önce başka ülkelerde yapılmasını bekleme alışkanlığının sona erdirmeye zamanı da gelip geçiyor. Türkiye devrimci teoride öncülüğe doğru yaklaşıyor; bu geliştirme ile mümkündür.

Demokrasi için iki partinin olup olmaması önemli değildir; mutlaka, iki taraf bulunmalıdır. Çıkışı ve gelişmesinde iki taraflılık temel görünüyor; merkezi otorite ile feodal güçler arasında bir mücadelenin sonucunda ortaya çıkıyor. "Halk" merkezi otorite ya da krallık ile feodallerin baskı ve sömürsü altında, birinden diğerine sığınmayı ve giderek güçlenmeyi öğreniyor; her ikisi de birbirleriyle mücadelelerinde halkı safına çekmeye çalışıyorlar ve "halk" da, daha sonra kentli anlamında burjuvaziyi oluşturarak, her ikisini birden etkisizleştirmeyi başarıyor. Ancak bu başarısı sırasında hem ayrışıyor, hem kendi içinde zenginleşiyor ve hem de karşı güçlerini yaratıyor; burjuvazi de mücadelesinin başında karşı güçleri, işçileri, kendi safına almanın ödün ve politikalarını geliştiriyor. Daha sonra, zenginleşmiş, kişiliğini değiştirmiş burjuvazi ile işçi sınıfı iki taraf olarak kalıyor.

İşçi sınıfının, büyük ve güçlü bir sınıf olarak, yönetme iradesinin olmadığı bir yerde demokrasi olmaz; burjuvazi, bir kimlik daha değiştirerek tekellere dönüşmüş durumda işçi sınıfının yönetme iradesini içinden kemirerek yok ediyor. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde, hem demokrasi büyük bir değişim arasyonu yaşıyor ve hem de düzen, kapitalizmden bir başkasına doğru akıyor.

Türkiye'deki yakın tarihin gelişmeleri bu şemaya büyük bir uyum gösteriyor, 1960 yılları, ticaret burjuvazisinin, sanayi burjuvazisinin ve büyük toprak sahipliğinin birbiriyle sorunları olduğu bir dönemdir. Mülk sahipleri içinde bir taraflılık mevcut görünüyor; buna ek olarak işçi sınıfı büyük sayılarla Türkiye'nin yazgısına doğru çıkıyor ve öğrenciler ve memurlar, hem bu yazgıya biçim vermek ve hem de yaşamlarını sürdürmek, gelişmeden pay almak için aktif bir politik mücadelenin içine giriyorlar.

1950 yılında seçimle gelen darbe, 1960 yılında halk hareketinin silahlı kuvvetler ile birleşmesiyle ve bir başka darbe ile tamamlanıyor; 1960 yılları, Türkiye rejiminde çok taraflılığı, netleşmemiş çok partililiği yaşamaya başlıyor. Bunu bir iç savaş izliyor.

Türkiye'de iç savaşın başlangıç tarihi tartışılabilir; fakat, 1960 yıllarının ikinci yarısıdır. İç savaşın çıkışında, burjuvazinin safdillik ve illüzyonundan çabuk ayıkması olgusu yer alıyor; 12 Mart, Türkiye'de demokrasiyi, 27 Mayıs öncesine göre yeniden tanımlama girişimi

olarak ortaya çıkıyor. Bu çıkış yalnızca iç savaşın daha da kızışmasına ve kanlı olmasına neden açıyor; 12 Mart, kendi misyonunu tümüyle gerçekleştiremiyor.

Bundan sonraki dönem Türkiye tarihinin en katilimci dönemi olarak görüyorum; sınıflı bir toplumda, kısa süreli, ancak yaşanabilecek en derin halk yönetimi olarak değerlendiriyorum. Bu görmenin bazı sonuçları var; Türkiye'de "demokrasi" bundan böyle ancak 1970 yılları koşullarında olabilir. Bu, bundan sonra Türkiye'de "demokrasi" olmaz, anlamına geliyor. Çünkü böylesine bir katilimciliğin, hem, yoksul yığınlar açısından ve hem de yönetenler bakımından devamlılığını sağlamak kolay görünmüyor; ne yazık ki, böyle bir denemeden en çok pay çıkartabilecek olanlar, başta Devrimci Yol taraftarları marjinalizmin ve tedriciliğin inanılmaz bataklığına gömülerek, bugünleri bir kabus sayıyorlar ve hatırlamak istemiyorlar.

İç savaş, sınıflar savaşıdır. Her tarafta çeşitli sınıflanmalar oluyor; bir tarafta, başını Süleyman Demirel'in çektiği Milliyetçi Cephe var. Hükümet ve bütün baskı güçleri bunların elindedir ve diğer tarafta işçi sınıfının politik militanları ile birlikte geniş yoksullar yer alıyor; bu tarafın belli bir politik liderliği görünmüyor.

Bu dönemde Devrimci Yol ve Türkiye Komünist Partisi en çok kütle tabanı oluşturan iki örgütlenmedir; Devrimci Yol, Eylülist mahkemelerde bu dönemin siyasal sorumluluğunu üstlenmek konusunda isteksiz görünmüş ve daha sonra da, bu arada çıkardığı "Demokrat" ile, her türlü devrimci geçmiş ve gelecek ile bağlarını sıklaştıracak görünümünü henüz vermemektedir. 12 Mart'tan sonra TIP'in çizgisini izleyerek, SHP örgütlerinde, belediye meclislerinde, yan çalışmalarında, fiilen bir CHP-SHP kuyrukçusu cansız akıma dönüşmeye başlamıştır; TKP ise, TBKP girişimi ile görkemli ölümünün mutluluğunu yaşıyor. TKP, TBKP ile cenaze törenini yaparak, hiçbir karşılığı kalmamış, hiçbir itirazı olmayan

hiçbir redde gücü bulunmayan, bir "darülaceze" halini alıyor; artık bunlara TöBeKP sözcüğü bile çok geliyor. Bunların bugününe bakarak, 1970 yıllarında bir tarafın liderliğini üstlenebileceklerini ileri sürmek imkansızca yakın görünüyor; inandırıcı bulamıyorum.

Savaşta iki tarafın perspektifleri, herhangi birisine başarı şansı tanımıyor; Demirel'in liderliğindeki cephe, 1960 öncesi siyasi rejimi yerleştirmeyi bir hedef olarak görüyor. Diğer tarafta TIP-TKP, zaman zaman sosyalizm sözcüğünü telaffuz etmekle birlikte bunu gerçekleştirecek araçları şiddetle reddediyor ve "Cephe"

İşçi sınıfının, büyük ve güçlü bir sınıf olarak, yönetme iradesinin olmadığı bir yerde demokrasi olmaz

çizgisi hareketleri şiddeti kullanmakla birlikte sosyalizmi hedef olarak reddediyorlar ve eninde sonunda 1960 demokrasisinde kalmaya mahkum bir düzeni savunmaya çalışıyorlar. Bir taraf, geriye bakıyor ve diğer taraf ilerive bakamıyor ve her ikisi kaybediyor.

Skenderun Halkevi'nden bir fotoğraf. "Demokrat ve Kültür" yazarı Cem Boyner'in fotoğrafı.

Cem Boyner

Demokrat ve Kültür
Yazarı Cem Boyner'in fotoğrafı.

Skenderun Halkevi'nden bir fotoğraf. "Demokrat ve Kültür" yazarı Cem Boyner'in fotoğrafı.

Hiç kaç yakala

Bir: Eylülizm ile birlikte artık basın devletin bir parçası haline geliyor. Artık, basının devletle özdeşleşmesi süreci sonucuna bağlanıyor.

Artık Türkiye basını devlet organı değil, kendisidir. Ancak devletin kendisi olduğu ölçüde devletin bir organı sayılabilir; hiçbir konuda, devletin bir organı olarak genel politikanın dışına çıkmıyor.

Hatırlanmalıdır; darbenin kabaca varlığını sürdürdüğü dönemde, General Evren her açıklamasında basına teşekkür ediyordu. Şimdi Turgut Özal, Irak sorunu ile ilgili olarak basın toplantısı yaptığında, sözlerine basına teşekkür ederek başladı habbilirlik yapıyor. Bu basın teşekkürüne layıktır; çünkü bir tek Milliyet hariç, başta Hürriyet, Sabah ve Cumhuriyet, Amerikan haber ajanslarının telekslerinden gelenleri inanılmaz bir sadakatle ve bir ölçüde Türkiye'ye göre vulgarize ederek okuyucularına ulaştırmayı görev bildiler. Tek yanlı bombardmanlarıyla, Amerikan politikasının geniş yığınlara kakılmasına seferber oldular.

Cem Boyner'i bir "özgürlük şampiyonu" haline getirmenin utanmazlığından çekinmediler. Hiçbirisi, bu 12 Mart terörünü savunmak için kurulmuş örgütün şımarık zengin çocuğu yöneticisinin, siyaset yapma hakkı olmadığını ileri sürme cesaretini göstermedi; yoktur. Bunların, Odalar Birliği'nin TÜSIAD'ın, yürürlükteki yasalara göre siyaset yapma hakları yoktur ve yerindedir; bunlar, birer sınıf örgütüdürler ve bu sınıfın çıkarlarını savunan pek çok örgüt bulunuyor.

Türkiye'de öğrencilerin hiçbir derneğe ve siyasi partiye girme hakkı bulunmuyor; ülkenin politikasıyla aktif olarak ilgilenmek, geniş öğrenci kütlesi için yasak sayılıyor. Bunlarla ilgili hiçbir kampanya düzenlemeyen basın, bu zengin çocuğunu bir özgürlük kahramanı haline

Geriye son derece politik, katılımın ne demek olduğunu fiilen yaşamış, yöneten ideolojiden önemli ölçüde kopmuş, ilk hiristiyanların yeraltı kültür ve koruma içgüdülerine yaklaşan, pratik ve teorik açıdan son derece zengin bir mahalle halkı ve geçekundu yönetim deneyimi bırakarak çekiliyorlar; Türkiye'nin son demokrasisini yaşıyorlar. Yerlerini ise eylülizme bırakıyorlar.

EYLÜLİZM VE DEVLET

Eylülizm, devletin büyümesidir.

Eylülizm, diri tarafların paralizde edilmesi ve mücadeleci katmanların asimile edilmesidir.

Hitler yenildikten sonra faşizm, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika devletleri yapısına asimile olmuştur; Hitler ile birlikte faşizm, kapitalizmin siyasal formasyonunun içine giriyor ve bunu değiştiriyor.

Hitler'den sonra gelişmiş ülkeler bir daha faşizme muhtaç olmaktan çıkıyorlar ve faşizm, Batı Avrupa'nın ve Kuzey Amerika'nın gündeminden siliniyor. Çünkü artık kapitalizm artı faşizm yepyeni bir düzeni oluşturuyor.

Mussolini ve Hitler denemeleri, kapitalizmi kapitalizm olarak yaşatmanın son deneme ve çareleri olarak ortaya çıkıyor; yeni bir siyasal rejime yerlerini bırakıyorlar.

Hitler denemesi, Batı Avrupa ile Kuzey Amerika için ne ise, eylülizm, Türkiye için aynı işlevi taşıyor.

Skenderun Halkevi'nin düzenlediği gecede olay

SKENDERUN HALKEVİ

getiriyor ve savcının kapılara kadar uğurlamasına tepki göstermiyor.

Artık devletli basın, özgürlük şampiyonlarını, iki darbeye özgürlük düşmanı olduğunu kanıtlamış bir örgütün şımarık zengin çocuğu başkanından çıkarıyor.

Bu, sadece, artık Türkiye'de demokrasinin hiçbir zaman gelmeyeceğini gösteriyor.

"Demokrasi" için iki terörün şakşakçısı bir örgütün şımarık zengin çocuğu başkanını özgürlük kahramanı* yapan basını da tümünden değiştirmek zorunluluğu ortaya çıkıyor.

Basın hiçbir konuda, Kürt sorunu, Alevi meselesi, Irak Savaşı** ve benzeri hiçbir konuda, MİT ve Genel Kurmay planlamasının yönlendirmesinin dışına çıkamıyor.

İki: Üniversite Türkiye'de kendi ölçüleri içinde düşünme arayışı içindeydi ve düşünmenin ipuçlarını veriyordu. 1960 yıllarında değil üniversite öğrencilerinin, üniversite öğretim üyelerinin de siyasal partilere üye olma hakkı bulunuyordu, Süleyman Demirel, bunu, tek sözcükle "iç savaş" durumu olarak değerlendirdi. Bir anlamda ve tarif açısından haksız değildir, devlet, tek otorite demek oluyor. Tek otoritenin geçerli olmadığı her durum "iç savaş" ilanı sayılıyor ve çatışma görülür hale geliyor.

Eylülist darbe, üniversiteyi bir devlet parçası haline sokmakta gecikmedi; bir yandan liseleştirdi ve diğer yandan da üniversite öğretim üyelerini, düşünmekten korkan yaratıklar haline getirdi. Artık Türkiye'de üniversite diriliğini yitirmiştir; düşünmeyi önemli dış politika sorunlarında, senatolardan,

devlet politikası çizgisinde bildiri çıkarmak olarak anılıyorlardı.

Kuşkusuz fiyatını ödüyor; üniversite, üniversite öğretim üyeleri, üniversite eğitimi, hepsi toplum içindeki ağırlığını kaybediyor. Etkinliği azalıyor; umut olmaktan ve umut vermekten çıkıyor; ancak, tüm bunlarla birlikte, devletle kesişen değil, devletle tümüyle çakışan bir ek-sen haline geliyor.

Üç: Devlet, yine büyüyor ve yargı, yürütmenin bir kolu haline geliyor. Savcılıklar, her türlü hukuk saygısını bir kenara atarak, tümüyle polis işlevleriyle özdeşleşiyorlar ve daha da ötesi, siyasi iktidarın her türlü siyasi senaryosunun uygulanmasında aktif bir rol alıyorlar.

Dört: Devlet büyüyor ve siyasi polis, alanını genişleterek, tam bir siyasi parti gibi çalışıyor. Polisin suç önleme ve suçluyu kovuşturma alanı tümüyle aşılarak siyasi polis yeni siyasi hareketleri caydırma yetki ve görevi veriliyor. Siyaset adına siyasi polisin her türlü can alınarı, hiçbir soruşturmaya neden olmuyor; hiçbir "resmi" muhalefet bu konulara el atma gereğini duymuyor.

Beş: Devlet büyüyor ve artık Türkiye kararnamelele yönetiliyor. Mecliste çoğunluğa sahip bir partinin bulunması ve yasaların çıkışını geciktirecek her türlü pürüzün temizlenmiş olmasına karşın, Türkiye'nin kararnamelele yönetilmesi, tekelsi düzenin gerekli gördüğü hızla gerçekleştirilmesini sağlıyor.

Burada bir parantez ile devlet kavramı üzerinde durmak zorunluluğunu duyuyorum: Marx, Hegel'den yeterli ölçüde özgürleşemediği için devleti yeterli ölçüde açık yazamıyor. Lenin,

Marx'ın geliştirilmesine her alanda yetişemiyor ve burada, devlet kavramında daha önceki vüzuhsuzluğu gidermiyor. Bunda, Marx'ın öğretisi için Hegel'i abartmasının da rolü var; Hegel, Marx'ın öğretisine her girdiği yerde açıklıktan daha çok kapalılık ve ileriden daha çok geriye doğru bir bağlantı sağlıyor.

Devlet bir durumdur ve güçler toplamıdır. Bunu, Güncü'nün yaşamına pek çok giren, şişleri kullanarak kolaylıkla gösterebileceğini düşünüyorum. Her şiş, bir güç olsun; devlet bu güçlerin ve bu anlamda şişlerin toplamıdır; ancak bu toplamın bir yöntemi oluyor. Şişleri birbirini kesen bir biçimde biraraya getirirseniz, yine bu bölgede kullanılan dille cem ederseniz, toplam durumun gücü, tek tek şişlerin cebirsel toplamından daha az

*. Erenuslarda konuk olduğum zamanlar Cumhuriyet gazetesine de kavuşuyorum; bunlardan birisinde İhan Selçuk'un İsmail Beşikçi için fıkrasını da okuma talihsi-zhğine uğradım. Ki-me ne söylüyordu; "Ah sen bir hapiste olmasan, ben seni nasıl benzetirim" diye yazıyordu. Yazık ve pek yazık şımarık zengin çocuğunun özgürlük kahramanı yapıldığı bir Türkiye'de İsmail Beşikçi hapse girerek İhan Selçuk'un benzetmesinden kurtulabiliyor! Neden bunları okuyarak acı çekiyorun; bilmiyorum.

** - Milyet gazetesi, "en" büyük zenginlerin görüşünü yansıtan bir gazetedir; "en" büyük zenginler, şimdi sınır ülkelerinde statükoyu savunuyorlar. Bütün bunlarla birlikte Milliyet'in çiz-gisi ve özellikle Mümtaz Soysal ile Mehmet Ali Birand'ın yazda-rı bana büyük bir kıvanç verdi. Zaman zaman Birand'ı eleştirdi-ğimi de hatırlıyorum; ama şimdi Soysal ile Birand'la aynı coğrafyanın insanı olmaktan büyük mutluluk duyduğumu da kay-detmek istiyorum.

oluyor. Şişleri yanyana, birbirini kesmeden, birbirine çok yakın bir biçimde tutarsanız, güç toplamı maksimum oluyor.

Faşizm ya da tekeller düzeni devlet gücünün, aynı anlama gelmek üzere baskının maksimum olduğu bir durumu gösteriyor; çünkü, şişlerin birbirini kesmesi önleniyor. Tekeller düzenine geçiş, şişlerin birbirini keser halden çıkarılmasıdır; basın, üniversite, yargı, entelijansiya, tekeller düzenine geçerken, düzeltiliyorlar.

Devletin anlatımı sözkonusu olunca, faşizm ve tekeller düzeninde, bir noktada bir ayrılık çıkıyor. Bu ayrılık ideoloji ile ilgilidir; ideoloji ise birikmiş şiddet ya da baskı olarak tanımlanabiliyor. Faşizm ideolojiyi, devletin diğer güçlerine ek bir şiş olarak kullanabiliyor ve tekeller düzeni ise, bütün karşı ideolojileri paralyze edecek bir ağı ya da benim sevdiğim ve Bilgesu'nun şarkılaştrdığı bir sistemi, ahtapot kollarını harekete geçirebiliyor.

Böyle bir anlatım, devleti sürekli ordu ve her türlü bürokrasiyle görme darlığını aşiyor ve devletin hem sürekli ve hem de transformatorler aracılığıyla sıçramalı büyümesini daha rahat bir çözümlenmeye kavuşturuyor.

Dayanakların yazımı artırılabilir; Kurtuluş'un "eylül reformları" saptamasından beri de yazımı devam ediyor. Ancak dayanakları kadar yansıması da önem kazanıyor; yansımada dayanak arayışına geçiliyor.

Bir örnek üzerinde durmak istiyorum; Halepçe'de binlerce Kürt kimyasal silahlarla öldürüldü. Öldüren rejimi Saddam Hüseyin yönetiyordu ve Batı'da ve Türkiye'de kimsenin aklına Saddam Hüseyin'in bir Hitler olduğunu söylemek gelmedi. Hatta birçok ülke ve bu arada Türkiye, bütün kanıtlara karşı, Saddam'ın kimyasal silahlar kullandığı konusunda tereddütler ifade etti.

Şimdi Saddam, Kuveyt'i aldı ve emperyalizm, Saddam'ın Hitler olduğuna karar verdi. Türkiye hükümeti ve basını, hiç tereddütsüz buna katıldı. Bunun üzerinde söyleyeceklerim var.

Bir: Hep ulusların birliğinden yanayım. Arap birliğinin de kurulmasını istiyorum.

İki: Kuveyt ve benzerlerini bir "devlet" saymak mümkün değildir. Bunlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü üzerine Büyük Britanya İmparatorluğu'nun petrol rezervlerini kendisi açısından güvenceye almak için uydurduğu yapılarıdır. Her zaman ortadan kaldırılmaları daha iyidir.

Üç: Bir aile şirketini devlet kabul etme eğiliminde değilim. Kuveyt, emperyalizmden yana, bir parazit Arap prensleri şirkettir ve ortaklarına dünyanın en yüksek gelir payını sağlayabiliyor. Bir ömür boyu Doğu'nun yoksul insanların sömürüsü üzerine büyük bir refah içinde yaşıyor-

lar.

Dört: Saddam'a Almanya tarihinde bir örnek bulunacak olursa hiçbir zaman Hitler olabileceğini düşünemiyorum. Almanya tarihinde bir örnek aranırsa, Bismarc örneği kullanılabilir; henüz başarılı olacağından emin olmak için bir neden bulunmuyor.

Beş: Bu noktada bir parantez gerekiyor. Ulusların birliğinin ve devlet olarak ortaya çıkışını, bilimsel olarak "demokratik" saymak gerekmele birlikte bunların her zaman özgürlükçü olacağını söylemek hiçbir zaman imkân dahilinde bulunmuyor. Her ulus hareketinin bir halk yanı var; ancak özgürlükçü olduğunu söylemek çok zordur. Dolayısıyla Saddam'ın müstebit olduğuna bakarak Arap birliği adını yok saymak anlamlı olmaz; pek çok ulusal birlik arayışı ve devlet oluşu, istibdatla yanyana gidiyor. Türklerin ulusal devleti ortaya çıkarmaları bunun en bilinen örneği olmalıdır; Türklerin kendilerini bir ayrı "ulus" olarak düşünmeye başlamalarıyla bir ayrı devlet olmaları arasında, onbeş se-

neden daha kısa görünüyor. Türk ulusçuluğu, Türk dilinin yayılması ve sadeleşmesi, hep Türklerin ayrı bir devlet olmalarından sonra gerçekleştiriliyor; buna uzun yıllar, Türkiye'nin resmi tarihinde bile "tek parti diktatoryası" den-

diği kolaylıkla unutul-

yor.

Unutulmamalıdır; ulus hareketi, sınıflı bir hareket olarak gelişiyor. Burjuvazi, ulusal hareketin liderliğini aldığı zaman ve bir devlet formasyonunu yakalayınca, mutlaka baskıcı ve müstebit oluyor.

Kuşkusuz, bunu alkışlamamak gerek; ancak gerçeğe göz yummayı da anlamakta güçlük çekiyorum. Saddam rejimi, hem toprakları içinde yaşayan diğer uluslara ve hem de ayrı bir politik arayış içinde olan emekçilere büyük baskılar uyguluyor; şampiyonu olduğu milliyetçiliğin ayrılmaz bir özelliği olarak ortaya çıkıyor.

Bunların bilinmesi ve üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Ancak bunları bilmek başkadır; Halepçe katliamı sırasında değil de Saddam'ın parazit Kuveyt'i aldığı bir zamanda Saddam'ı Hitler'e benzetmek bambaşkadır. Birincisi bir acımasızlık ve ikincisi ise bir zavallılıktır; Saddam'ı, şimdi Hitler olarak görüp gösterenler, yalnızca Amerikan rüzgarına kapılmış köksüz yapıklar durumundadırlar.

Buna ekleyeceklerim var; ben burada büyüdüm. Benim çocukluk anılarım bu kenttedir; birisini hiçbir zaman unutamıyorum. Çok çocuktum; Amerikalıların Türkiye'ye ilk deniz askeri gönderdiği yıllardı; İkinci Dünya Savaşında hemen sonraki günler oluyor. Burası liman

kentidir; Amerikan bahriyeleriyle ilk önce tanışma talihsizliğini de yaşıyorlar. Çocuk yaşımda, bu kentte, Amerikan bahriyelilerini ta-

Bu düzende insan, tıpkı Ortaçağ'dan çıkarken olduğu gibi, kimliğini aramak zorundadır. Bu düzende insan olmak, kimliğini aramak sorunuyla özdeşleşmektedir; bu düzende insan olmak, kültürünü bulup geliştirmek anlamına geliyor.

Basın, Türkiye'de televizyondan çok daha fazla insanları sürüleştirmenin aracıdır.

nıdım; Raif Paşa Caddesi'ndeydiler. Birisi eline bir dolar almıştı; bir küçük çocuk boyunda tutuyordu ve mahallenin çocukları bu kağıt doları kapmak için sığıyorlardı. Bahriyeli, her çocuğun sığırayışında doları biraz yukarıya çekiyor ve bir başka bahriyeli de sığırayan Türk çocuğunun fotoğrafını çekiyordu.

Bu fotoğraflar benim belleğimde de var; o günden beri Amerikalıdan tiksiniyorum. Bu tiksintim hiç azalmadı Amerika'da okudum ve yaşadım, ama hep tiksindim. Üstelik kimseyi kandırmak da istemiyorum; halkların dost ve hükümetlerin karşıt olabileceği söyleniyor. Benim için bu da pek geçerli olamıyor; ben Amerikan halkını da pek sevemiyorum. Ortalama Amerikalı, bana kuş beyinli ve pek ilkel geliyor; her Amerikalıdan üçünün aynı fotoğrafı çekeceğine inanıyorum. Buna inanıyorsam, Amerikan halkını sevdiğimi söyleyerek kimseyi kandırmak istemiyorum. Bunları da şunun için ekliyorum: Amerika'ya karşı olan ve Amerika'ya kafa tutan herkese ve her rejime benim sempatiğim var. Saddam'ın Amerikan karşıtlığına, kuşkusuz, güvenmiyorum; ancak benim yaşamımda Amerikan karşıtlığı temeldir.

Ben bir Amerikan sevmez yaratığım; Amerikanofob olmaktan da mutluyum.

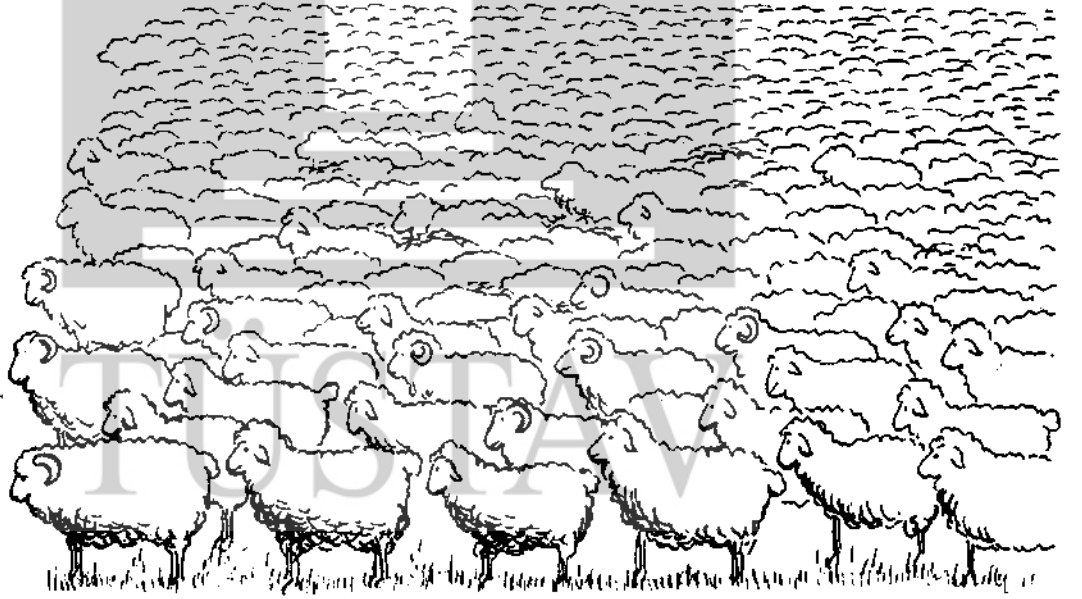
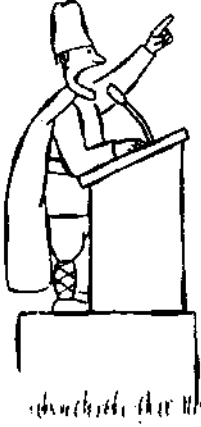
tiyaş olduğunu sanmıyorum; ulusların kültürleri var. Bu, ulusların kimlikleri var, anlamına geliyor.

Buradan bir başka noktaya geçmek istiyorum; direnç, kimlik işidir. Kimliği olmayanın direnci olabileceğine inanmak zordur; kimlik, dirençtir.

Direnç kimliktir.

Külçe, şekilsiz ya da kimlik kazanmamış materyel anlamına geliyor; bu nedenle dirençsizliğe veya direncin bitişine, "Külçe gibi yıkıldı" deniyor. Dirençsizlik, kimliksiz olma ile özdeştir; cansızlarda külçe ve canlılar da sürü halini anlatıyor.

Burada bir parantez açarak içine iki sonucu koymak durumundayım. Hitler sonrası Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da temel sorun insanların sürüleştirilmesidir; tekelsi düzenin kuruması, insanların sürüye dönüştürülmesi süreci demek oluyor. Aynı biçimde, cülüst rejim, Türkiye'de insanları sürüleştirme sürecidir; tek amacı, insandan sürü yapmak olarak ortaya çıkıyor. Eğer soyulanırsa ve eğer üst düzeyden çözümlenirse ve eğer mantıksal sonucuna bakılırsa, bütün idamlar, bütün işkenceler, bütün işsizlikler, bütün fiyat artışları, hepsi hepsi, bu topraklarda yaşayanları sürü yapma mekanizmalarıdır. Bunu, tekelsi düzen açısından, kaçınılmaz

KÜLTÜR VE KİMLİK ARAYIŞI

Panelin ikinci ayağı kültür üzerinedir. Kültürü anlatmanın kolay olmadığını biliyorum; yaşamın tarifi zor tarifleri olduğunu söyleyebilirim. Yaşamın grameri olduğunu da ileri sürmek istiyorum; gramer, insanlığın en büyük soyutlamaları arasında yer alıyor.

Kültür, yaşamın esansı, yaşam biçimi ve yaşamın grameri oluyor; bir halk, diğerinden kültürü ile ayrılıyor. Dolayısıyla kültür, bir kimlik ya da kişilik haline geliyor; kişiliği de tarif etmek kolay olmuyor ve sadece anlaşılıyor.

Kültür ile ulus arasındaki yakınlığı vurgulamaya ih-

gorüyorum; çünkü, insana dayanarak kendisini sürdürmesinin imkansızlığını anlamış bulunuyor.

Bu düzen sürüler üzerine kuruludur.

Parantezi kapattıktan sonra bir yenisini açmak gereğini duyuyorum; cülüst darbeden sonra Türkiye'nin sürekli kampanyalarla yönetilmesi bir tesadüf sayılmamalıdır. Rejim, kendisini ancak kampanyalarla sürdürüyor; bir halletçi küçük Naim'in gelişi bir Bulgaristan'dan küçük kız Aysel'in çıkışı, bir takımın Avrupa'ya gidişi, bir savaş herşey ama herşey Türkiye'de bir kampanya konusu oluyor ve her kampanya sonunda milyonlarca sürü sokakları dolduruyor. Bu kampanyalar, çobanların, "ho ho" işaretleridir; insanlar, tıpkı sürüler gibi birinden diğerine nedeni ve mantığı unutulmuş kam-

panyalarla harekete getiriliyorlar. İnsanlar, sürüler örneği, bir kampanya bitince diğerini bekler oluyorlar.

Basın, Türkiye'de televizyondan çok daha fazla insanları sürüleştirmenin aracıdır.

Basın, insanların sürüleştiren kendisi sürüleştiren. Parantezi kapatıyorum; sürü olmak, kimliğini yitirmek ve kültürsüz olmak anlamına geliyor. Dolayısıyla bu düzen, kişiliksizliği, kültürsüzlüğü, zorunlu olarak yaymak zorunda kalıyor; eylülist darbe ile Türkiye'ye kakılan rejim, kültürün ve kimliğin düşmanı olarak ortaya çıkıyor.

Kişiliğe, kimliğe ve kültüre inmesi açısından darbe süreklidir. Dünyanın her yanında kişiliksizleştirme, kimliksizleştirme ve kültürsüzleştirme mekanizmaları işliyor; dünyanın her yerinde insanlar, kendi dilleriyle Amerikanca konuşuyorlar. Hepsi Amerikanca, "Aman Tanrım" diyorlar "Korkarım" diyorlar, "Üzgünüm" diyorlar, "Ciddi misin" diye soruyorlar; hepsi bir Amerikan kalıbından çıkmış bilyalara benzeşiyorlar. Hepsi coca-cola açıp, Mac Donalds yiyorlar; bunlar sürüdürler.

Bu düzende insan, tıpkı Ortaçağ'dan çıkarken olduğu gibi, kimliğini aramak zorundadır. Bu düzende insan olmak, kimliğini aramak sorunuyla özdeşleşmektedir; bu düzende insan olmak, kültürünü bulup geliştirmek anlamına geliyor. Çünkü, kültür, yaşamın grameri türündendir; gramersiz yaşamayı anlayamıyorum.

Böyle düşündüğüm için, "Kürtler Üzerine Tezler" çalışmamı geliştirirken, Kürtleri kimliklerini arayan insanlar olarak tanımladım; baskı altında oldukları için kimliklerini en çok Kürtlerin aramalarını doğal karşılamak gerektiğini düşünüyorum. Raslantı değil; Türkiye'de tüm insanların sürüleştirildikleri bir zamanda ve bu cenderelerin en çok işlediği bir aralıkta, kimlik arama peşine düşüyorlar. Tarihsel nedenler kadar, düzenin sürüleştirmeye sürecine tepkiyi de yaşıyorlar.

Bir paradoksu yaşadığımızı bilmemiz gerekiyor; insanoglu, hep kimlik peşindedir. Sosyalizm, insanoglu-nun erişebileceği en yüce kimliktir; fakat bu son zamanlarda, üstelik ilk kurucularının eliyle, kurulmuş olanlar çökertiliyor. Kurulu sosyalizmin çöküşü, insanlığın bir kimliğinden kuşkuya düşmesini anlatıyor. Diğer yandan tekelsi düzen artık kimlikler buldozer türünden ezme-yi, egemenliğinin tek mekanizması haline getirmek zorun-

luğunu duyuyor.

Bir yandan tekelsi ahtapotun kimliklere acımasız saldırısı var ve diğer yandan bulunabilecek en parlak kimlikte tereddütler ortaya çıkıyor. İşte bütün bunlar içinde insanoglu kimlik arayışını azaltmıyor ve arttırıyor; ulusçuluğun ve dinciliğin yeniden canlanması, ancak kimliğe karşı bu saldırı üzerine, insanlığın bitmez tükenmez arayışının bu kanalları bulması olarak açıklanabiliyor.

DEMOKRASİCİLİK: MODERN TENKECİLİK

Meslekler içinde hiç sevmediğim tenkecilik; eğrilmiş bir tenkekeyi, küçük çekiç darbeleriyle düzeltmeyi bir meslek edinmeyi hiç anlayamıyorum. Sesi, veriminden kat kat fazla olan bir meslektir; en küçük bir yaratıcılık taşıyor ve gelişmiş bir tenkeci bilmiyorum.

Demokrasıcılık modern tenkecilik; bugün politika sahnesinde bir tek gelişkin tipe rastlanmaması da, buradan kaynaklanıyor. Gürültüsü çok büyük ve verimi çok küçük bir iş oynanıyor.

Demirel'e görcüdür; daha genç insanlar neden heves ediyor bir türlü anlayamıyorum.

Bense bazan çok yorgun oluyorum, bazan çok dalgın oluyorum, bazan çok uykusuz oluyorum ve ne yapacağımı şaşırduğım anlar oluyor. İşte o zamanlar Demirel'e bakıyorum ve ne yaparsa tersini yapıyorum. En büyük verimi burada buluyorum.

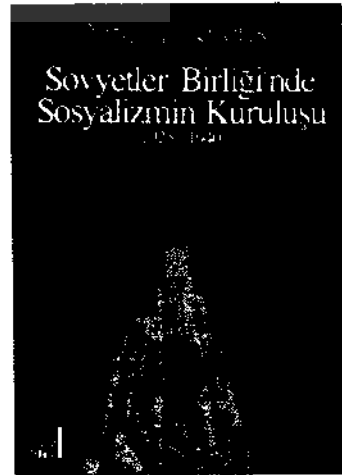
DÜZELTME

Yazdıklarımı ve yayınladıklarımı okumuyorum. Ama yine de Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yaptığım savunmanın bir paragrafının ters anlamda yayınlanmış olduğunu fark ettim. Ben SHP ve Özal'dan söz ederken bunlara dayanarak suçsuzluğumu kanıtlamak istemediğimi, ancak yine de alınan mesafeyi görebilmek için bunlara referans verdiğimi ifade etmişim. Başka yanlışlıklar olup olmadığını bilmiyorum. Okuyucularımın, kendi sayılarında, geçen sayının 23 ncü sayfasındaki ilgili paragrafı şu şekilde düzeltmelerini diliyorum.

"SHP ve Özal'a referans yaparak suçsuzluğumu kanıtlamaya çalışmıyorum. İzinizle, kendi görüşlerimi hem SHP ve hem de Devlet Başkanı Özal'unkilerden daha doğru ve önemli buluyorum. Bu nedenle kupürleri bir suçsuzluk karinesi olarak sunmuyorum."

Sevgilerimle.

Y. Küçük

TARİHİ BİR SIÇRAMA

15 Ağustos 1984

17 Ağustos 1990'da Paris ve çevresine yayın yapan Kürdistan'ın Sesi Radyosu'nda 15 Ağustos 1984'ün yıldönümüyle ilgili bir açık oturum düzenlendi.

ERNK, 16 Haziran Hareketi, D.K.P., Devrimci Partizan, Ekim Hareketi temsilcilerinin yanı sıra dergimiz Paris temsilcisi Alper Yalman da oturuma konuşmacı olarak katıldı.

Aşağıda Paris temsilcimizin konuşmasını ve sorulara verdiği yanıtları özetleyerek yayınlıyoruz.

Burada, 15 Ağustos ile ilgili özel programda söylenecek çok şey var. Bana ayrılan sürede söyleyebileceklerim kuşkusuz sınırlıdır.

İşin özü nedir? Kürt hareketlenmesi süreci içerisinde 15 Ağustos bir sıçramadır. Bir başka şekilde ifade edecek olursam, 15 Ağustos 1984 devletin Eylül sonrası en kara günüdür. Öyle sayılmalıdır.

Kürt hareketlenmesinin başlangıç tarihi kuşkusuz 15 Ağustos değildir. Buraya gelmeden önce arkasında yatan önemli bir birikimden söz edilebilir. Bir ölçüde devrimci hareketin miladı sayılan 12 Eylül öncesinde yaşanan belirsizlik ortamında, özellikle 70'li yılların sonlarına doğru Kürtler arasında müthiş bir bilinç sıçraması yaşandı.

12 Eylül öncesinde yetersiz de olsa devrimci hareket, burjuvaziyi Batı kentlerinde mahalleler oluşturacak kadar örgütlemişti. 1978 de P.K.K.'nin kuruluşundan sonra Kürdistan'da da görülen radikal çıkışlar, dönemin özelliği gereği, bugünkü gibi net bir biçimde devletle karşı karşıya gelmiş değildi. 15 Ağustos Kürt hareketlenmesi, devletle ulusal bağımsızlık istemi boyutunda açıkça karşı karşıya geliştirdi. Çıkışın bir başka yönü de, silahlı harekete önderlik eden gücün marksist-leninist ideolojiyi kendisine rehber edinmiş olmasıdır.

PKK hareketi, Kürt tarihinde marksist-leninist ideolojiyi kendine rehber edinilen ilk ciddi çıkıştır.

Eylül darbesini izleyen günlerde, hareketin zaafı sonucu, devrimci saflarda tam bir kargaşa yaşanıyordu. Örgüt merkezleri yurtdışına taşınmaya başlandı. Yenilginin verdiği psikolojik ortamın etkisiyle yurtdışında, THKP-C Acilciler, TKEP, PKK, SVP, D.YOL, Emekçi ve İşçinin Sesi tarafından Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi kuruldu. Kurulan bu cephenin giderek bir iktidar alternatifini oluşturan hedefleniyordu. PKK'nın bugün yürüttüğü türden bir gerilla savaşını bütün ülkede başlatmak ve yaymak belli başlı amaçlardan birisi oluyordu.

Fakat gerek F.K.B.D.C.'nin kuruluşunun zamanlaması açısından olsun, gerek içinde yer alan P.K.K. dışındaki örgütlerin mücadele anlayışları ve dağıntık konumları açısından olsun, öngörülen hedeflere ulaşması bir yana, Avrupa'da yürütülen birkaç cılız faaliyet dışında adıyla bile atılmadı. P.K.K. ise F.K.B.D.C. içinde yer alan örgütlenmelerin engelleme sayılabilecek teorik ve pratik açı-

lımlarına rağmen 15 Ağustos'a ulaşabildi. Bu mücadelenin Kürdistan toprağında tuttuğu rahatça söylenebilir; giderek yayılmış olması ve Kürt yoksul köylülerine da-

yanması yenilgi olasılığını son derece azaltmıştır. Kürt şiddetine devletin çözümü Güney-Doğu'ya daha fazla güç yığmak ve terör oldu. Bu, çözümsüzlüğün bir itirafı sayılmalıdır.

P.K.K.'nin başını çektiği Kürt hareketlenmesi, sorunun uluslararası boyutlarda tartışılmaya başlanmasını da beraberinde getirdi.

Tutucu Avrupa parlamentolarının ve uluslararası platformların olayı 'insan hakları' boyutunda ele alıyor olması, hareketin etkisini belirsizliğe yayma girişimleridir. Kuşkusuz bunla reformist Kürt örgütlenmelerinin etkisi de vardır.

Burada bir noktaya daha işaret etmek istiyorum. O da şudur: ABD'nin Orta-doğuda gerici bir Kürt devletine göz kırptığı artık sır değildir. Tam da bu noktada ABD'nin uluslararası platformlarda sunacağı olanaklar çerçevesinde otonomi ya da gerici bir Kürt devletine sunulacak güçler Kürdistan'da maalesef mevcuttur. Kürt kardeşlerimizin emperyalizmin bu ve benzeri türden uzun vadeli politikalarına ve onun yerli uzantılarına karşı uyanık olması yerindedir.

15 Ağustos hareketlenmesinin beşinci yıldönümüne rastlayan günlerde Yalçın Küçük Bekaa vadisine gitti. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile bir röportaj yaptı. M. Ali Birand ve Milliyet gazetesi devletin ucunu gösterip geri çektiği sopadan ürkerek yayımlamaktan vazgeçtikleri röportajdan sonra, Türkiye kamuoyu ilk defa açık planda PKK'nın görüşlerini Toplumsal Kurtuluş'tan öğrendi. Toplumsal Kurtuluş bir yol daha açtı. Biz yol açıyoruz. Açığımız yoldan son yürüyen Hürriyet Gazetesi oldu. Fransa halkı Fransa'ya karşı Cezayir ulusal bağımsızlık hareketi önderi Bin Bella'nın görüşlerini biliyordu. ABD halkı, ABD'ye karşı savaşan Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi önderi başkan Ho-şi-minh'in görüşlerini, ne için savaştığını biliyordu. Bugün sınırlı da olsa PKK lideri Apo'nun görüşlerini Türkiye kamuoyu biliyor. Nisan ayında yürürlüğe konulan S.S (Sıcak Savas) kararnameyi devrimci basınımız ve Kürt hareketlenmesini boğmaya yöneliktir. Yırtılacağından kuşku-

duymuyorum.

Programın ikinci bölümünde, dinleyicilerden birinin yönelttiği, /Silahlı mücadeleye yaklaşım ve bakış açınız nedir?/ sorusuna temsilcimizin verdiği yanıt şöyle:

Benden önce konuşan arkadaşların hepsi, belli bir hareket ya da parti adına konuştular. Ben burada bir dergi temsilcisi olarak konuşuyorum. Bu konuda söyleyebileceğim şeyler kuşkusuz sınırlıdır. Fakat genel bir yaklaşımla ifade edecek olursam o da şöyledir: Silahlı mücadele iktidara yürüyüşün tek bir biçimi değildir; bir kez bunu tespit etmek gerekiyor. Silahlı mücadele siyasi mücadelenin bir ayağıdır. Tarihte devrim mücadeleleri buna tanıklık etmiştir ve bu geçerli tez olma konumunu devam ettiriyor. Kuşkusuz iktidar mücadelesine soyunan örgütlenmelerin bunu kendi programlarının çerçevesine oturtması kaçınılmazdır. Başka türlü, özellikle Türkiye gibi bir ülkede iktidara yürüyüşün bir ayağı eksik kalır. Bunu söyle de ifade edebilirim; bugün Türkiye'de varolan toplumsal çelişkiler ve bu çelişkilerin var olduğu boyutlar, pek öyle şiddetsiz ya da reform programlarıyla çözülecek gibi görünmüyor.

Türkiye'de sosyalistler köktenci çözümler ileri sürmek ve bunu programlaştırmak durumundadırlar. Bana sorarsanız, Türkiye bugün sosyalizme layıktır ve sosyalizmi kuracaktır.

Türkiye tekelci düzenini dayandığı uluslararası güçlerden, özellikle ABD emperyalizminden ayırmak mümkün değildir. Bu açıdan düşünüldüğünde, Türkiye ve Kürdistan devrim hareketinin Batılı emperyalistlerin tüm güçleriyle çatışarak iktidara yürümesi kaçınılmazdır. Bu durumda Türkiye'de solun iktidarının bir iç savaşın geçeceği rahatlıkla söylenebilir. Görünen budur. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de devrime soyunan bir örgütlenmenin, bir sınıf patisinin kuşkusuz kendisini bu iç çatışmaya göre hazırlaması gerekmektedir.

Bir dinleyicinin doğrudan temsilcimize yönelttiği, /Toplumsal Kurtuluş direnişçi saflarda yer aldığımı iddia ederken hangi kriterleri öngörmektedir? yoksa kriter olarak yalnızca dergi çalışmasını mı almaktadır?/ sorusuna temsilcimizin yanıtı şöyle:

Az önce de belirttim, burada bir örgütlenme adına değil de bir gazeteci olarak bulunmanın sıkıntıları var. Soruyu soran arkadaşın bunu anlayışla karşılayacağını ümit ediyorum. Bunu bir kez daha belirttikten sonra soruya şöyle bir yanıt verebilirim.

Bir kere Toplumsal Kurtuluş'un üç yılı aşan yayın hayatında yapmaya çalıştığı temel şeylerden birisi radikalliği düşüncede ortaya koymaktır. Tekelci düzenin bellek silme operasyonlarına ve şiddetine karşı amansız bir ideolojik şiddet uygulamaktadır.

Türkiye'de resmi devlet ideolojisine ve bu ideolojiden etkilenen sol uzantılarına, solun sağdan yorumcularına, isim verecek olursam TBKP ve türevlerine karşı Toplumsal Kurtuluş amansız ve ısrarlı bir ideolojik mücadele yürütmüştür. Bunda başarısız olduğu söylenebilir; çünkü gelinen aşamada bu çevreler devletle tam bir uzlaşma çizgisindedirler.

İkinci olarak Kürt hareketinin asıl neyi istediğini kamuoyuna anlatmaya çalışmaktı. Bu da neredeyse dergimizin düzenli olarak toplatılmasına karşı yapılmaya çalışılmıştır.

Toplumsal Kurtuluş'ta devrim ve örgütlenme konusunda geliştirilen düşünceler var. Türkiye'nin bugün devrimci bir işçi sınıfı partisine ihtiyacı vardır. Bu henüz yaratılabilecek değildir. Ortaya konulan düşüncelerin pratik olarak yürütülmesi o düşünceleri benimseyen kadroların işi olacaktır. Dergi çalışması sadece yazıp çizmek işi değildir; aynı zamanda bir siyasi mücadeledir. Toplumsal Kurtuluş okuyanlar bunu bilirler.

Örgütlenme ve mücadele konusunda yazılanlar ya da gelecekte ete kemiğe bürünecektir. Bundan kuşku duymuyorum. ■

DEVRİMCİ SİYASET SINIF SİYASETİDİR

Haluk Yurtsever

Sınıf siyaseti sorunlarını çeşitli yönleriyle tartışacağım bu incelemeye bazı kavramları tekrar, bazılarını da yeniden tanımlayarak başlamak istiyorum.

Tek başına tanımların sorunları çözme gücü bulunmuyor. Siyasetin temel sorunları sözle değil, güçle çözülüyor. Ama güç yaratma eyleminin kendisi de düşünce süreçlerine, düşüncenin araçları olan kavramların doğru tanımlanıp, doğru kullanılmasına ve geliştirilmesine çok yakından bağlıdır. Sözkonusu olan, devrimci ve bu anlamda yenilikçi bir siyasette bu daha da böyledir. Tarihin gösterdiği ve devrimci marksizmin, leninizmin yanılmaz bir doğrulukla ortaya koyduğu gibi, devrimin, yeni toplumun güçleri eski toplumun bağrında yeşeriyor. Ancak, bu güçlerin, bilinçli, amaçlı ve örgütlü eylemi olmadan devrim gerçekleşmiyor. Bilinç, amaç ve örgüt ise eylemin kendisinden otomatik olarak çıkmıyor. Bilimsel - teorik bir çaba, iradi müdahale gerekiyor.

Siyasetin merkezi kavramı devlettir. Lenin, siyasetin, devlet işlerine ve yönetimine, devlet faaliyetinin biçim, görev ve içeriğinin tanımlanmasına katılım olduğunu söylüyor. (1) En geniş tanımıyla siyaset budur. Siyaset yapmak, devlet yönetimine katılmaktır. Antik Yunan'da yalnızca devlet işlerine katılma hakkı olanlara /vatandaş/ deniyordu ve /vatandaşlar/ bu haklarını doğrudan kullanıyorlardı. Atina demokrasısından burjuva demokrasisine, devlet yönetimine katılma, dört yılda bir seçim sandığına oy atmakla sınırlı, seremonik ve biçimsel bir /hak/ biçimini aldı. Tekelcilik, büyük yığınları iyice siyasetin dışına itti; ve siyaset, devlet iktidarını elinde tutan sınıfın kurallarını koyup yönettiği bir oyuna dönüştü. Katılımın toplumsal çerçevesi olağanüstü daraldı.

Dar ve bu yazıda kullanıldığı anlamıyla siyaset, bir grup insanın devlet iktidarını almak ve devleti yönetmek için giriştikleri ideolojik ve pratik faaliyetlerin toplamıdır.

Devlet, bir sınıfın başka bir sınıf üzerindeki baskı aracıdır, bir yönetme durumu ve zor toplamıdır. Zor ise esas olarak **sınıflar arasındaki güç ilişkisine dayanır**; bu güç ilişkisini yansıtır. Egemen olan sınıf zorun da uygulayıcısı olur.

Sınıf egemenliği çok kısaca şöyle tanımlanabilir: Egemen sınıf kendini devlet olarak örgütlerken, tüm toplu-

mu da kendi egemenliği altında örgütler.

İşin özü budur. Burjuva devlet teorisinin kavramları olan /genel irade/, /ortak çıkar/, /kamu hizmeti/ vb bu egemenlik ilişkisi içinde ona bağlı ikincil işlevleri anlatır. Bu işlevler hiçbir biçimde devletin asli kurucu öğelerini vermezler.

Burjuvazi toplumun ortak çıkarını değil, kendi yaşamsal çıkarını dayatır. Egemen sınıf olarak burjuvazinin bir tek çıkarı vardır: İş gücünün sömürülmesini ve daha çok sömürülmesini güvence altına alan toplumsal

düzenin sürdürülmesi. Protetaryanın ise, sömürüyü ortadan kaldırmak için savaşmaktan başka kurtuluş yolu yoktur. Bu iki tarihsel eğilim arasında hiçbir /orta yol/ uzlaşma olamaz. Sınıf mücadelesi bir dahinin kafasından çıkmış bir düşünce değil, önüne geçilemez gerçekliktir. Siyasetin en gerçek ve tam tanımı da buradan çıkar: **Siyaset, devlet erki**

için yürütülen sınıf savaşımıdır.

Başka türlü de söylenebilir: /Her sınıf savaşımı siyasal savaşımıdır... Ekonomistler /sınıf savaşımını/ bir rubleye beş kopeklik ücret artışı savaşımı olarak tanırlar ve daha yüksek, daha gelişmiş ulusal çaptaki sınıf savaşımını siyasal amaçlar için savaşımı tanımayı reddederler... Marksizm, sınıf savaşımını yalnız siyaseti kucakladığı zaman değil, siyasetin en önemli sorununu- devlet iktidarının örgütlenmesini kapsadığı zaman tam gelişmiş ve 'ulusal çapta bir savaşım olarak kabul eder./ (2)

Siyasal savaşım, devlet iktidarını alma savaşımıdır.

Sınıf savaşımı-siyaset ilişkisine yeniden dönmek üzere devlet iktidarı ile ilgili birkaç önemli nokta:

Birincisi şudur: Tekelci devlet, tekel öncesi kapitalizmin devleti doğıldır. Daha merkezi, yoğun ve yetkinleştirilmiş bir devlettir. Daha önemlisi, bu devlet, yalnız kapitalizmde başından beri bulunan uzlaşmaz sınıf karşıtlığının değil, bununla birlikte devrim ve karşı-devrimler çağının ürünüdür. Tekelci devlet, Ekim Devriminden Hitler faşizmine kadar bütün büyük sınıf savaşımı deneylerini aklına yazmış, zor ve şiddeti gençlerine geçirecek içermiştir. Üst düzeyde merkezileşmiştir ve tarihin tanıdığı en gelişkin terör araçlarını elinde bulundurmaktadır. Herhalde süs olsun diye değil. /Demokratik, barışçı kapitalizm/, çağdaş dönemlerin yeniden keşfettiği kaba bir burjuva illüzyonudur. Ayrıca, tekelci sistem için artık

ulusal sınırlar yoktur. Emperyalizm şiddetini uygularken hiçbir sınır ve kural tanımıyor. Dünya sistemidir; jandarmalığını her toprakta yapıyor. Bu koşullarda sosyalizme barışçıl geçiş teorik bir olasılık olmaktan bile çıkıyor.

İkincisi, tekelci sınıf egemenliği hiçbir biçimde "bir avuç tekele" indirgenemez. Çünkü bu sınıf egemenliği, tekellerin hegemonyasındaki burjuvazinin tümüne dayanır. Devlet iktidarının elinde tuttuğu sürece burjuvaziyi ciddi biçimde bölmek, tekelci burjuvaziyi tecrit etmek mümkün değildir. "Anti-tekel" savaşım ve "anti-tekel devrim" programları önerenler bunu anlamaktan acizdirler. "Bir avuç tekele karşı tüm halk" mevzilendirmesi ayrıca, işçi sınıfının "halk" kavramı içinde eriten yönüyle de sınıf savaşımını bulanıklaştıran, sulandıran bir yaklaşımdır.

İkinciye bağlı olarak üçüncüsü, devlet iktidarı parça parça, taksitlerle alınmaz. "Yerel yönetimlerden iktidara" sloganı aldatmacadır. Emekçilerin temsilcilerinin parlamento ve yerel yönetim organlarına seçilmelerini tekellerin kuşatılması ve devletin parça parça alınması olarak anlayan belediyece anlayış özünde burjuva egemenlik sistemi içinde yer arama çabasıdır. Buralara seçilmekle emekçiler, devlet iktidarının en küçük bir parçasına bile sahip olamazlar. "Belediyece sosyalizm" dün yanlışsa, bugün bin kez yanlıştır. Çok basit bir nedenle: Tekelci devlet çok yüksek düzeyde tarihin tanıdığı en ileri düzeyde üstelik parlamento ve belediyeler dışında merkezileşmiştir. Eteklerinden zaptedilemez.

Dördüncüsü, işçi sınıfıyla ilgilidir. Kapitalizm ve tekelci kapitalizm altında proletaryanın bir sınıf olarak oluşma süreci tamamlanamaz. Bölünmüş ve gelişmesi çarpıtılmıştır. İşçi sınıfının, kendi sınıfsal oluşum sürecini tamamlayabilmek için de, devrimle kendisini yönetici sınıf durumuna getirmekten başka yolu yoktur.

Özetle, devlet iktidarını merkezi ve toptan alma temel hareket noktalarından biridir. Devrim de budur: Siyasal devrim, devlet iktidarının bir sınıftan başkasına geçmesidir. İktidar, tarihsel olarak daha ileri bir üretim biçimini getirmeye yetenekli bir sınıfa geçiyorsa, bu, Marx'ın sözleriyle "toplumsal ruhta bir siyasal devrim" dir. Toplumsal devrim, içinde evrimci dönemlerin de yer aldığı uzun bir süreçtir ve her toplumsal devrimin ilk adımı iktidarı almaktır. Varolan düzenin temel direklerine dokunmayan, ama iktidarı sınıfsal kaynağını başka bir sınıf, katman hatta sınıf içi fraksiyon lehine değiştiren hareket ise siyasal devrimdir.

İşçi sınıfı hegemonyasında gerçekleşen bir devrim toplumsal ruhta siyasal devrimdir; toplumsal bir devrimin ilk adımıdır.

İşçi sınıfının, kendi sınıfsal oluşum sürecini tamamlayabilmek için de, devrimle kendisini yönetici sınıf durumuna getirmekten başka yolu yoktur.

SINIF SİYASETİ

Sınıf kavramı ve işçi sınıfının tarihsel devrimci rolü ile ilgili tartışmalara burada yeniden gir-

mek istemiyorum. Sınıf ve Parti'de bunu daha önce yapmaya çalışmışım. (3) Burada başlamak için gerekli kısa birkaç tekrardan sonra konunun değişik yönlerini ele almaya çalışacağım.

İşçi sınıfı, toplumu devrime götürecektir tek ve en devrimci sınıftır. Potansiyel devrimciliği, varoluşunun koşullarından, sınıf çıkarları toplumun dönüşüm isteğine denk düşen evrensel bir sınıf olmasından gelir; devrimci rolünü gerçekten oynayabilmesi için ise bilinç ve örgüte gereksinimi vardır.

Kapitalist toplumun iki temel sınıfı burjuvazi ve proletaryadır ve iki sınıf arasındaki savaşım toplumun öteki sınıflarını da iki kutba doğru ayırtıran belirleyici bir özellik taşır. Ancak, iki temel sınıfın varlığının ve savaşlarının akademik kabulü ile, yaşanan pratiğin, somutun karmaşıklığı içinde sınıf ilişkilerini ve bunların sonuçlarını çıkarmak arasında Lenin'in de belirttiği gibi "muazzam bir uçurum" vardır. (4)

Sorun, sınıfın nesnel devrimci pozisyonu ile onu devlet iktidarını alacak özne olarak yeniden oluşturma eylemi arasındaki ilişkinin doğru kurulmasında düğümleniyor. Devrimci siyasetçilik, Lenin'in sözünü ettiği boşluğu doldurma işidir.

Siyaset sınıf savaşımı ise, son çözümlemede her siyasetin bir sınıf içeriği ve temsil bağı var demektir. Ama son çözümlemede. Ve bu ilişki, her sınıfın tek ve yanılmaz bir siyasetle temsil edildiği, sınıfın çıkarıyla sınıf adına üretilen siyasetlerin tam bir uyum içinde olduğu düz ve mekanik bir ilişki değildir.

Siyaset var, siyaset var. İşçi sınıfının ve burjuva iktidarının varolan durumlarını değiştirmeyen, emeğin sermayeye bağımlılığını yoketmeyen, ama bu koşulların ortaya çıkardığı bazı sonuçları hafifletmeyi amaçlayan pratik de bir siyasettir. İşçi sınıfı hareketi, bilimsel sosyalizmle çakışmadığı zaman, ekonomist, trade-unioncu siyasetler üretmenin ötesine geçemiyor. "İşçi sınıfının burjuva partileri" olabiliyor ve Engels'in İngiliz işçi sınıfı için söylediği gibi "burjuvalaşmış" bir işçi sınıfından söz edilebiliyor. Üye çoğunluğunun sınıf durumu ölçü alındığında Batı Avrupa sosyal demokrat partilerinin çoğu "işçi" partileridir. Siyasetlerinin sınıfsal içeriği ise burjuvadır.

İşçi sınıfı egemen siyasal otoritenin çok yönlü baskı ve hegemonyası altında biçimlenmektedir ve bu baskı ve şiddet yalnız işçi sınıfına değil tüm emekçi sınıflara da uygulanmaktadır. Öyleyse, devrimci siyaset, yalnız işçi sınıfının değil, tüm ezilen sınıfların

Devrimciler, uğruna savaştıkları "yeni dünya"yı da resmetmelidirler. Bilimsel bir çözümleme ile, kapitalist sistemin haksızlığını ve yıkılışının kaçınılmaz olduğunu saptamak çok önemlidir; ama bu tek başına olumlu siyasetler üretmenin yöntemi olamaz.

kurtuluş hareketini kapsamak ve başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi sınıfların iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesini amaçlayan ekonomik savaşımları özgürlük ve sosyalizm uğruna yürütülecek devrimci savaşıma bağlı kılmak durumundadır.

Bu söylenenlerden, altı çizilmesi gereken iki önemli sonuç çıkarılır:

Birincisi, işçi sınıfı, sınıf egemenliği sisteminin yalnızca kendisine doğrudan uygulanan biçim ve görüntülerine değil, sistemin varlığına karşı toptan ve toplumsal bir kavga yürütmek durumundadır.

İşçi sınıfının devrimci siyasetinin başlıca güvencesi, sosyalist teori ve ideolojinin arılığıdır. Burjuva toplumunda sosyalist bakış açısıyla ele alınıp çözümlenmeyen her konuda burjuva görüşler egemendir ve sosyalist ideolojinin herhangi bir küçümsenmesi burjuva ideolojisini güçlendirmek anlamına gelir. (Lenin, Ne yapmalı?) Dolayısıyla işçi sınıfı siyaseti toplumsal ve siyasal yaşamın bütün sorunlarına kendi çözüm ve yanıtını getirmelidir.

Burjuvazinin özellikle işçi ve emekçi sınıflar üzerindeki ideolojik hegemonyasını kırmak için, burjuva ideolojisinin ve toplumunun kökten kapsamlı eleştirisi gereklidir. Ancak bu noktada kalınmaz. Devrimciler, uğruna savaştıkları "yeni dünya" yı da resmetmelidirler. Bilimsel bir çözümleme ile, kapitalist sistemin haksızlığını ve yıkılışının kaçınılmaz olduğunu saptamak çok önemlidir; ama bu tek başına olumlu siyasetler üretmenin yöntemi olamaz. Kapitalizmin yerine kurulacak yeni toplumsal düzenin, uğrunda savaşmaya, içinde yaşanmaya geçecek bir düzen olduğu gösterilemezse sınıf ve yığınlar savaşa kaldırılamaz. Çünkü insanlar ve sınıflar, daha ileri ve güzel bir toplum düşlemeden, bunu içlerinde duymadan yeni bir düzen kavgasına girmezler. Neden girsinler? (*)

Emek-değer yasasına, kapitalizmin her gün yeniden ürettiği bencillığe, ekonomik ve toplumsal eşitsizliklere, çoğunluğa haksızlık demek olan "burjuva hak"ın dar çevresine, özgürlüğün prangalarından biri olan cinsel adaletsizliğe, bugünkü aile ve dine, çevreyi ve doğayı yıkıma uğratan yağmacılığa, ulusal baskı, militarizm ve haksız savaşımlara, bunları tümünden ortadan kaldıracak köktenci, devrimci alternatif programlarla meydan okumadan sosyalist bir geleceğe uzanamayız. Kuşku yok, bu meydan okuma işine bugünkü toplumun ulaştığı noktadan, bugün verili olandan başlayacağız. İçinde geleceğin habercisi sınıfları, zengin sosyalizm denemeleri-

ni, haksızlığa karşı başkaldıran milyonları, büyük maddi zenginlik ve gelişmiş teknolojiyi barındıran bu dünya ve bugünkü toplum, uluslararası düzeydeki göstermek istediğinin tersine yaratıcı bir sosyalizm kurmak için yeterli birikim ve temele sahiptir. (**)

İkincisi, işçi sınıfının dışında da sömürülen, ezilen sınıf ve katmanların ve savaşımlarının varlığı, işçi sınıfı siyasetine düzen karşıtı bütün hareketleri destekleme, onların içinde ve başında yer alma görevlerini yüklüyor. İşçi sınıfının bakışı net, teorisi arı olmalıdır; ancak sınıf savaşımları iki temel sınıfın teke tek kavga ettikleri bir "sar"lıkta yürümüyor. "Bütün sınıflara" gitmek ve "bütün sınıflardan" güçler kazanmak bunun için gereklidir. Sonra, işçi sınıfının geniş yığınların, geri kesimlerinin durgunluk içinde olduğu durumlarda, öteki emekçi sınıfların aktif-öncü kesimleri belli yanlış yöntemlerle ama varolan toplumsal düzene karşı çeşitli eylem ve tepkiler gösterebiliyorlar. Bunların sözden çok eylemden etkilenmeye açık geniş yığınlar üzerinde uyarıcı etkileri oluyor. Öğrenci hareketlerinin birçok durumda büyük yığın hareketlerinin habercisi olması rastlantı değildir. Bunun da ötesinde, işçi sınıfı sosyalizmi ile devrimci demokrat hareketin birliğini sağlamanın tek yolu ortak düşmana karşı savaşımdır. Bu birlik, kesinlikle yazılı tartışma ve ikna çabalarıyla, tek başına üstten birlik görüşmeleriyle sağlanamaz. Sağlanamamıştır ve bizim pratiğimizde bugün de sağlanamıyor. Birliğin önkoşulu savaşımdır. Öte yandan savaşım ve eylem bu vurgu, yanlış anlayışlara, savrulmalara gitmemelidir. Son zamanlarda devrimci hareketin sabırsız kesimlerinde, kimi zaman soyut eylem çağruları, kimi zaman intihar uçurları biçiminde kendini dışarı vuran eylem fetişçisi eğilimler, ortak savaşım gereklerinden çok kendi özel gereksinimlerine yanıt veren eylemlere girişiyorlar. Doğru yapıyorlar. Ama, doğru bir eylem çizgisini pratik olarak geliştirmedikçe, "doğru yapıyorlar" demek de hiçbir gerçeği değiştirmiyor. Ne olursa olsun savaç mantığıyla, "provokasyon" kalıbıyla yaşanmamak, bu eylemlerin şu ya da bu ölçüdeki devrimci muhalefet yanını değerlendirmek gerekiyor.

Yeniden işçi sınıfı hareketi ile devrimci sosyalizm arasındaki ilişki sorununa dönüyorum. Sosyalizmin bir teori, ideoloji olarak bilimsel bilgi temeli üzerinde kurulduğu biliniyor. İşçi hareketi ise üretim sürecinin, ilişkilerinin içinden filizleniyor. Tarihsel olarak yanyana oluşuyorlar; birbirlerinden doğmuyorlar. Aralarında iki yönlü bir ilişki var. Sınıf hareketi devrimci rolünü yerine getirebilmek için sosyalizm bilim ve bilincine ihtiyaç duyuyor.

(*) Yeni düzen çağrısının, ütopyacı bir yanı var. Ama bu, gücünü yalnız zihinsel süreçlerden alan bir ütopya değildir. Bu ütopyanın maddi ve moral temelleri bugünkü toplumda, özellikle de, işçi ve emekçi sınıflar içinde embriyonik biçimde verilir.

Albert Sorel, "dünyanın kendi siyasetlerine uyacağını hayal edenler" ile "siyasetlerini dünyanın gerçeklerine göre ayarlayanlar" arasında sürekli bir kavga olduğunu söylüyor. Siyasetlerini, dünyanın "gerçeklerine" göre her gün yeniden ayarlayanlar oportünistlerdir. Devrimci, kendi proje ve ütopyalarını, pratiğin mutlaka uyacağı buyruklar katına çıkarmaz. Devrimci, ütopyası olandır; ama üzerinde hareket ettiği gerçekler dünyasını da tanıır. Gerçeği, ütopyasına doğru değiştirmeye çalışır. (281)

(**) İki örnekle, kritik konulardan biri olan iş saatlerinin kısaltılması konusundaki tarihsel ve güncel olanakların varlığına dikkat çekmek istiyorum.

Palme Dutt, bundan 56 yıl önce yazdığı Faşizm ve Toplumsal Devrim kitabında, o dönemin önde gelen tröst yöneticilerinden Lord Leverhulme'nin şu sözlerini aktarıyor: "Bilimin hizmetimize sunduğu araçlarla, herkesin beslenme, barınma ve giyimiyle ilgili tüm ihtiyaçlarını herkesin okul çağından başlayarak haftada bir saat çalışmasıyla karşılayabiliriz." (Palme Dutt, Fascism and Social Revolution, London 1934, s.15)

Ernest Mandel, "Yarı otomasyon, robotlaşma ve tam otomasyona doğru ilerledikçe çalışma saatlerinin yarıya düşürülmesi toplam materyal üretiminde bir düşüş meydana getirmeyecektir" diyor.

(Ernest Mandel, Sosyalizmin Güncelliği, 21 Yüzyıl Eşiğinde Sosyalizm, içinde İstanbul 1989, s. 124)

yor; sosyalizm ise maddesini işçi sınıfında buluyor. Devrimci siyasetin kütlesini, maddesini bulma sorunu aynı zamanda ideolojinin sınıf hareketiyle bağı sorunudur.

Marx bu ilişkiyi çok güzel formüle ediyor:

"Tıpkı felsefenin maddi silahlarını proletaryada bulması gibi proletarya da entellektüel silahlarını felsefede bulur." (5)

İlişki çok güzel anlatılıyor ve bu formülasyon yeni soruları da kıskırtıyor: Ne sosyalizm, Marx'ın deyimiyle "felsefe", doğduğu anda doğruyu elinde tutan bir "tek" tir; ne de işçi sınıfı türdeş, yekpare ve doğuştan devrimci bir sınıftır. Devrimci sosyalizmin, varolan sosyalizmler arasında hangisi olduğuna kim karar verecek, işçi sınıfı, koca bir sınıf bunu nasıl seçecektir? İşçi sınıfına dışarıdan taşınan bilinçlerden hangisi işçi sınıfının bilinci olacaktır?

Bu soruların önsel yanıtları, laboratuvar kesinliğinde ölçüleri yoktur. Bütün bu soruları yalnızca siyasetin pratiği yanıtlayabiliyor. Bilimsel ve tarihsel anlamda doğru ile, her zaman kendine özgü cilveli yollardan ilerleyen pratik arasında özdeşlik olmuyor. Siyasette, bilimsel doğrulara gerçekleşme gücü bahsedecek otomatik mekanizmalar bulunmuyor. Yanlış ya da eksik teorilerin, güce dönüşme anlamında "doğru" pratikleri olabiliyor. (*)

Siyasette doğrunun tek ölçütü güçtür.

Devrimci siyasetin güç kaynağı işçi sınıfıdır.

(*) Doğru teori ise yıkılmıyor. Tek tek yanlış pratikler teorik doğruyu değiştirmiyor. Doğru teori uzun erimde ayakta kalıyor.

SINIF ÖRGÜTLERİ

Buraya kadar, daha çok, kendi halinde kaldığı zaman ekonomist siyaseti aşamayan işçi hareketini devrimcileştirmenin mekanizmaları üstünde durduk. Soruna öteki açıdan da yaklaşmak gerekiyor. Sınıfın varlığı ve kendiliğinden hareketi, sosyalist siyasetin oluşumuna nasıl katkı yapacaktır? Sosyalizmle işçi hareketi arasındaki ilişki iki yönlü bir ilişki ise, sınıf nesnel konumundan gelen örgütlenme, disiplin, toplu harekete yatkınlık gibi özelliklerini bilimsel sosyalizme nasıl entegre edecektir? Varlığı milyonları bulan bir sınıf toplu iradesini nasıl ortaya çıkaracaktır?

Toplumsal sınıflar, büyük insan grupları olarak hiçbir şeye "karar" veremezler; milyonlarca kafayla bir birey gibi düşünemezler. İktidardaki sınıfın "egemenliğinden" sözedilebilir. Peki koca bir sınıf, her gün kararlar almak ve uygulamak anlamına gelen yürütme gücünü nasıl kullanacaktır?

Sınıfı devrimin, devrimden sonra da iktidarın öznesi yapacak olan tek mekanizma örgütlenmedir. İşçi sınıfı ancak örgütlendiği zaman önünde durulmaz bir kuvvet olur. Örgütsüz sınıf ise hiçbir şeydir.

Modern toplumda, sınıflar, yalnız işçi sınıfı değil, öteki sınıflar da iradelerini partileri eliyle koyuyor ve iktidara geldiklerinde partileri aracılığıyla hükümet ediyorlar. Parti ise sınıfa eşit değildir. Hiçbir sınıf partisi sınıfının tamamını örgütleyemeyeceği gibi, bir sınıfı şu ya da bu ölçüde temsil eden, gücünü o sınıftan alan birden fazla partinin varlığı da mümkündür. Bütün bunlar, sınıfın kaçınılmaz olarak yığınından ayrı bir parti olarak örgütlenmesinin nesnel olarak çeşitli tehlikeler taşıdığını anlatır. Sınıfın partiye, partinin de bir avuç yöneticiye indirgenmesi bu türden bir tehlikedir. Ama bu tehlikenin varlığı bir parti olarak örgütlenme gereksinimini hiçbir biçimde ortadan kaldırmaz.

Sosyalizm pratiği, parti ve devlet örgütlenmesindeki indirgemeciliklerin hangi zararlara yol açtığını göstermiştir. Ama, özellikle Avrupa işçi ve komünist hareketinin deneyleri, işçi sınıfının önce toplumda çoğunluk olmasını, sonra da burjuva hukuk kuralları çerçevesinde, seçim ve parlamento yoluyla, büyük ve sözüm ona sınıfı "daha tam" temsil eden bir parti eliyle iktidar ve sosyalizm savaşını yürütmesini öngören Kautskici anlayışın bir çıkmaz olduğunu çok daha yadsınamaz kesinlikte göstermiştir.

Bir marksist için çoğunluk-azınlık sorunu biçimsel bir sorun değildir. Kilit soru, nüfusun çoğunluğunun hangi sınıflardan oluştuğu sorusudur. Burjuvazi hiçbir toplumda çoğunluk değildir. Azınlıktaki bir sınıfın iktidarını meşru sayan ve çoğunluğu dışlayan burjuva anlayış ile nüfusun çoğunluğunu oluşturan işçi sınıfı ve emekçi sınıfların devlete sürekli müdahalesini ve yönetime gelmesini haklı gören anlayış temelden farklı iki demokrasi tanımına dayanırlar.

İşçi sınıfının, öteki burjuva ve küçük burjuva partilerinde ayrı, devrimci bir parti olarak örgütlenmesi, aynı zamanda kurulu düzenin reddi ve ondan köklü bir kopuştur. Bu işçi sınıfı partisinin düzen dışı bir örgütlenme olması anlamına gelir. Parlamento seçimlerine göre

ve sendikalar kasnağı üzerinde örgütlenen Batı Avrupa sosyal demokrat partileri ile, fabrikalara dayanan ve burjuva hukuk çerçevesinin dışında özgür olarak örgütlenen bolşevik partisi arasındaki fark buradadır. Devrimci siyasetin temel güçleri, düzen içi kurum ve kuruluşlardan çıkartılamaz.

Kapitalist toplumda işçi sınıfı bölünmüş ve saçılmıştır. Sınıfın birliği, savaşımın yüksek boyutlar aldığı geçici durumlar dışında hiçbir zaman tam olarak kurulamaz. İşçi sınıfı içindeki kaçınılmaz bilinç farklılıkları partinin sınıftan daha türdeş olması vb nedenlerle parti sınıfın bir bölümünü öncü kesimlerini örgütleyebilir.

Düzen dışı, öncü, illegal ve özgür bir örgütlenme partinin devrimciliğini güvence altına alan önlemlerdir. Ama bunlar da partinin sınıftan kopması, tecrit olması yönünde tehlikeler yaratırlar. Bu ikilemi aşmanın yöntemleri Leninci siyaset ve örgüt teorisinden bolşevik partisi pratiklerinden ve dünya hareketinin deneylerinden çıkartılabilir.

Bunların en canalıcı önemde olanlarını sıralamaya çalışalım:

Bir: Partide proleter öge ağır basmalıdır. Parti, işçi sınıfının öncü kesimlerini ülke çapında örgütlemeye, daha doğrusu bu kesimle örgütlenmeye özel bir ağırlık vermelidir. Yoksa sınıf temsil iddiası maddi bir zemine oturamaz.

İki: Devrimci partiyi, sınıfın azınlığı olduğu halde, sınıfın partisi yapan temel neden, onun işçi sınıfının bütünü tarihsel görevlerini öne alması ve her yol dönemecinde farklı parçalarının anlık ve kesimsel çıkarlarını değil, sınıfın tamamının genel ve uzun erimli çıkarlarını savunmasıdır. (6) Bu, doğru programlar ve taktikler sorunudur.

Üç: Parti, proletaryanın, gençlik, aydınlar, küçük üreticiler, kır ve

kent yoksulları ile savaş birliğini amaçlayan bir bağlaşıklık siyaseti izlemelidir. Bağlaşıklık ve hegemonya ancak birlikte var olan kavramlardır. Hegemonu olmayan bir bağlaşıklık düşünülemez.

Dört: Parti işçi sınıfının ve devrim hareketinin en önemli örgütüdür; ama tek örgütü değildir. İşçi sınıfı ve emekçi halkın bağımsız yığın örgütlerinin çok önemli bir işlevi vardır. Devrim, nesnel koşulların olgunlaştığı bir tarih anında milyonlarca insanın irili ufaklı yüzlerce örgütün eylemiyle gerçekleşiyor.

Burada esas olarak "Sovyet tipi" örgütlenmeyi kastediyor; ancak Rus işçi ve halk hareketinin yarattığı bu olağanüstü örgütlenmeyi bile, devrimci yığın örgütlenmesinin mantığını veren bir tarihsel örnek olmanın ötesinde kalıplaştırmama uyarısını kendime ve okuyucuya yapmaktan da kendimi alamıyorum.

İşçi Köylü ve Asker Sovyetler'inin oluşum süreci ilginçtir. Çok sözü edilmekle birlikte pek az biliniyor. Çok kısaca özetliyorum: Fabrikalarda işçi delegeleri seçimi uygulaması Çar'ın bir manevrası olarak başlıyor. Çar'ın amacı Papaz Gapon'lu Kanlı Pazar kırımından sonra işçilerle bir uzlaşma yapmaktır. Plan işlemiyor ve rafa kaldırılıyor; ancak işçilerin kendi temsilcilerini doğrudan kendileri seçmeleri, bir yöntem, bir deney olarak belleklerine yazılıyor. Büyük grev hareketi başlayınca, grevlerin fabrika, semt ve il düzeylerinde örgütlenme ve eşgüdümü bir ihtiyaç olarak dayattığında, daha önce Çar'ın ban-

kanları denetiminde seçilmiş işçi delegelerinin oluşturduğu komitelerin bu görevleri üstlenmeleri pratik bir çözüm olarak gündeme geliyor. Sovyet böyle doğuyor. (7)

Engels, "Toplumun teknik bir ihtiyacı" diyor, "bilimin ilerlemesine on üniversiteden daha çok katkı yapar." (8) Sovyetlerin ve benzeri örgütlenmelerin doğuşunda ihtiyaç dinamiği var. (*)

(*) Türkiye örnekleri de aynı dinamiği göstermiştir. Üç örnek vermek istiyorum.

İlki Dev-Yol'un "Direniş Komiteleri"dir. Bu komiteler faşist cinayetlere karşı can güvenliği ihtiyacından doğdu. Fatsa örneği, doğuş nedeninden çok ileri noktalara götürülebileceğini gösterdi. Cuntanın acil geliş nedeni olarak "can güvenliği"ni propaganda etmesi de ihtiyaç dinamiğinin tersten kullanılmasının örneğidir.

İkincisi "1 Mayıs Komiteleri"dir. 1976, 1977 ve 1978 1 Mayısları, Türkiye'de sınıf savaşımının görece yüksek düzeyde seyrettiği bir zamanda, iki temel sınıfın birbirlerinin güçlerini tarttıkları önemli bir mücadele günü oldu. 1 Mayıs kutlamaları ve bunun çevresindeki hazırlık ve örgütlenmeler bu güne senede bir günlük bir kutlama töreninin çok ötesinde bir anlam kazandırdı. Fabrikalar temelinde daha çok TKP insiyatifile kurulan "1 Mayıs Komiteleri" somut eylem gereksinimine yanıt veren canlı örgütlenmeler olarak önemli işlevler gördüler. Daha da geliştirilebilecek bu örgütlenmeler, TKP'nin oportünist yönetimi eliyle "Barış ve Demokrasiyi Koruma" birliklerine dönüştürülerek likide edildiler. CHP nin seçim afişlerini yapıştırmayla görevlendirilenler de oldu. Bunları "Can güvenliği" komitelerine dönüştürme görüşü azınlıkta kaldı.

"1 Mayıs Komiteleri" de sonradan dumura uğratılmış yığınsal eylem örgütlenmesi örnekleriydiler.

Üçüncüsü, 1989 bahar eylemleri, sendikalar dışındaki militan işçi örgütlenmelerini ihtiyaç durumuna getirdiğinde "İşyeri Komiteleri" doğdu. Ancak eylem dalgası geri çekildikten sonra bunlar, özel gayretlere rağmen yeniden canlandırılmadı.

SİYASET SANATI VE İLKELİ SİYASET

Siyaset, bir bilim ve sınıf savaşımı teorisi olduğu kadar bir sanattır da.

Sanat, insanın nesnel gerçekliği yeniden ve estetik ederek yaratmasıdır. Yaratma, yeniden kurma biliminde de var. Sanatın farkı yaratılan sonuç kadar, yaratma ediminin kendisinin de stili, biçim ve ahengi ile öne çıkması ve özgün olmasıdır. Sanat, pratiğe nesnel gerçeği soyut kavramlarla yansıtan bilimden daha yakındır.

Batı dillerinde sanat anlamına gelen "art" sözcüğü "ar" kökünden türemiştir. "Ar", kurma, düzenleme ve yanyana getirme (contiguit) anlamlarını içeriyor. Almanca'daki "kunst" ise, "yapma gücü"dür.

Sanat, yeniden kurma, düzenleme, dizme estetik ve ustalığıdır.

Siyaseti sanata yaklaştıran, iktidarı alma pratiğinin, büyük bir yaratıcılık, orkestrasyon ve ustalık isteyen bir eylemler toplamı olmasıdır. Sanattan daha cilveli, sürprizlerle, beklenmedik engeller ve umulmadık olanaklarla dolu; sanat kadar oya işçiliği isteyen, ama aynı zamanda fiziksel anlamda güç, emek isteyen bir iştir.

Sınıf savaşımında, toplumsal nesnellikleri siyaset alanına otomatik olarak yansıtan determinist yasalar yoktur. Nesnel durum ile, o nesnel durumdan çıkabilecek birçok teorik olasılık arasında, siyasetçinin sezgisiyle bilinçli çaba ve hüneriyle olayların gidişini o yana ya da bu yana çevirebileceği bir müdahale alanı bulunuyor. Siyasetin sanat yönü bu alanda ortaya çıkıyor. Büyük siyasetçi büyük hedefleriyle, gerçek hareket arasındaki köprüyü kurabilen, amacına doğru ilerlerken somut gerçeğin binlerce ayrıntısı içinde geleceğin ipuçlarını seçebilen, onları yakalayarak yolunu açabilen insandır.

Lenin'de ana halka kavramı var. Geçmişte oportünistler, bu güzelim kavramı yerli yersiz kullandılar. Zincirin ana halkasını yakalamayı, uzlaşmacı, "gerçekçi" siyasetlerine araç yapmaya çalıştılar. Görüyor, sonunda zinciri boyunlarına dolayıp kendilerini çaresiz durumlara düşürdüler.

Lenin siyasal eylemler zincirinde ana halkayı yakalamanın önemini şu sözlerle anlatıyor:

"Her sorun 'ucu olmayan bir kısır döngü'dür, çünkü bir bütün olarak siyasal yaşam sonsuz sayıda halkalardan oluşan uçsuz bir zincirdir. Siyaset sanatının tümü, elimizden kaçma olasılığı en az olan halkayı, o anda en önemli olan, yakalayana tüm zincire hakim olmayı en çok garantileyen halkayı bulmakta ve olabildiğince sıkı yakalamaktadır." (9)

Lenin'in üstünlüğü, yalnız yazmakla kalmayıp yazdıklarını yapan insan olmasıdır. Troçki'den okuyoruz:

"Vladimir İlyiç ikincil şeylere ve bazı yan konulara önem vermiyor diye ben dahil olmak üzere birçok yoldaş tarafından çok sık eleştirildi. 'Normal', yavaş gelişme dönemlerinde bu bir siyasal önder için bir eksiklik olabi-

li; ama, tüm gereksiz şeylerin, tüm rastlantısal ve ikincil konuların arka plana çekildiği, önemini yitirdiği ve geriye keskin biçimiyle iç savaşın ve temel sınıf uzlaşmazlığının kaldığı yeni dönemde, Lenin yoldaşı emsalsiz yapan şey işte budur. Dikkatli devrimci bakışlarıyla, en önemli, en gerekli, en vazgeçilmez şeyi yakalayabilmesi ve başkalarına gösterebilmesi onun en üstün düzeyde sahip olduğu bir yetenekti. Lenin'in eylemini ve kafasının işleyişini yakından görme şansını elde etmiş benim gibi yoldaşlar için onun dış, rastlantısal ve yüzeysel şey-

leri reddeden ve konunun özüne vararak gereken eylem yöntemini kavrayan aklının keskinliğine ve inceliğine çöşkunlukla hayran olmamak - evet çöşkunlukla hayranlık diyorum - elde değildir." (10)

Lenin'in üstünlüğü, yalnız yazmakla kalmayıp yazdıklarını yapan insan olmasıdır.

Nesnel koşullar yeterince olgunlaşmamışsa, hiçbir siyaset ve siyasetçi devrim denen büyük değişikliği gerçekleştiremez. Ancak devrimci siyasetçi böyle bir durumda, ana hedefini yitirmeden, paniklemeden kendisini geleceğe götüren yolu temizleyecek en uygun ve etkin çabayı göstermekten geri kalmaz. Nesnel koşulların olgunlaştığı, herşeyin öznele baktığı durumlarda ise, kıldan ince kılıçtan keskin bir noktaya gelinmiş demektir. Ortamın istediği kararı zamanında vermek ve büyük bir hızla uygulamak sonuç belirleyici önemdedir ve bunu yapabilmek, çarpışan güçleri aritmetik olarak tartan bir bilim adamı hesapçılığından çok, sezgi girişim cesareti ve kararlılığıyla dolu sanatçı dokusu gerektirir.

İlke, ilk ve başat olandır. İlke, bir olguya asıl tanımını veren, ilgili bütün durumlarda geçerliliğini koruyan temel öğedir.

Siyasette ilke, o siyasetin dayandığı en temel teorik, programatik görüşler bütünüdür. Marks, "ilke programı", "eylem programı" ayrımı yapıyor. İlke programının, bir partinin temel çizgilerini verdiğini söylüyor. İlke, temel teorik görüşlerin özlü anlatımı, pratiğe kılavuzluk edecek başat öğeleri oluyor.

Tek doğru siyaset ilkelî siyasettir. Çünkü yalnız ilkelî siyaset doğruyu güçlü kalabiliyor. İlkesizlik ise, siyasetin pratik sonuçlara yönelme özelliğinin pragmatizm ve fırsatçılık yönünde bozulmasıdır. Kendi "doğrularını" güncel güç ilişkilerinin seyrine göre her gün değiştiren, nesnele uyum göstererek sonul hedeflerinden ikide bir yüz çeviren siyaset, oportünist siyasettir.

İlkelî siyaset ilkedeki ısrarı içerir. İsrarla, inatla, bükülme ve yolundan çevrilmez bir irade ile sonuna dek izlenmeyen bir siyaset, içeriği doğru da olsa başarılı olamaz.

Türkiye'de 12 Eylül'den ve özellikle Sovyetler Birliği'ndeki son gelişmelerden sonra haklı haksız birçok teorik ilke sorguya çekiliyor. Bilimsel olduğu ve marksizmlenin devrimci granit temeli ile oynanmadığı sürece buna kimsenin itirazı olamaz. Ancak Türkiye'de olan bu değil, rüzgar güllü gibi her esinti önünde eğilen, kişisiz, belkemsiz, bir dönemlik havasının yaygınlaşmasıdır. Hiçbir devrimci ilke bırakmıyor; böyleyse başka 'toplumsal dinamikler' bulalım! Varolan örgütler tıkağın; öyleyse" kahrolsun, örgüt ve örgütçülük!, yaşa-

sın sosyalist birey!, 'yaşasın tartışma için tartışma!, İlle-galite çürüttü, disiplin kuruttu, öyleyse 'yaşasın lege-lizm! yaşasın liberalizm! Sovyetler Birliği kapitalizme dönüyor, öyleyse 'yaşasın demokratik ve barışçı kapita-lizm!"

Daha da uzatılabilir. Sayılanlar, bir bölümü gerçek-ten de pratikteki bozuklukların anlatımı olan kimi saptama-lardan, temel devrimci ilkelerin yadsınmasına bir yüksek atlama yapıldığını gösteriyor.

Bunlar, bağımsız bir sınıf olmayan ve her dönemde, "doğrularını" değiştiren küçük burjuvazinin, küçük bur-juva entellektüellerinin dünya görüşünü yansıtır. İnançları, sosyalizm diye bir sorunları yoktur; sınıf pusula-sızlığını, örgütsüzlüğü, pelteleşmeyi dağınıklığı temsil ediyorlar. İlkesizdirler.

Yanlı anlaşılmalı, ilkeler tapınmak için değildir. Tanrı ve tabu tanımıyoruz. Sosyalizm varsa, sınıf savaşı-mı varsa bunların varlık nedeni olan ilkeler de olacaktır. Eylem kılavuzumuz ve pusulamız vardır. Bunu söylüyo-ruz.

İşçi sınıfının devrimci potansiyeli teorinin ve pratiğin kanıtıdır bir ilkedir.

Devrimci siyaset, ilkeli bir program ve pratikle işçi sı-nfının iktidarı olarak yönetici sınıf konumuna yüksel-mesini eyleminin amacı yapan yenilikçi bir siyasettir.

Devrimcilerin, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarla-rına yabancı hiçbir çıkar ve amaçları yoktur.

II

Lurada konumuz Türkiye ve Türkiye'de sınıf siyase-tinin bugün karşı karşıya olduğumuz sorunlarıdır.

Türkiye'nin devrimcileri, sosyalistleri olarak, kendi konumumuzu, hangi noktada durduğumuzu, gücümü-zü, etkinliğimizi değerlendirirken elden bırakmayacağı-mız ölçüt, devlet ve egemen sınıf karşısındaki durumumuzdur. Bu çok basit gerçeği yinelemekte yarar var; çünkü sosyalist hareketimizin zaaflarından biri, zaman zaman kendi varlık nedenini unutarak, sol içi bir rekabet ve güç karşılaştırmasını her şeyin önüne koymasındır. Sol örgütlenmelerin birçoğu, konumlarını öteki sol örgütler karşısında, onlara göre belirlemeye çalışıyorlar. İşçi sı-nfının devrimci partisinin henüz kendini ortaya koyamadığı bir zamanda bu rekabet ve bu varoluş biçimi bir de-receye kadar anlaşılabilir. Ancak, Türkiye'de bu "bir de-receye kadar" sınıırı çoktan aşılmıştır. Türkiye soluna dışardan bakan, örneğin dergilerini karıştıran bir ileri işçi, bir sosyalizm sempaticanı, bir-iki sınırlı istisna dışında kendini anlaşılabilir bir dünyanın içinde hissedecek bu yayınlarda işçi-emekçi sınıfların devlet ve egemen sınıf karşısındaki konumları-nı ya da sosyalizm pro-jelerinin çeşitli yönlerini aydınlatan çok az şey bulacaktır. Anlaşılma-zlık yalnız solun yıllar içinde edindiği özel jar-gondan gelmiyor; bu var ama asıl sorun, yürütülen siyasetin içeri-ğiyle, hareketin kendisi-ne yabancılaşmasıyla il-

gilidir.

Lenin, "Siyaset milyonlarca erkek ve kadının olduğu yerde başlar, binlerin değil milyonların bulunduğu yer, ciddi siyasetin başladığı yerdir" (11) diyor.

Başka bir yerde aynı fikri tekrarlıyor:

"Rus devriminin açıkça doğruladığı temel marksist dersi unutmamak: Bu, güçleri (siyaset güçlerini-HY) on milyonlarla hesaplamak gerektiği dersi; daha az siya-sette hesaba katılmaz, siyaset bundan daha az önemdeki büyüklükleri ıskartaya çıkarır."(12)

Evvet, siyasetin büyük sorunları ancak bu büyüklükte-ki güçlerle çözülebiliyor. Açık ki, milyonlar, olağan-barışçıl dönemlerde aktif siyasetin öznesi olmaktan uzaktırlar. Ve siyasetin milyonların olduğu yerde başla-ması, milyonları ilgilendiren sorunları temel alan, onları kazanmayı hesaplayan bir siyaset izlenmesinden başka bir anlama gelmez. Milyonların savaşa çekilmesi, izlenen siyasetin ufkuyla, büyük sorunları çözmeye yeteneğiyle birlikte sınıf savaşımının düzeyine de bağlıdır.

Çokça "çekim merkezi" yaratmaktan konuşuyoruz. Nasıl yaratılacaktır? Yalnızca bugün farklı yerlerde du-ran sosyalist kadroların biraraya gelerek nücelikçe daha büyük birlikler oluşturması çekim merkezi yaratmak için yeterli değildir. Çekim merkezi yaratmak, çok önemli ölçüde, devrimci sınıf siyasetinin kendisini, bu-günkü toplu ve egemen sınıf karşısındaki konumuyla, alternatif programlarıyla tanımlayabilmesine, burjuvazi-nin karşı kutbu olduğunu, yürüttüğü savaşımın kanıtla-yabilmesine bağlıdır. Toparlanma, birlik ve partileşme süreçlerinin altını dönecek olan budur. Kuşkusuz söy-lenen görevi yerine getirebilmek de belli bir yoğunlaşma isteyecek devrimci güçler arasında savaşımın yolu ve yöntemiyle ilgili tartışmalar olacaktır; ne var ki, bu tartışma ve polemikler bugün varolan sosyalist çevre ve örgütlenmeleri teori ve pratikleriyle burjuvazinin karşısına dikilmeleriyle birleştirilemezse odaklaşma çok güç ve geç olacaktır.

İŞÇİ SINIFI HAREKETİ : DURUM SAPTAMASI

Türkiye işçi sınıfı tarih sahnesine geç çıkmış genç bir sınıftır.

Türkiye işçi sınıfının gerçek ve modern bir toplumsal sınıf olarak biçimlenmesi, Türkiye kapitalizminin fabrika aşamasına ulaştığı 1950'lere ve sonrasına rastlıyor. Kapi-talizmle birlikte, işçi sınıfı da hızla gelişti ve süreç içinde toplumsal gelişmeye damgasını vuracak bir düzeye eriş-ti.

Geç geliş ve genç oluş, eşitsiz gelişmenin mantığı içinde öne fırlamanın da zembereğidir. Alman ve Rus iş-

çi sınıfları da öteki Av-rupa işçi sınıflarına göre sahneye geç çıktılar; ama daha önemli oldu-lar. Henüz sözünü söy-lememiş bir sınıf olarak Türkiye işçi sınıfının da böyle bir şansı vardır.

İşçi sınıfı artık bü-yük bir sınıftır. Sayısı 10 milyonları geçiyor.(13)

Sınıf yalnız tarih ya-şı açısından değil, ken-

Kürt sorununa tutum, yalnız bu sorunun Türkiye devrimci hareketi açısından taşıdığı yaşamsal ağırlık nedeniyle değil, işçi sınıfının kendi birliğini oluşturma, enternasyonal eğitimini geliştirme açısından taşıdığı anlam nedeniyle de önemlidir.

disini oluşturan işçilerin yaş ortalaması açısından da gençtir. En başta Türkiye genç bir toplumdur. 1985 rakamlarına göre nüfusun % 60.4'ü 30 yaşın altındadır. Ekonomik açıdan faal nüfusun % 60.9'u ise 20 yaşın altındadır. (14) Türkiye'de fabrika patronlarının hem ekonomik (tazminat) hem siyasal nedenlerle sık sık işçi tenkikatlarına başvurdukları hatırlanırsa fiilen fabrikada çalışan işçilerin yaş ortalamasının çok düşük olduğu hesaplanabilir. Sınıfın bu denli genç üyelerden oluşması çok önemlidir. Çünkü, gençliğe özgü, ataklık, eyleme doğal eğilimlilik, yenilikçilik türünden özelliklerin işçi sınıfı içinde de güçlü bir biçimde varlığı anlamına gelir.

Bir başka özellik, işçi sınıfının artık ağırlığıyla, babadan oğula işçilik anlamında kuşaklı bir sınıf olmasıdır. Bir ayağı köyde, ötekisi kentte, hem işçi hem köylü özellikleri gösteren tip artık tarihe karışıyor. Köyden, köylülükten ve küçük mülkten kopuş işçinin bilincinde ve mentalitesinde önemli değişiklikler yaratıyor.

Sonra, yalnız Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgede değil, Türkiye'nin tüm sanayi bölgelerinde Türkiye işçi sınıfı artık çok uluslu bir sınıftır. Kürt sorununa tutum, yalnız bu sorunun Türkiye devrimci hareketi açısından taşıdığı yaşamsal ağırlık nedeniyle değil, işçi sınıfının kendi birliğini oluşturma, enternasyonal eğitimini geliştirme açısından taşıdığı anlam nedeniyle de önemlidir. Aynı zamanda, doğru tutumlar geliştirilebilirse devrimci bir olanaktır.

Türkiye işçi sınıfı ağır bir sömürü, hem siyasal hem ekonomik bir şiddet altındadır. Son 10 yılda ulusal gelirden aldığı pay mutlak ve nisbi anlamda küçülmüş, reel ücretleri düşürülmüştür. Açlık sınırına itiliyor. Yalnız gelir durumu, ücret düzeyi değil, iş ve yaşam koşulları da olağanüstü kötüdür. (15)

Ekonomik sıkıntı ve yoksulluklar ile toplumsal devrim arasında nasıl bir ilişki var? Bu, sorulması ve hem teorinin, hem de dünya devrimler pratiğinin deneyleriyle yanıt aranması gereken bir sorudur.

İşçi sınıfı ve emekçi halkın ekonomik toplumsal koşulları şu üç faktörün bileşkesi olan tarihsel koşullar tarafından belirlenir: Kapitalizmin işçi sınıfını sürekli olarak yoksullaştırması yasası; sınıf savaşımı ve emperyalizm. Sonuncusu, "emperyalizm ve tekelci süper kar" olarak daha da açılabilir. Türkiye'de yoksullaşma mutlak anlamıyla da işlemektedir. 1960-80 arasında işçi sınıfının savaşımının yükselmesiyle birlikte işçi sınıfının yaşam ve özellikle tüketim koşullarını nisbeten iyileştiren bir dönem yaşanmış, iç pazarı genişleten ekonomik siyasetlerle birlikte bu yükselen sınıf savaşımı da işçi sınıfının yaşam standardını belli ölçülerde yükseltmiştir.

24 Ocak kararları ve 12 Eylül, bu politikaların ucuzlatılmış işgücüne dayanarak dışa açılma, emperyalistleşme yönünde değiştirilmesi operasyonlarıdır. Ne var ki, emperyalist kurtlar sofrasında Türkiye'nin emperyalistleşme çabalarının önünün tıkalı olduğu yeterli açıklıkta ortaya çıkmıştır. Körfez'deki son gelişmelerin Türk burjuvazisinde bu kadar heyecan yaratmasının altında, bu sa-

vaştan yararlanarak emperyalistleşme yönünde adımlar atmak arayışı vardır. İşçi sınıfı ve emekçi halk üzerindeki sömürü ağırlaşıyor ve giderek daha da ağırlaşacaktır. Türkiye tekelci devletinin, savaş vb gelişmelerin yolaçaçağı olağanüstü bir durum olmazsa emperyalist süper karlarla emekçilere sus payı vererek içteki çatışmayı yumuşatma olanağı yoktur.

Engels'in 8 Ekim 1858'de Marx'a yazdığı bir mektup var; şöyle diyor:

"...İngiliz proletaryası gerçekte giderek daha çok burjuvalaşıyor... Tüm dünyayı sömüren bir ulus için buna tabii ki bir ölçüde hak verilebilir. Burada, duruma yardımcı olabilecek tek şey, birkaç gerçekten kötü yıl olurdu." (16)

Engels, burada süper karların işçi sınıfını ehilleştirmedeki rolüne ve ekonomik durumdaki kötüleşmenin devrimci savaşım için yeni olanaklar açma olasılığına işaret ediyor.

Yoksulluk ve kötü ekonomik koşullarla devrim arasında mekanik bir nedensellik ilişkisi bulunmuyor; ancak devrimci yükselmeler ile ekonomik kötüleşme arasında bir ilişki kurulabiliyor.

Amerikan, İngiliz, Fransız burjuva devrimlerini ve Ekim sosyalist devrimini bu açıdan inceleyen çalışmaları

çok özetle ve kabaca gösterdiği şudur: Devrim öncesi on yıllar genellikle gelişme ve artan zenginlik yıllarıdır. Devrim tarihine yaklaştıkça, daha önceki gelişme yıllarının toplumun çeşitli kesimlerine kazandırdığı

ekonomik olanakları herkes için aynı düzeyde karşılamanın mümkün olmadığı bir noktaya geliniyor.

Kuşkusuz ekonomik koşullar tek başına devrim yaratacak bir güce sahip değiller. Burada öteki koşullardan soyutlayarak bir ilişkiyi tartışıyoruz.

Türkiye'ye gelince.

Burada, Yalçın Küçük'ten aktarmalar yapacağım. 1978'de yazdığı ve Türkiye ekonomisi politişinin çok canlı ve doğru bir çözümlemesi olan "Cumhuriyet Dönemi Türkiye İktisatı : Özet" çalışmasından aktarıyorum:

"Montaj ya da başka bir biçimde, 1965-75 dönemi ile sınırlandırılabilir bir zaman aralığında, Türkiye, gümrük kodlarında yazılı tüm tüketim araçlarını Türkiye'de yapmaya başladı. Bu, bir daha tekrarlanması mümkün olmayan bir gelişmedir. İster montaj, isterse başka bir biçimde, on yıllar ölçülebilecek bir zaman aralığında Türkiye'nin 'tüketim kalıbı' çok büyük bir değişikliğe uğradı." (17) Birkaç sayfa sonra özetle özetliyor : "Özet şu: On yıl ile ölçülebilecek bir zaman aralığının başlarında, bir işçi evinde yadrganan bir dayanıklı tüketim aracı, aynı zaman aralığının sonlarına doğru yadrganır olmaktan çıkıyor. Böylesine bir resim değişikliğinin hem sosyal, hem de ekonomik açıdan önemli olduğunu kabul etmek gerek." (18) Önemli oluyor ve : "1980 yılları... nesnel olarak büyük bir kavgaya gebe görünüyor." (19)

Bundan sonrası biliniyor ve çözümlemeyi oradan bugüne getirmek zor değil. 80 öncesi dönemde işçi sınıfı ve emekçi halkın tüketim kalıpları büyümüş, "toplumsal geraksinim" kavramının içeriğinde bir genişleme olmuştur.

80 operasyonları bu süreci kesintiye uğratmış ve bir daha tekrarlanma olasılığını görünür gelecek için ortadan kaldırmıştır.

Bugünkü durum şudur: Tekelci polis devleti, işçi sınıfının kazanılmış haklarını geri almış budamış ve sınıfın gereksinmelerini eskisinden geri bir düzeyde acılaş-tırmıştır. Bunları karşılayamıyor; ancak "hak arama" ç-kişlerini olağanüstü dönemde olduğu gibi çıplak şiddet yöntemleriyle de bastıramıyor. Başka yöntemlerle, daha çok da ideolojik araçlarını kullanarak pasifize etmeye çalışıyor. İşçi sınıfının ekonomik toplumsal gereksinmeleri küçük ödün ve düzenlemelerle karşılanamayacak denli büyülmüştür. İşçi hareketi 12 Eylül'de verdiklerini geri alabilmek için bile, devletle doğrudan çatışmadan başka bir çarenin kalmadığı bir noktadadır. Bu kritik durum, bir yandan işçileri radikalleştiriyor; bir yandan da kav-gaya çıkarken yalnız kendi gücünü değil, ülkedeki genel güç ilişkilerini de tartan bir ihtiyatlılıkla davranmalarına yolaçıyor. Bu nedenle, toplum yaşamının tüm alan ve ilişkilerini siyasallaştıran siyasal kavgayı ülkenin her yerine yayan bir siyaset işçi hareketinin önünü açmanın da temel yöntemidir.

Bugün işçi sınıfının büyük bir hareketlilik içinde olmadığı ya da inişli çıkışlı, kesikli bir canlanma içinde olduğu bir saptama olarak doğrudur. Ama burada durulmamalıdır. Burada durmak, beklemek, dışarıdan ve fazla objektivist bir yaklaşımda takılıp kalmak olur. Devrimci siyasete görev düşüyor: Hem sınıf kaynağına yönelerek güçlenmek, hem de güçlenerek sınıfın kavgasını yükseltmek.

Türkiye işçi sınıfı tarihsel olarak kendisi için sınıf aşamasına varmış ve bunu 15-16 Haziran büyük çıkışı ile duyurmuştur. İşçi sınıfının, ayrı bir sınıf olduğu duyusuyla, burjuva sınıfa karşı siyasal içerikli istemlerle savaşa çıkması ki örneğin bir yasanın geri alınmasını istemek vb siyasal istemdir; kendisi için sınıf olduğunun göstergesidir. Böyle bakmak gerekir. Her tekil işçi eylemi de örgütlülük ve kendiliğindenlik öğelerini yeniden yeniden ölçerek sınıfın tarihsel durumu doğru değerlendirilemez. Ayrıca sınıfın kendisi için sınıf olması bir süreçtir ve Türkiye işçi sınıfı bu sürecin başlarındadır. Kendisi için sınıf olmanın en gelişkin düzeyi sınıfın kendi partisi önderliğinde, iktidar savaşını yürütecek bilinç ve davranış netliğine ulaşmasıdır.

Sınıfın öncü-ileri kesimleri ise uzunca bir zamandır partisini arıyor. Böyle bir parti yoktur. Yoktur ama, işçi sınıfı içinde çalışmaya, örgütlenmeye ağırlık veren her çevre, sınıf savaşımının bugünkü düzeyine uygun sınırlı sayıda işçiyi saflarına çekebilmektedir. Hatta ideolojisiyle işçi sınıfına oldukça uzak düşen, bazı hareketlerin bile bunu yapabildikleri görülüyor. Bu da kendi çapında bir göstergedir. Hem siyasetin boşluk tanımadığını, hem potansiyelin varlığını gösteriyor.

SOSYALİST HAREKET

Dünya ve Türkiye devrimciliği yeni bir döneme açılıyor. Tarihin heyecanlı ve çok yönlü gelişmelere gebe bir dönemi önümüzde uzanıyor.

Türkiye hareketi, 12 Eylül şokunu tümüyle atlatamadığı bir zamanda Sovyetler Birliği'nden gelen "yeni düşünce"nin, Doğu Avrupa'daki çöküş ve Sovyetler Birli-

ği'ndeki çözülüş süreçlerinin umutsuzluk yayan kaotik basıncı altına girmiştir. Türkiye sosyalist hareketinin devrimci kadroların, marksizmin devrimci özünü yadsıyan uluslararası sağcı akıma karşı genel olarak direngen ve devrimci değerlerinden yüz çevirmeyen bir tutum içinde olduğu doğrudur. Hiç etkilenmediği söylenemez. Yalnız dışardan gelen uzlaşmacı rüzgar nedeniyle değil, aynı zamanda ve esas olarak kendi geri ve tövbecar konumları nedeniyle yakın zamana kadar solun içinde sayılan bazı grup ve kişiler marksizmi bırakıp gitmişlerdir.

Pratikleri her zaman teorilerinden önde olan radikal gruplar kendilerini devletle karşı karşıya getiren çıkışlarından ve geleneklerini sürdürme inadından aldıkları güçle devrimciliklerini koruyorlar.

Öte yandan, Türkiye sosyalist hareketinde artık, devrimci marksizmi daha derinden kavrayan, devrimci teoriyi geliştiren bir damar vardır. Bununla birlikte, büyümüş, gelişmiş söz söyleme sırası gelmiş bir işçi sınıfının varlığı da başlıbaşına bir umut ve güven kaynağıdır. Sorun bu iki damarı birleştirmek ve ön plana çıkardığı güçleri bir potada eritmektir.

Türkiye'de parti güçleri vardır. Devrimciliğini koruyan örgütlü kadro birikimi, işçi sınıfı ve gençlik içindeki sosyalizme açık taze güçler, potansiyel parti güçleridir.

Toplumsal Kurtuluş okuyucuları bilirler. Bizler Türkiye'de devrimci parti sorununun bir yanı sıra, toplumsal -sınıfsal işlevini yitirmiş birer tekke durumuna düşmüş örgütlerin aşılması ve bunların eritilmesi sorunu olduğunu söyledik ve söylüyoruz. Ancak, devrimci bir merkezin henüz kendini dayatamadığı koşullarda bu "aşma sözünü ettiğimiz örgütlerin kendilerini dağıtması biçiminde bir somut çağrıyı içermiyor. İlk saptama geçerliliğini koruyor; ama Kuruçeşme tartışmalarının ve özellikle Devrimci Sosyalist Blok'un geldiği nokta, bu deneyin de ışığında vurguyu değiştirmemi gerektiriyor.

Ertuğrul Kürkçü ve arkadaşlarının, Ağustos başlarında yayımladıkları, "Devrimci Sosyalistlere" başlıklı, üzerinde tarih yazmayan 5 sayfalık metni okuduktan sonra bunu yapmak gereklilikten de öte, kaçınılmaz oluyor. Bir çağrı biçiminde yazılmış metinde şunlar söyleniyor:

"Kendisini bugün varolan bir yapının özgül perspektifleri ve disiplini ile bağlı hissetmeyen, yalnızca devrimci bir işçi partisi kurma iradesinin getirdiği insanların çalışmalarının içinde bulunduğumuz sürecin asli dinamiklerinden biri olarak, süreç üzerindeki yapıcı etkisini en çöge çıkartmasıyla, sonuca ulaşmak bakımından hayati bir işlevin yerine getirileceğine inanıyoruz" (s.4)

Ya da : "Ne var ki, sürecin bugün ulaşılan evresinde mevcut çevre ve yapıların artık üyeleriyle onların dışında kalan bireylerin eşit haklara sahip olacakları yüksek bir birliğe, bir devrimci işçi partisinin birliğine kendilerini tabi kılmaya hazır olduklarına işaret teşkil edecek adımları atmaları zamanının geldiğine inanıyoruz" (s.5)

Hem dile getirdiği düşünceler, hem de diliyle tam bir kafa karışıklığını yansıtan bu sözler, bu yazıyı hazırlayan arkadaşların tam bir çözümsüzlük ve çaresizlik içinde olduklarını gösteriyor. Örgütleri ve örgütlü bireyi yadsıyor, bunlara "örgütlerinizi dağıtın" çağrıları çıkarıyor, kendilerini "bugün varolan bir yapının özgül perspektifleri ve disiplini ile bağlı hissetmeyen (?) ve "Sürecin asli unsuru olan" insanlarla (?) devrimci işçi partisi için bir "irade" koyacaklarını söylüyor, sonra da, "Bir ge-

çiş aracı olarak bloklaşma sürecinin bile belli bir zamana yayılması, birden çok evreden geçmesi gerektiği açıktır" (s.5) diyerek, son derece belirsiz ve şekilsiz bir "insiyatif" ten başka bir şey önermiyorlar. Örgütlere dağılan çağrısı yapıyor, ama bırakınız parti, blok ya da örgüt kurmayı kendilerini örgütlemek için bile ortaya cesaretsiz bir irade koyamıyorlar. Böyle yapmakla da, en başta kendilerini ciddiye almamış oluyorlar.

Varlık nedenini yitirmiş örgütlerle bir yere gidilemeyeceği açıktır. Ama bu arkadaşların yaptığı gibi, durduğu yerde bir o yana bir bu yana salınarak ayakta bile kalamaz. Varolanın kısırlığını aşmak gereklidir; ama bunun yöntemi daha fazla saçılmak, pelteleşmek tartışmayı bir çeşit spora dönüştürmek değildir. Evet sosyalist hareketin teorik ve siyasal olarak varolan yapıların çok ilerisinde bir noktadan başlaması gereklidir; ama bu daha ileri düzeyde örgütlenmeyi de içerir. Gerçek, ileri ve kalıcı siyaset ve örgüt almaşığını yaratmadan ya da bu yolda ciddi temeller atılmakta olduğunu göstermeden potansiyel parti güçlerini, tekkelerini korumakta ustalalmış "önderlerin" sultasından kurtarmanın hiçbir yolu yoktur. Hele böyle çağrılarla bir taş bile oynatamazsınız. Olsa olsa daha çok "bireyin" siyaset ve örgüt dışına düşmesine katkı yapmış olursunuz.

İster haklı, isterse haksız nedenlerle olsun, uzun zaman aktif siyaset ve örgütlenmelerin dışına düşmüş eski devrimciler devrimci partinin dayanacağı "asli" öğeler olamazlar. Vurguyu değiştirmek gerekiyor; devrimci partinin güçleri bugün kendisini bile örgütleyemeyen sağlamış sosyalist bireylerden değil, örgütlü sosyalist çevrelerden çıkacaktır.

TBKP ve SBP oluşturmaya çalışanlar tartıştığımız konunun dışındadırlar, onlar başka türden partileşme süreçleridir. Ama deneylerinin gösterdiği, herkese yararlı olabilecek bazı noktalar üzerinde kısaca durulabilir. Uzun zamandır önlerine "legalleşme" hedefi koyan bu likidatör çizgiler uzlaşmacılıklarını utandıracak bir noktaya kadar ilerleterek kısmi bir "legalite" kazandılar. Açık çalışıyorlar. Uluslararası destekleri, gereğinden çok "kadro"ları olanakları tekelci basınında "itibarları" vb var. Yıllardır "parti"den konuşuyorlar. Kurultaylar toplayarak, açık toplantılar yaparak güya bu partileri kuruyorlar da. Ama kendi saflarında ve toplumda en ufak bir çöşku, canlılık yaratmıyorlar. Toplumun temel güçleri açısından ise "İnsan Hakları Derneği" kadar bile bir ilgi odağı değiller. Ayrıca bütün gürültüye rağmen partileşme süreçleri de tıkanma noktasına gelmiştir. Neden? İki önemli neden sayılabilir. Bir kez, devletle uzlaşmaları tek taraflı bir aşktır. Tekelci devlet, açık çalışmalarına göz yumuyor; ama bütün kartlar elindedir; istediği zaman oyunun kendi koyduğu kurallarını değiştirecek her türlü olanağa sahiptir. Bu, uzlaşmacı partilerin asıl tabanı olacak tatlı su solcularını ürkütüyor. "Arkanda ben varım yürü" diyenlerin çok büyük bir çoğunluğu zamanı geldiğinde bu partilere aktif güç vermiyorlar. Korkuyorlar. Devlet korkuyu dağıtacak "ödü"leri henüz vermemiştir. İkincisi, SHP'nin biraz solundaki programı ve siyasatleri ile hiçbir gerçek toplumsal ihtiyaca yanıt veremiyor, toplum yaşamındaki hiçbir boşluğu doldurmaya aday olmuyorlar. Varlıklarını yapaylaşıyor. Lenin, siyasatin kendi iç mantığı olduğunu söylüyor. Siyasatin boşluk tanıma-

yan, aynı zamanda fazlalıkları ayıklayan darvinist bir mantığı var.

Potansiyel parti güçlerinin bir bölümünü içlerinde barındıran, ideolojik-siyasal konumlarıyla da yüzü devrimci marksizme dönük olan bazı çevrelerin ise yöntemleri yoktur. Nasıl bir partileşme yolu, yöntemi izlediklerini anlamak oldukça zordur. Açık ve adlarıyla söylersem, **Gelenek-Siyaset** ve iki eğilimiyle de 10 Eylül'cülerin ne zaman hangi partiyi kastettiklerini, kiminle hangi partiyi, hangi yöntemle kurmak istediklerini anlayabilmemiş değilim. Öyle anlaşılıyor ki, bu anlama güçlüğü ne bu arkadaşların düşünderlerini iyi ifade edememeleriyle ne de benim algılama yeteneğimle ilgilidir. Kanımca sıkıntı, bu arkadaşların teorik-siyasal görüşlerinin içeriği ve Türkiye'nin nesnel ortamı ile buna yanıt veremeyen partileşme yöntemleri arasındadır.

Siyaset' "...sosyalist hareketin atıl kapasitelerini candeliracak, yüzünü işçi sınıfına dönecek, çözümsüzlüklerini sürekli yeniden üreten kapitalizme karşı devrimci bir alternatifi kesitleler nezdinde meşrulaştıracak, toplumun, çeşitli kesimlerinde muhalif tepkileri koordine edecek bir parti birliğine duyulan ihtiyacın.." gündemde olduğunu söylüyor.(20) İhtiyaç gündemdedir ve burada sayılan amaçları her devrimci paylaşır. Ancak, yıllardır bu kadar çok sözü edilen yasal parti güçlerinin neden ortaya çıkmadığı, bu yöndeki çabaların neden sonuçsuz kaldığı üzerinde de ciddi olarak düşünmek ve belki de ihtiyaçlara yanıt verecek başka formüller aramak yararlı olabilir.

Önüne işçi sınıfının ve Türkiye'nin ihtiyacı olan devrimci bir sınıf partisi yaratma hedefi koyanların, potansiyel parti güçlerinin her zerresini hesaba katan, toparlayıcı bir siyaset izlemeleri, kendilerini başkalarını bekleyen bir pasifliğe de mahkum etmeyen bir kararlılıkla yürüyüşü hızlandırmaları gerekiyor. Yürüyüşün ana doğrultusu işçi sınıfı saflarınadır. Çünkü asıl parti güçleri işçi sınıfının bağrındadır ve Türkiye'nin yeni dönemi fabrikalardan açılacaktır.

1- Lenin, Collected Works. V.41.p.382

2- Lenin, agy. Ö. 19, s.121-122

3- Haluk Yurtsever, Sınıf ve Parti, Dönem Y. Nisan 1990

4- Lenin, agy. Ö.28, p.186

5- K.Marx-F.Engels, Werke, Cend.1, s.379

6- H.Yurtsever, agy. s.135

7- Oskar Anwiler, The Soviets, New York, 1974.

8- Aktaran, E.H.Carr, The Twenty Years Crisis 1919-39, London 196., s.2

9- Lenin, agy. V.5, p.502

10- L.Troçki, On Lenin, London 1971, s.124-5

11- Lenin, agy. V.27, p.100

12- Lenin, agy. s.291

13- H.Yurtsever, agy. s.69

14- Türkiye İstatistik Yılığı, 1987 DİE, Ankara Ocak 1988, s.170

15- H.Yurtsever, agy. s.69-70' de daha fazla bilgi bulunabilir.

16- F.Engels, Letter to Marx, October 8, 1858. Mark-Engels, Select Correspondence, Moscow p.132-133

17- Yalçın Küçük, Quo Vadimus? Nereye Gidiyoruz?, Ankara, Nisan 1985, s.241-242

18- agy. s.244

19- agy. s.274

20- Siyaset, Sayı 15. Ağustos-Eylül 1990

KAN MEVSİMİYDİ DİYARBAKIR'DI...

Yılmaz Odabaşı

ŞİMDİ YAKILMIŞ DEFTERLERDEKİ

("Yitik Kuşak" diyorlar bize. Yitik miyiz?.. Belki yitirilmişlik çoğumuz. Ayrı takvimlere düşüp aynı günün elinde; ama yitirilmemiştik de!.. Bu yüzden itiraz ediyorum, tekzip ediyorum, el kaldırıyorum. Yitik miyiz? Nasıl olur, burdayız işte. Şarkılarımızı da kuşandık yine...

Yitirilenler, bir tufan sonrası, anılarıyla yüreklerimizdeki kıpırtılar kadar sıcak. Şimdi biraz yalnız ve sis var; dağılsa görünür kalabalıklar...)

Bir:

Sesime tükürdüler; donumu soyup karşımda güldüler benim. Aşklarına küfrettiler ve bütün beyazlarımı kirlettiler: Bütün beyazlarımı. Hayat hiç o kadar çok cehennem değildi kan mevsiminden önce. Korktukça korkuttu cellat, korktukça; korku da utandı, ama cellat utanmadı... Evet, kar değil, kan mevsimiydi; Diyarbakır'dı... Biz de o Eylül gibi düşmüştük kışların, kanların kapısına: **E y l ü l g i b i ...**

Eylül... O ölüm evinde... Anımsıyorum. Çırlıçırlaktım yerde, çırlıçıplak! .. Uyumak yasaktı, günlerce; sonra dudaklarıma abandım dişlerimle, etimi kanattım, ama daldım ya üçüncü günde iri potinler koştı üstüme. İrkilip kalktım, şaşırdım, hani evim, nerdeyim, diye... Sonra bir daha, bir daha uyandım potinler ve küfürlerle; buz kesmiş betonu ıslattım çıplak etimle, çarımhlarda en iri çığlıklar sundum geceye. Dudağımı kanattım dişlerimle, yüreğimi kanattım (da) karartmadım yirminci günde.

Sonra gözlerim açıldı; dilim değil, gözlerim sa-dece. Gizlice kan içedim hücremde, utandım, söylemedim kimseye.

Dışarda rüzgar... Gün ışığı ve rüzgar, ay ışığı ve rüzgar. İçerde kan, kir ve irin. Küfür, çığlık ve tabut. Jop, açlık ve beton. Bakır tel, karanlık ve onurum bir de. Onurum, o en beyaz insan yanımda. Bundan sonra insan yanımda çok öfke; öfke m de onurum olmuştur benim...

(Sonra geceye yarasalar tünedi. Yüreğime maviler ve aşklar, dağlara şarkılar tünedi yine. Binlerce kurşuna hedef gövdenin bir hücresiydim.

Ne olurdu gövdeye? Hem ne oldu ki hücreye? Ben iyiyim, daha iyiyim: Ve hayat gül kokulu bir sığınak yine..)

İki:

O uzun boylu kış geceleri koğuş penceresine her oturduğumda, suretim yansırdı karşı duvara. Aylarca hep üç resim eskizi kaldı kafamda: 1-Pencereden gök boşluğu ve duvar, 2-Pencereden karşımdaki koğuşlar, 3-Bir de uzaklığı çizecektim: çığlık gibi. Ama inanmayacaksınız ya, kalem (bile) bulamadım...

Düşünüyorum da, battaniyelerin alınıp, anadan doğma soyunup, aranıp döndüğümüzde koğuşa: Çukurovalı işçilere benziyorduk. Ve her akşam yeni operasyonlarla bitlere topyekün imha (!..) Tutukluluğumun sekizinci ayınca gitmiştik de hama-ma; istememiştim, ama joplarla. Lastik terlikler ve peştamallarla; sol-sağ, sol-sağ ve "herşey vatan için"di terlik şakırtılarıyla koridorlarda (!..)

Sonra her akşam ve o geceler boyu döşekleri yclunmuş çıplak ranzalarda elleri ve sesleri oğuş-tura oğuş-tura beklemek.. Beklemek; "Ne beklemek?" diyordum orda, bu ne beklemek?

-Gelecek olanı...

-Ne gelecekti?

-Ne gelecekse onu beklemektir, sonra ne gelecekse...

Ve hep sabah gelirdi sonra salına salına. Sonra bir daha sabah beklerdik, bir daha, bir daha: Ne a-ç-tık doymazdık sabahlara...

Üç:

Bütün koğuş ellerimizin joplanmaktan patladı-ğı ve çığlıklarımızın Direkhane semti varoşlarına paramparça döküldüğü bir gece bulaşık yıkama sı-rası benleydi. Güldüm, güldüm, isterik güldüm: Dedim ki- Bulaşıkları gece mi yıkayacak arkadaş-lar? Geceğin elleri var mı?

Sonra koridorda; bir uyruğun yalnız nüfus cüz-danında yazılı olduğunu direten arkadaşımın ko-ğuşa kan rengi gelişi, ağzına potinini bastıran ko-mando eri.. Yüzü sımısıcak daha anılarımda ve ya-

şanan sımsıcak daha...

(Gecenin elleri yoktu diyordum, yoktu!... Ve hiçbir şeyi kurtaramadı... Orada bütün sınavlar kazanmak içindi, bütün özlemler bitmek, bütün göz yaşları ağlamak, bütün şarkılar söylemek için... Ama biz, puan kaybediyorduk ölüme karşı. Puan kaybediyorduk ihanete, puşluğa karşı. Açlığa ve ölüme karşı puan kaybediyorduk.

Ve yargıç yoktu...)

Dört:

İçerde tütünsüz kalmak kötüdür, bilirsiniz; susuz kalmak da. Kavgasız, kadınsız ve çaresiz kalmak kadar... İrmaklar, denizler ve okyanuslarla çevrili bir gezegende susuz kalmak çok, ama çok kötüdür..

Tam on gün... On gün... Koca bir yaz güneşydi üstümde; sanki ağaçsız ve gölgesiz bir yerküre. Su içemedim on koca günde. Elbet bağırsaklarım saldırır birbirine; bir de içimde kızgın öfke.

dım / O kanlı geçitte vuruldum kaldım...

Vuruldun kaldın. Vurulduk kaldık. Vuruldu kaldı. Reşit...

İdam mahkumu Reşit'i tanırırsınız, onu tanımalı-sınız! O, öleceği güne kadar dil çalıştı ranzasında: Öleceğini unutmuş gibiydi, dalgındı ve hep çalışı-yordu... Bir sabah çağırdılar, kalkıp giyindi; kokla-dı, kucakladı hepimizi. Tahliye olur gibiydi: Hüc-reye aldılar...

Reşit'in idam kararının infaz edildiği gün benim de mahkemem vardı ve hakkımda oy birliğiyle "tahliye" kararı verilmişti; biliyordum ki o saatler Reşit'in idam kararı da infaz ediliyordu. Bu yüz-den hakkımda verilen karara tükürdüm. Etrafıma baktım, kimseler görmemişti; tükürdüğüm karar temiz sanıyorlardı (!...)

Öl ümden önce tam üç dil öğren m işti Reşit "Bir lisan bir insan" dı ya : Bu yüzden ölüme kalabalık git ti...

Beş:

Ölümler, ölümler bir de. Necmettin ya da Kemal gibi.. Ve bir daha, bir daha yaşanmasın diye kendini duvarlara çarpa çarpa yakanlar... Onlar, tarihin şen çocukları... Abdülkadir'in anası gibi ölümler de...

Abdülkadir'in anası: Biri topraktaydı, içerdeydi bir oğlu da. Gele gide eskidi kadın ve öldü apansız acının avlusunda... Acının avlusunda: aynı göğün ezgisi kaldı ardında ve oğluna ithaf bir şiir düştü kitaplara: Koştum da kan mevsimine erken sarıl-

Altı:

Bir tanışım ben; ölmeyi gördüm. Tanışım diyo-rum size; duydum ölmeyi... Kadınlar da öldüler o kanlı karanlıkta. Duydum öldüklerini... Duydum o sesi ve ellerim kilitliydi. Sonra kalkıp gözbağımı kaldırarak krem renk boyalı cama vurdum kendimi. Kaçınıcı kattı orası? Zaman nerelerdeydi? Düş-sem ölür müydüm? Bilmiyorum... Kalkıp krem renk boyalı cama vurdum kendimi. Camın arkası demir parmaklıklardı ve çarpıp geri düştüğümde potinler çiğnedi elimdeki, karnımdaki kesigi...

Sonra o ses... Yine o ses, yine o ses. Boğazımı yırtarcasına bağırırım orda: -Öldürün beni!!!!!!
-Öl-dü-rün!.. Koşup geldiler sonra şenlik saydılar sesimi. Birden el çırpılıp oynanan bir yer oldu işkencevi:

/-Şu gelen güldüür güldür /Geel de sen bizi öldür...../

-Öldürün beni!

/-Öldürürsen sen öldür...../

-Öldüüüüüüüüüüüüüüüüün!

/-Sen öldür, öldürürsen sen öldür, sen ha hah haaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa! /

Ölüm kadar haksız, zulüm gibi kirliydi sesleri. Çınlıçplak ağladım yerlerde köpekler gibi. O an, o an ölmek, ölebilmek ne sevimliydi; anlıyor musun beni?..

Bu yüzden sesim, şimdi yakılmış iş defterlerdeki. Bu yüzden sesim, o kanlı gömleklerdeki. Dahagülemiyorum: Bir gülsem kurşunlar kovalayacak sanki gülüşlerimi. Çünkü ölüme vurdum: Ölerек vurdum. bundandır ben de yaşayan bir cinayetim: Bu luuuuuun katilimi!.....

O kanlı karanlıkta işfal edilen kadın, sonra utançla vurmuş başını taş duvarlara. Ve rahmin-den kopmuş, yerini soran bebeğin kanı.. Sarsılan iki beynin tuvalete tükürdüğü kan! Bedel miydi?.

Ve bir battaniyeye sarıp kaçırmışlar koğuştan gizlice cesedini... O kadın kimdi? O kadın kiim.? De ki yüreğin yıllarca nasıl kan tükürmezdi. O günler hep geceydi; cennete inananların cehennemliğinde; hep gece... Gece de yarasaların aç piçleri. Ölmek (mi?); belki de bir bedeldi...

Dışarıdayım şimdi ve aradan upuzun on yıl geçti. Unutmadım. Ama karımdan, kızımdan bile sakladım, utandım, yastığımı dışırdım ve uyuyamadım o canım yaar gecelerde... Onlar mı? Onlar,

unutmuşlardı elbet sıradaki gelince...

Bu yüzden sesim, fırtına sonrası karaya vuran cesetlerdeki. Sesim, bu yüzden ağırlığımca zincirlerdeki...

I. Yazının sonu:

(Beraber hangi takvimde unutmuştuk ki ülmenin iklimini? Zulüm bu, yıkar.. Sonra kendini... Yaz tarih!)

Yaz! bu kirli günler artık savrulsun maviye; bize bir ülke, bize; üstünde masmavi bir gök olsun...

(Sahi, sizin orada yüzyıllar nasıl? Buradan yeti-semiyoruz size...)

Sonra bütün bunları yazmak üzere oturdum. Diyarbakır'da, bir savaş bölgesinde gibiydim; sıkı-yönetim, /olağanüstü hal/ adıyla olağanlaşmıştı. Sokaklara panzerler tükürüyordu, ıssızlıklara devriyeler...

Yazmak üzere oturduğumda masamda yakılmış defterlerin külleri duruyordu. Ben de kül gibi... İki kül bir süre bakıştık. Geceydi, soğuktu ve radyoda ajansların son çatışma haberleri. Pencereye yönelip dışarı baktım; kapımda yaftalı cinayet bekçileri. Soğuktu ve yalnız soğuşun ve yalnız ölümün sesi vardı; bir başka sese söz hakkı yoktu.

Söz istedim ... Dittim!...

Sonra perdeyi çektim... Yazacaklarımı düşündüm önce, onları düşündüm, bir de kan mevsimini...

Düşündüm de: Böylesine iri ve 100 sıcaklıkla seven, sevişen, dövüşen ve ölmemek için dövüşürken de ölebilen insanların aykırılığında yaşamı amansızca sevmek vardı; onlar, ortalamanın üstünde deli ve ortalamanın üstünde akıllıydılar... ■

NUSAYBİN'DE KEPENKLER İNDİ

3 Eylül günü, Botan bölgesinde PKK gerillalarıyla TC kuvvetleri arasında çatışma çıktı. Uzun süren çatışmada üç ARGK savaşçısı öldürüldü. Cenazelerin Nusaybin'den gelen akrabalarına verilmesi üzerine, halk protesto gösterileri yaptı, esnaf kepenk kapattı.

5 Eylül gününde, Olağanüstü Hal Valiliğinin uygulamalarını protesto etmek için Nusaybin esnafı iki günlük kepenk kapatma eylemini başlattı. Bu eylemlerin ne tür sonuçlara yol açtığı Mart-Bahar başkaldırılarında gören /güvenlik/ kuvvetleri, bütün şehri kontrol altına almaya başladılar. Çevre ile ilçelerden özel timler, çevik kuvvet ve jandarına takviye edilmeye başlandı.

Özel timler, özel yetiştirilmiş köpeklerle birlikte, ellerinde levye ve benzeri aletlerle dükkanlara saldırdılar; kepenk, cam ve kapıları kırmaya başladılar. Yaklaşık 100-150 kepenk zorla açıldıktan sonra, gazetecilerin şehre girişine izin verildi. Özel timler denetiminde şehre giren gazetecilerin timlerine, her ihtimale karşı, elkondü.

ORTADOĞU'DA SAVAŞ BULUTLARI VE OLASILIKLAR

H. Y.

1.

Savaş, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesidir. Ortadoğu'daki son gelişmeleri anlayabilmek için düşünmeye buradan başlamak ve bölgeyi savaşın eşiğine getiren girişimlerin hangi siyasetlerin devamı olduğunu çözümlenmek gerekiyor.

Irak kapitalist bir devlettir. İç gelişmesinin vardığı düzey Irak'ı savaş ya da iç savaşın kaçınılmaz olduğu bir noktaya getirmiştir. Bugün değil on yıllardır, yayılmacı, emperyal bir siyaset izliyor. Dünyanın üçüncü büyük petrol rezervlerine sahip, arkasında zengin bir tarihi olan, nüfusunun %72.2' sinin kentlerde yaşadığı bir ülke. Ortadoğu ve Sovyetler Birliği sayılmazsa Avrupa'nın en büyük kara ordusunu ve en modern silahlarını elinde bulunduruyor.

Iran-Irak savaşı, Irak'ın yayılma ve Ortadoğu'nun büyük gücü olma siyasetlerinin ürünüydü. Irak savaşın güçlenerek ama istediğini alamadan çıktı. Uzun savaşın yolaçtığı yıkıntı ve ekonomik sıkıntılar da bu eksik zafeirin üstüne yığılınca, Irak rejimi durmanın ölüm olacağı bir noktaya geldi.

"İç savaşı önlemek istiyorsan, emperyalist olacaksın." İngiliz mali kralı Cecil Rhodes'e ait olan ve Lenin'in birçok kez yincilediği bu sözlerden Hüseyin Saddam'ın haberi olup olmadığı bilinmiyor; ama yaptığı, tam da bu sözlerle dile getirilen düşünceye uygun düşüyor.

Bunlar, Ortadoğu'da statükonun neden başka bir güç tarafından değil Irak tarafından bozulduğunu anlatıyor. Irak, Ortadoğu haritasını ve güç ilişkilerini köklü biçimde değiştirmek istiyor.

2.

Ortadoğu bir kördüğündür.

Ortadoğu, bölünmüş tarihinden ve emperyalist karışmalardan, büyük petrol zenginliği ve bunun dengesiz dağılımından, yeni siyasal çözümler dayatan Kürt ve Filistin sorunlarının varlığından, İsrail'in çıbanbaşı konumundan, Lübnan sorununun çözümsüzlüğünden gelen onlarca çelişkinin yumaklaştığı bir coğrafyanın adıdır.

Bu kördüğüm ancak köktenci yöntemlerle çözülebilir; ancak bölgede bir statüko da oluşmuştur.

Ortadoğu dengeleri iki ucunda ABD ile Sovyetler Birliği'nin bulunduğu dünya dengeleri üzerinde duran kararsız, eğreti dengelerdi. Sovyetler Birliği "yeni" siyasetinin içeriği ve iç sorunları nedeniyle dengedeki ağırlığını hızla yitiriyor. Bu durumun, dünya çapında çok

önemli sonuçları olacağı açıktır ve bu sonuçlardan birinin emperyalistler arası yeni bir paylaşımı gündeme getirmek olacağı kesindir. Getirmiştir. Dünya dengeleri değişiyor. ABD'nin Ortadoğu'da bu denli pervasız bir işgale girişmesi bunun sonucudur.

Bunlar da, Körfez krizinin neden başka bir zaman değil de bugün başgösterdiğini anlatıyor.

3.

ABD dünya jandarmasıdır. Dünya tekeli sisteminin hegemon gücüdür. Batılı tekeli ülkelerin ucuz petrole olan ihtiyaçları sürüyor ve onlar için ucuz petrol akışını güvence altına almak yaşamsal önem taşıyor. Amerika'nın kendisi petrole aynı ölçüde bağımlı değil. ABD, esas olarak petrol fiyatlarındaki artışın kendi ekonomisinde yaratacağı sıkıntılar nedeniyle değil, iki Almanya'nın birleşmesi ve Japonya'nın durdurulamaz yükselişle meydan okunmaya başlanan önderliğini korumak ve pekiştirmek için Ortadoğu'yu işgale girişmiştir. "Emperyalizmin çıkarları benden sorulur", diyor.

Irak elini uzatmış ve Kuveyt'i almıştır. Geri çekilmiyor ve çekilmeyecektir. Savaş deneyimi ve teknolojik düzeyi yüksek büyük ordusuna, Arap ulusçuluğunun ve İslam radikalizminin uzun erimde kendisine destek vereceğine, bu destekle bölgedeki Amerikancı gecekondular devletlerini yıkacağına güveniyor. Irak'ın avantajlarından biri ilk vuruşu yapan taraf olmasıdır. Ne yapacağını düşünmek ve Ortadoğu'yu bir kan ve ateş çemberine çevirecek kararı almak öteki tarafa düşüyor. Kolay değildir.

Öte yandan, ABD ve müttefikleri muazzam savaş güçlerine sahip bulunuyorlar. Henüz Irak'ın kara ordusunu dengeleyecek bir kara gücünü bölgede konumlanılabilemiş değil; ama ABD Mısır, Suriye ve Türkiye'yi yanına almış, Sovyetler Birliği'ni nötralize etmeyi başarmıştır. Büyük savaş bilimcisi Clausewitz'in dediği gibi, savaşta her zaman küçük büyüğe, önemsiz önemliye, tesadüf zorunluya bağımlıdır.

Savaş çıkarsa Irak bu büyük gücün karşısında duramaz.

Ancak bugünkü durumun bazı özgüllükleri var.

Bir kez ABD bu savaşın denizaşırı taraftır ve denizaşırı bir güç, "düşmanını büyük ölçüde müttefiklerinin gücüyle yener." (William S. Lind, The Guardian Weekly, August 26, 1990) İngilizlerin geleneksel savaş siyasetinin "müttefiklerinin son damla kanına kadar savaşmak" olduğu söylenir. ABD'nin bunu başarması çok zor görünür.

yor. Avrupalı müttefikler bölgeye ciddi savaş güçleri göndermek açısından çok serin davranıyorlar.

Türkiye'de koparılan gürültünün tersine, Batılı askeri uzmanları yazılarında Türk kara ordusunu Irak'ın karşısına çıkarmayı öngören hiçbir senaryoya rastlanmıyor. Bundan Türkiye'nin tümüyle hesap dışı tutulduğu sonucu çıkarılamaz ama ilk opsiyonlardan biri olarak düşünülemediği sonucu çıkartılabilir. Artık sürpriz sayılmamalı; Batılı stratejistler, ciddi ciddi Sovyet kara ordusunun bölgede Irak'ı ezecek tek güç olduğunu söylüyor, hatta Helsinki'de bunun gündeme getirilmemesinden üzüntü duyuyorlar.

Helsinki buluşması bir şovdur. Herşeye rağmen, Sovyetler Birliği'nin kendi iç dengeleri nedeniyle de, Bush'a sorunu savaşla çözme konusunda açık bono vermediği anlaşılıyor.

4.

Henry Kissinger, Bush'un "geri dönüş noktasını aştığını" ve ABD'nin zafer kadar yenilginin de sözkonusu olacağı bir noktada bulunduğunu, savaşta ABD üstün-gelse bile, uzun erimde anti-Batı ve anti-Amerikan Arap ulusçuluğunun güçlenmesi anlamında başarısızlık tehlikesinin büyük olduğunu söylüyor. (Henry Kissinger, Bush has passed the point of no return, Guardian Weekly, 26 Ağustos 1990)

Tarafların ikisi açısından da geri dönüş noktaları aşılmış ve kriz bir kilitlenme noktasına gelmiştir: Irak Kuveyt'ten çekilmiyor. ABD ve dostları, Irak'ın Kuveyt'ten çekilmeyeceği bir çözümü şu anda kabul edemezler. Saddam'ı deviremiyorlar. İran'ın son açık tutumundan sonra ambargo ve abluka işlemez, işlese de etkili olamayacaktır. Bu, uzun süreli bir "yıpratma" savaşı ile Saddam'ı devirmenin de umut bağlanacak bir taktik olmayacağını gösteriyor.

Kilidi açacak politikaların ipucunu, ABD eski güvenlik danışmanı, anti-komünist yazılarıyla ünlü Zbigniew Brzezinski veriyor. Brzezinski, Guardian Weekly'nin aynı sayısında yayımlanan, "Petrolü Güvenceye Alalım, Kuveyt Bekleyebilir" başlıklı yazısında önemli olanın ambargo ya da abluka yoluyla yapılacak uluslararası baskının Irak'ı görmeye ikna etmeyeceğini, Irak'ın "koşulsuz bir teslimiyete" değil, "görüşmeler yoluyla çözüme" zorlanmasını öneriyor. İki önemli gerekçe ileri sürüyor. Birincisi şöyle: "... İkinci büyük amaç olan Irak'ın Kuveyt'ten çıkarma amacının peşine düşmek, istemeden birincil ve merkezi amacın elde edilmesini bozucu bir etki yapabilir: (Bu birincil ve merkezi amaç-HY) Batı'nın petrol çıkarlarıdır).

Brzezinski açıkça, Kuveyt'i bırakalım, Irak'la anlaşmak için de bölgedeki petrol çıkarlarımızı, hem kendimiz hem müttefiklerimiz için güvence altına alacak barışçıl bir çözüm bulalım diyor. İkincisi "Petrolün akması bir Amerikan önceliğidir, Kuveyt'i kurtarmak ise uluslararası topluluğun sorumluluğundadır. İkinci birinciyeye bağlı değildir."

Brzezinski, görünüşte sorunu petrol çıkarlarına bağlıyor. Ama yazısının başka bir yerinden esas tehlikeyi başka bir noktada gördüğü açığa çıkıyor. ABD'nin Irak'ı boğma çabasının "mızrak ucu" olmaması gerektiğini, eğer buna dikkat edilmezse birçok "istemeyen sonucun" do-

ğabileceğini söylüyor. Sorunun püf noktası burasıdır. İstenmeyen sonuçlar, Ortadoğu'da ABD ve emperyalizmin çıkarlarına ters yeni dengelerin oluşmasıdır. "Revana pirince giderken evdeki bulgurdan olmayalım", diyor.

İran'ın dini lider Hamaney'in ağzından ABD ve Batılılara karşı "cihad" çağrısı yapmasından sonra Brzezinski'nin tezinin daha da güçlendiği söylenebilir.

Dengelerin her gün değiştiği, sınırlı bilgi kaynakları nedeniyle tam bilemeyeceğimiz birçok faktörün rol oynadığı bu kritik sorunda geleceğe ilişkin kesin şeyler söylemek risklidir. Yine de, toplu bir savaş olasılığının azaldığı saptamasını yapmak için yeterli neden bulunuyor.

İrak ile ABD arasında hiçbir uzlaşmaz çelişki yoktur. Irak anti-emperyalist bir güç vb değildir. Bugünkü dönülmez noktadan iki taraf için de zevahiri kurtaracak bir çıkış bulunursa ABD ile Irak'ın anlaşması ihtimal dışı değildir.

5.

Türkiye'nin bu tablo içindeki yerine gelince, Turgut Özal'ın bütün "aktif siyaset" edebiyatına ve tekkelci baskının stratejik önemimizin arttığı yönündeki propagandalarına rağmen, krizin başlamasından bu yana Türkiye önemli ve birincil bir rol oynayamadı. Savaş çıkarsa Türkiye'ye nasıl bir rol düşeceği belli değil; ancak bugünkü yönetimin böyle bir durumda ülkeyi savaşa sokacağı kesindir.

Türkiye'nin krizle ilgili siyasetleri şu üç nokta üzerinde biçimleniyor:

Bir: Savaş durumunda, bu fırsatı değerlendirerek, Kerkük ve Musul'u Türkiye topraklarına katmaya çalışmak. Almazklardan biri budur. Ancak zorlukları var.

Turgut Özal'ın XIV. Lui tavnıyla "Devlet benim!" demesine ve bu siyaseti ufkuna koymasına rağmen, Türkiye'yi yönetenlerin bu konuda bir tutum birliği yoktur. MIT-Genel Kurmay ve Dışişleri Bakanlığı çevrelerinden farklı sesler çıkıyor. Ayrıca, ABD'nin çeşitli nedenlerle, Türkiye'nin Kerkük ve Musul'u almasına "evet" demesi uzak bir olasılıktır. ABD Dışişleri Bakanı Baker, geçenlerde Türkiye'de Körfez'e asker gönderme yetkisinin tartışıldığı günlerde bir soruya verdiği yanıtta, Türkiye'nin bölgeye asker göndermesine gerek olmadığını, Türkiye'nin zaten Irak'la sınırdas olduğunu söyledi. "Kendi kendinize gelin güvey olmayın", diyor.

İki: Bölgede hangi koşullarla, hangi parçada ve kim eliyle kurulacak olursa olsun bir Kürt devletinin oluşmasını önlemek. Bir yandan da savaş çıkarsa, savaşın Kürtleri yaşadığı bölgede yoğunlaşmasından yararlanarak kendi içindeki Kürt sorununu toplu kıym yöntemiyle "çözmek".

Birinci alması ile ikincisi arasında çelişki var. Birinci yol izlenirse Kürt sorununun daha büyük bir sorun olarak alevlendirilmesi mümkündür. İkinci durumda ise, olayların gelişmesine göre ABD bir Kürt devleti kurulması seçimini yaparsa Türkiye'nin bunu önleme gücü yoktur.

Üç: Savaş çıkarsa mehmecliği savaşa sürmek, çıkmazsa kraldan fazla kralcı, Amerikancı bir tutumla emperyalizmin vereceği her türlü görevi sadakatle yerine getirmek; bu yolla paylaşım masasına oturmak ya da sadakatin karşılığı olarak emperyalistlerin vereceği kırımlarla krizden "karlı" çıkmak.

En kuvvetli olasılık üçüncüsüdür.

Birinci ve ikinci almasıların savaş yöntemiyle uygulamaya konulması durumunda ise sonucun ne olacağını kimse şimdiden kestiremez. "İstenmeyen" sonuçlar doğabilir.

Bütün propagandalara rağmen Türkiye'de savaş psikolojisi yok ve nüfusun çok büyük çoğunluğu savaş istemiyor. Türkiye işçi ve emekçi halklarının savaştan hiçbir çıkarı yoktur.

6.

Güney Kürdistan'daki Kürt hareketi kendi tarihinden hiç ders çıkarmamışa benziyor. KYB lideri Celal Talabani Amerika'larda emperyalizm içi bir çözümde, üzerine hesap yapılacak bir "güç" olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Irak KDP hala, Irak-İran-Türkiye arasındaki "çelişki-

lerden" yararlanmak adına Amerikancı çözümlere sıcak bakıyor, "Saddam karşıtlığını" Amerikan yanlısı bir politikanın gerekçesi yapıyor.

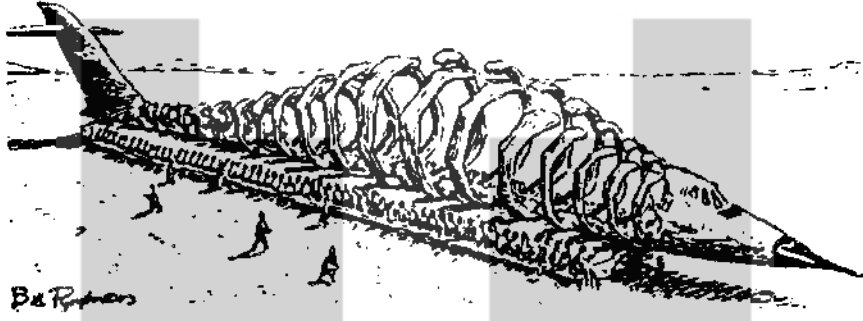
Ancak artık başka güçler de var. Onlar başka bir tutum sergiliyorlar: "Hangisi dost, hangisi

düşman? Bir halk kendini yemeye hazırlanan iki canavar arasında tercih yapabilir mi? İşte bir Kürde bu soru soramaz. (...) Savaşan taraflardan birine dayanmak halklara ihanettir. Gerici savaş devrimci savaşla durdurulabilir." (Berxwedan, Sayı: 108 Ağustos 1990)

Kürtlerin bu sese daha çok kulak vermeleri gerekiyor.

ABD ve öteki emperyalist ülkelerin Ortadoğu'ya gösterdikleri ilgi, petrol çıkarlarının ötesinde bölgedeki devrimci dinamiklerin önünü kesme siyasetleriyle bağlıdır. Filistin, Kürdistan ve Türkiye devrimcilerinin şansını ve önemini onlar da biliyorlar. Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan gerici rejimlerini güçlendirerek bu devrimci dinamikleri dumura uğratmaya çalışıyorlar.

Devrimci sosyalistlerin tutumu açık ve nettir: Emperyalist savaşa hayır. İşçi sınıfı ve emekçi halkın, emperyalizm ve Türkiye tekellerinin gerici, saldırgan siyasetlerine alet edilmelerine izin veremeyeceğiz. Savaş çıkarsa bu savaşı devrimci savaşa dönüştüreceğiz. ■

Mihail Gorbaçov

SBKP MK 28 KONGRE
SİYASAL RAPORU

Sırrı Öztürk

15-16 HAZİRAN
DİRENİŞİN ANILARI

PKK KÖRFEZ KRİZİNİ NASIL DEĞERLENDİRİYOR?

PKK'nın yayın organı Serxwebun gazetesinin, Ağustos 1990 tarihli 104. sayısından aktarıyoruz.

"ORTADOĞU HALKLARININ KURTULUŞU ANCAK DEVRİM SİLAHIYLA MÜMKÜNDÜR"

"...Ortadoğu'daki gelişmeler, Lübnan'da görüldüğü gibi gelişmelerin bu kadar içiçe geçip sınıfsal, ulusal, dinsel, mezhepsel, aşiretsel, kültürel açıdan bir yumak teşkil etmesi, dünyanın hiçbir bölgesinde görülmeceği bir durumdur. Neden bu durum yaşanmaktadır? Çünkü, Ortadoğu insanlık tarihinin oluşum merkezidir. Yine, kendisini dayatan kapitalist-emperyalist sistem, bölgenin bu özelliklerini temel alarak sömürsünü sürdürmek için varolan ilişkileri daha da alevlendirdiğinden bu durum ortaya çıkıyor.

"Kapitalizm bölgeye girerken milli devletler yaratma temelinde giriyor. Özellikle hemen hemen girdiği her ülkenin bünyesinde, böl ve yönet taktiğini temel aldı. Araplar onlarca parçaya bölündü; yine İran'ı her bakımdan parçaları duruma getirdi. Ulusal sorunları çözümsüzlüğe götürerek yapay sorunlar yarattı. Hemen hemen bütün bölge halkları parçalandığı gibi, onların kültürel ihtiyaçları dikkate bile alınmadı. Tabii ki bütün bunlar sorunları ağırlaştırıyordu. Kısacası tarihsel gelişim ve emperyalizmin etkileri bu ilişkiler yumağının oluşumunu iyi açıklıyor...

"Bugün Ortadoğu bölgesinde, ailelere dek bir parçalanma yaşanıyor. Kimilerine göre bu durum çağdışı gibi gelebilir. Fakat bu, tarihsel gerçeklerle açıklanabilecek bir durumdur. Ve bu gerçek Ortadoğu'nun aynasıdır." (Abdullah Öcalan, Seçme Yazılar, Cilt IV, sf. 84-85)

Reel sosyalizmin bugün içinde bulunduğu mevcut durumun Ortadoğu'nun rolünü öne çıkardığı görülüyor. Şimdiye kadar emperyalizmin karşısında bir denge unsuru olarak şu veya bu biçimde onu frenlemeye ve geriletmeye çalışan, başını Sovyetler Birliği'nin çektiği sosyalist ülkelerin, günümüzde emperyalizm karşı-

sında tamamen yelkenleri indirmiş bulunmalarından doğan boşluk, ancak dünyanın çeşitli alanlarından yükselecek devrimlerle doldurulabilir. Hem objektif koşulları bu tür devrimler için en elverişli olan bölge durumunda bulunması, hem burada gelişecek devrimlerin birbirlerini yakından etkileyerek peşpeşe yeni devrimlerin gerçekleşmesine olanak sağlayabilecek durumda olması ve

hem de bu bölgede gerçekleşecek bir devrimin emperyalizm üzerinde çok daha sarsıcı etkiler yaratabilecek özelliklerde olması gerçeği, Ortadoğu bölgesinin belirtilen öncü rolünün göstergeleri veya etkilerinin belli başlıları olmaktadır. Kısacası, "uygarlığın beşiği" olarak tabir edilen, ilk sınıflı toplumların ve en büyük dinlerin doğduğu bu toprakları öyle görünüyor ki objektif koşullar bir kez daha insanlığa atılım yaptırmaya en başta aday olabilecek alan durumuna getirmektedir.

Bu bağlamda, bölgede bugün yaşanan gerginliğin nedeni olarak gösterilen Saddam'a yakıştırılan pek çok sıfat içerisinde "20. yüzyılın Asur Kralı" benzetmesi hayli ilginçtir. Köleci Asur İmparatorluğu'nun tarihteki rolü ve konumu gözönüne getirilir ve emperyalizmin bölge halklarının başına Saddam'dan daha beter "Asur Kralı" düşünülürse; Ortadoğu'da yeni bir "Med hareketi"nin gereği ve önemi, yine çağdaş bir Demirci Kawa'nın çıkması zorunluluğu ve tüm bunların da salt bölge açısından değil tüm insanlık için ne anlam ifade edeceği daha iyi anlaşılacaktır.

Güncel gelişmelerin daha da netleştirdiği bir gerçekliğin, partimiz tarafından daha ilk çıkış dönemlerinde Manifesto'da dile getirilmesi, direniş tarihimizin önemli bir dönüm noktasına damgasını vuran Mazlum Doğan yoldaşın Çağdaş Kawa olarak nitelendirilmesi, belli bir politik öngörünün ve bölgeyi doğru ve etkin bir tahlilin göstergesi olmaktadır.

Ortadoğu'nun bugün böylesine önemli bir rolle öne çıkmış olması durumu, bölgedeki tüm ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerine öncülük etmekte olan güçler gibi, kürdistan halkının kurtuluş mücadelesine öncülük eden hareketimizin de hem daha dikkatli ve hem de daha coş-

kulu yürümesini gerektirir.

Bölgenin bazı özelliklerini kısaca anımsattıktan sonra güncel gelişmelere bakmak daha yararlı olacaktır. Şunu da belirtmek gerekir ki Ortadoğu'nun belirtilen koşullarından ötürü bazı gelişmelerin gerçek yönünü ve karakterini kavramak biraz zorlaşıyorsa da, durumu asıl anlamış kılmağa çalışan emperyalizmin bilinçli çaba ve girişimleridir. Tabii emperyalistlerin bölgedeki iki esas da-

Başını Sovyetler Birliği'nin çektiği sosyalist ülkelerin, günümüzde emperyalizm karşısında tamamen yelkenleri indirmiş bulunmalarından doğan boşluk, ancak dünyanın çeşitli alanlarından yükselecek devrimlerle doldurulabilir.

yanığı siyonist İsrail ve kemalist TC'nin aynı doğrultudaki çabalarını da yabana atmamak gerekir. Fakat ABD emperyalizmi ile siyonist ve kemalist yamaları durumu ne denli muğlaklaştırmaya çabalarsa çalışmalar ve şu anda herşey nasıl karmakarışık gösterilirse gösterilsin aslında ortada oldukça net durum ve olgular vardır.

En başta ABD emperyalistlerinin bölgeye askeri varlığıyla yerleşmesinin esas nedenini doğru görmek, Saddam adı etrafında koparılan güdültüler ve sözde Kuveyt, Suudi Arabistan vb ülkeleri Irak saldırılarına karşı korumak aldatmacalarına kanmamak gerekir. Çünkü, çok iyi bilinmektedir ki, Saddam eğer bir mikropsa bunun yaratıcısı ve yaşatıcısı, bugün kendisinden en çok rahatsızlık duyduklarını belirtenlerden başkası değildir. Sormak gerekir; Saddam'ı kimyasal olanları dahil her türlü silahla tepeden tırnağa donatan, Kürt ve İran halkları başta olmak üzere bölge halklarının başına bela kesenler kimlerdir? Bugün Irak tarafından rehin tutulduğu söylenen yabancılardan kaçının kimyasal silah uzmanı veya askeri teknisyen olduğunu ilgili ülkeler açıklayabilirler mi acaba? İran karşısında yenilgiyle yüzyüze geldiğinde Saddam'ı ayakta tutanlar kimlerdir? O halde emperyalistlerin Saddam'a dış bilemelerinin altında yatan gerçek nedir? Çok açık ki, Saddam'ın politikası çıkarlarına dokundu. İnsancıl değerler, özgürlük vs sözlerin ağırlarından etkilenmemesi sahtekarlıktan başka bir şey ifade etmiyor. Zira Saddam İran'a saldırır, müslüman ve yoksul halkı katlederken herkes memnundu. Yine kendi sattıkları ya da tesislerini kurdukları fabrikalarda imal edilen kimyasal silahlarla Saddam, Hiroşima'dan bu yana insanlığın tanık olduğu en büyük vahşet tablosunu Halepçe'de yaratırken, kimse Saddam'ın üzerine yürümeye kalkmadı, hatta kimseden ses bile çıkmadı. Kaldı ki şu anda bile G. Kürdistan'da aynı durum yaşanıyor. Ajanslar, Irak uçaklarının üç gündünberi yoğun bir biçimde G. Kürdistan'ı bombaladıklarını haber veriyor. Şu anda Kürdistan'da gerçekleşen katliam, dehşet verici boyutlara ulaşmıştır. Bu durum 200 kişinin öldüğü söylenen Kuveyt ile karşılaştırılmayacak kadar vahimdir. Ne yazık ki bundan söz edilmiyor. Ama CIA Kürt işbirlikçilerini kendi kirli planlarında bir piyon olarak kullanabilmek için Amerika'ya götürüyor, bunu Kürt halkına dostluk adı altında yapıyor. İşte emperyalizmin sahtekarlığı ve uçaklarının niteliği bu kadar açık.

Bu konuda Sovyetler Birliği'nin tavrının da pek net olmadığını belirtmek gerekir. Hatta kimi zaman emperyalistlerin bile gerisindedir. Örneğin Halepçe katliamını birçok emperyalist ülke sözde de olsa kınama gereği duyarken, Sovyetler bunu bile yapma gereği duymamış, 11 Eylül 1988 tarihli Pravda gazetesi, "Irak'ın kimyasal silahlar kullandığı yönündeki iddia Amerikalıların uydurmasıdır" diyecek kadar gerçeklere sırt çevirebilmiştir. KDP-KYB gibi G. Kürdistanlı hareketlerin ABD'yle işbirliği yapıyor olması bu tavrın gerekçesi olabilir mi? Gorbaçov son Körfez krizi üzerine yaptığı açıklamada, Irak'ın Kuveyt'i Sovyet yapısı silahlarla işgal ettiğine dikkat çekerek, Irak'ı sert bir dille kınarken, aynı silahlarla yıllardan beri olduğu gibi günümüzde de Kürt halkının katliamlara uğratıldığı gerçeğini yine görmezlikten gelmeyi yeğliyor. Irak'ın kuzeyi ile güneyi arasında bu den-

li korkunç bir ayrım gözetilmesi, bu kadar açık bir çifte standart, ABD'nin emperyalist karakteri ve Kuveyt'teki petrol çıkarları açısından anlaşılabilir. Ancak Sovyetler Birliği açısından, feodal Kuveyt emirlerinin ABD'ye bağlılıkta veya ilerlilikte G. Kürdistan'ın feodal kompradorlarından daha olumlu bir yapıda olmadıkları da düşünülürse, durumu anlamak güçleşir. Aynı biçimde, ABD'nin Ortadoğu'da üzerindeki hesaplarını fark edemeyecek kadar sığ bir yaklaşımla, son olup bitenleri sadece Saddam'ın saldırganlığına bağlayan ve bu konuda ABD ile ortak açıklamalar yapacak derecede ileri giden bir politikanın da sahibidir Sovyetler Birliği...

ABD emperyalizminin bölgeye girmesinin asıl nedeni, Saddam'ın saldırganlığı ya da şu veya bu özelliği değil, tamamen çıkar sorunudur. Daha somut bir ifadeyle, ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki zengin petrol kaynakları üzerindeki egemenliğini iyice tesis etme isteğidir. ABD'nin enerji ihtiyacının %50 gibi önemli bir bölümünün bu bölgeden karşılandığı düşünüldüğünde, bu isteğin ölçüsü daha iyi anlaşılacaktır. Ayrıca Irak'ın Kuveyt'teki yatakları da denetlemesiyle birlikte, dünyadaki toplam petrol rezervlerinin %20 gibi büyük bir bölümü üzerinde söz sahibi olması durumu ortaya çıkıyor. Bu durum Arap milliyetçiliğinden oldum olası kaygı duyan emperyalizmi daha da ürktüyor. Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhaki, ABD'nin işte bu tür çıkarlarına denk düşmedi-

ği için bu kadar gürlütu koparıyor.

Diğer yandan birçok yorumcu ise ABD'nin aslında bu durumdan hoşnut olduğunu, çünkü bölgeye istediği biçimde müdahale etme olanağını ele geçirdiğini belirtmektedir. Hatta bu amaçla, Irak'ın bu hareketine göz yumduğu, aksi takdirde CIA'nın bölgedeki yoğun faaliyetleri -buna CIA'nın kolları gibi çalışan MİT ve MOS-SAD'ı da katmak gerek- ve uzaydan en küçük hareketleri bile tespit etme olanaklarına rağmen durumu önceden farkedememenin mümkün olamayacağı söylenmektedir. Durum ABD'nin hesaplarıyla o kadar çakışıyor ki, bu tür yorumları bir kenara atabilmek oldukça güç. Kazançlılar listesine ABD dışında İsrail, TC, İngiltere, petrol ve silah tüccarları da eklenebilir.

ABD'nin bölgeye müdahalesi aniden ortaya çıkmış bir durum değildir. Bu amaçlar doğrultusunda öteden beri hazırlıklar yapıldığı bilinmektedir.

Bilindiği gibi ABD emperyalizmi 1989'un sonlarından itibaren Doğu Avrupa'da arzuladığı doğrultuda bir düzenlemeyi gerçekleştirmiş, deyim yerindeyse oranın işini bitirmişti. Doğu Avrupa'dan sonraki hedefi Ortadoğu olduğu herkes tarafından belirtiliyordu. Bu doğrultuda Türkiye'deki faşist rejim aracılığıyla birtakım oyun ve senaryolar tezgahladıkları görülmüyordu. Gazetelerimizin (Serxwebun ve Berxwedan) birçok yazısında daha o zamanlar bu oyunlara dikkat çekilmişti. Emperyalizm, Ortadoğu'ya müdahale etmek için gerekçeler yaratmaya çalışıyordu. Bu amaçla Aksoy ve Emeç cinayetleriyle başlatılan girişimler, eğer işler planlandığı gibi yürüseydi, PKK-Suriye-İran adları çerçevesinde yaratılacak spekülasyonlarla böyle bir müdahalenin daha o zaman yapılması sağlanacaktı. Bu planlar, Kürdistan'daki kitlesel bahar başkaldırılarına çarparak bozuldu. Irak'ın Kuveyt'i işgali ABD emperyalizmine öyle bir fırsat yarattı ki bazı çevreler Amerika ile Saddam arasında bir "danışıklı döğüş"ten bile söz ettiler. Tam bu dönemde Pakistan'da hükümetin görevden alınması Türkiye'de 28 Mart darbesi denen olaya ABD'nin onay vermesi üstünde düşünülmesi gereken

olaylardır. ABD emperyalizminin bölgeye müdahalesiyle Sovyetler ve Doğu Avrupa'daki gelişmelerden sonra işlevsiz kalan NATO'ya da bir işlev kazandırılmış oldu. Amerika'nın hesapları bu yöndedir. NATO'nun gücü artık Üçüncü Dünya ülkelerine karşı kullanılacak ve bunun ilk deneyimi de Ortadoğu'da kullanılmış olacak. Böylece Avrupa'da gereksiz duruma gelen pek çok askeri güç ve silah da Ortadoğu'da konumlandırılacaktır.

Bu aşamada önemli bir noktaya dikkat çekmekte yarar var: Türkiye eskiden beri bir üyesi olarak NATO'nun güvencesi altındaydı. Ancak bu güvence sadece Sovyetler Birliği'ne karşıydı. Oysa son dönemlerde sık sık tek-

rarianan "Türkiye'nin toprak bütünlüğünü koruma" lafları ve güvenceler farklı bir nitelik taşımaktadır. Bu fark oldukça önemlidir. Çünkü, Türkiye'nin toprak bütünlüğüne en ciddi tehlikenin şu anda başka hiçbir yarıdan değil, bizim mücadelemizden geldiği kabul edilmektedir. Bölgedeki bazı ülkelerin adlarının anılması da sadece PKK'yla ilişkileri olduğu sanıldığı içindir. Dolayısıyla TC'ye verilen güvenceler mücadelemize karşı verilmiş oluyor. Ancak durum sadece bizim mücadelemizle sınırlı görünmüyor. NATO'nun sınırları kavramının böyle bir değişikliğe uğraması ve bu değişikliğin kabul görmesi halinde başta Ortadoğu'daki diğer halklar olmak üzere en yaygın biçimde halk devrimlerine karşı NATO gücü kullanmanın yolu açılmış olacaktır.

ABD ortadoğu batağına NATO ve Avrupa ülkelerini de çekmek istiyor. Emperyalizmin hesaplarının bu yönde olması, bunun pratikte de aynen gerçekleşeceği anlamına gelmiyor. Bunu engelleyebilecek olgular mevcut. Nitekim daha şimdiden NATO ülkeleri arasında görüş farklılıkları ve uygulamada değişiklikler görülmektedir.

İşlerin pratikte ABD'nin istediği biçimde yürümeceği daha şimdiden görülebilmektedir. Ayrıca Sovyetler Birliği'nin pek çok alan gibi Ortadoğu üzerinde de çözümlenici pek fazla iddiasının kalmaması emperyalistler arasındaki çelişkilerin derinleşmesinde önemli bir faktör olacaktır. Almanların birleşmesi de ABD-Avrupa çelişkisini kaçınılmaz kılacaktır. NATO'ya yeni bir işlev bulunduğu bu dönemde bu tür olguların NATO'nun daha erkenden dağılmasına yol açabileceğini gözden uzak tutmamak gerekir. ABD'nin girtlağına kadar battığı Ortadoğu'da müttefiklerinden gerekli desteği görememesi durumunda, böyle bir sürecin daha da hızlanması beklenebilir.

Bugünkü savaş ortamında da halkımızın yararına olan tutum, her zaman olduğu gibi bölge halkları ve onların devrimci, ilerici öncüleriyle işbirliği ve ittifaklar geliştirmektir, emperyalistlerle değil. Tüm bölge halkları gibi halkımızın da çıkarı, bu çerçevede en geniş bir birliğin yaratılması ve güçlendirilmesindedir.

Görüldüğü gibi, eğer bölge halkları ve ülkeleri, özellikle de devrimci güçleri gereken doğru tavrı alabilirlerse; "Ortadoğu'yu tamamen kendi himayem altına alayım, bana karşı hiçbir aykırı ses çıkmasın" sevdasıyla bölgeye giren ABD emperyalizminin, bu sevdalarına kavuşması bir yana, Vietnam'dan daha beter bir yenilgi tatması da pekala mümkündür. Geleceklerini ABD'ye bağlayanların, bunu da en çok devrimcilik, ulusal kurtuluşçuluk adına yapanların bu gerçeği herkesten çok düşünmelerinde kendileri için sayısız yarar vardır.

SÖMÜRGEÇİ TC İLE KÜRT İŞBİRLİKÇİLERİNİN ÇABALARI

ABD emperyalizmiyle birlikte Körfez'deki bunalıma en çok sevinen güçlerin başında İsrail ve TC gelmektedir. Emperyalizm, her zaman olduğu gibi bugün de kemalizm ve siyonizme dayanarak bölgedeki politikalarını

yürütmek istemektedir. ABD'nin bölgedeki egemenliğini pekiştirmesinden İsrail memnun olurken ve bilinçli bir şekilde arka planda kalmaya çalışırken, TC'nin tam tersine bütün komşularını rahatsız edecek ölçüde öne çıkmakta ve savaş kışkırtıcılığı yapmakta bir sakinca görmediği anlaşılıyor. Ayrıca emperyalizmin dümen suyunda hareket eden ve ABD'ye uşaklıkta nerdeyse Türk sömürgecilerle yarış eden G. Kürdistanlı işbirlikçi güçlerin durumu var ki, tam anlamıyla mide bulandırıcıdır.

TC'nin Körfez krizine sevinmesi boşuna değildir. 1920'lerde ortaya çıkışı Ekim Devriminin dünyada estirdiği fırtınalı bir döneme denk düşen kemalist cumhuriyetin, başlangıçtan beri politikasını dayandırdığı temel unsur uluslararası gerginlikler, soğuk ve sıcak savaş durumlarıdır. TC, politikasını buna göre belirliyor. Dünyadaki yumuşama rüzgarlarının TC'yi ağır bir bunalıma itmesi bunun en somut kanıtıdır. Rejim çevrelerinde dile getirilen kaygılar (Stratejik önemin azaldığı, ABD'nin Ermeni ve Kürt sorununu gündeme getirdiği vs) yaşanan paniği çok iyi açıklıyor. Daha 1940'ların sonu ve 1950'lerde "Sovyetler'in boğazda gözü var" veya "Stalin bizden Kars ve Ardahan'ı istedi" gibi yaygaralarla soğuk savaşın başta gelen kışkırtıcılarından biri durumundaki bir gücün, soğuk savaş sona erdiğinde en ağır bunalımı yaşamaya doğaldır.

Önemli bir neden de ABD ve Avrupa emperyalistlerine jandarmalık yaparak Batı için vazgeçilmez bir mütefek olduğunu kanıtlamak, böylece AT'ye kabul edilmesini sağlamaktır. Nasıl ki 1950'lerde NATO'ya girebilmek için sergilediği manevralar yetmeyince, Kore'ye asker göndererek ancak bu amacına ulaştıysa; günümüzde de bölge halklarına karşı ABD emperyalistlerinin yanında ve emrinde olduğunu ilan ederek, aynı yöntemle bu kez AT'ye kabul edilmeyi ummaktadır. AT'ye girebilmek için sıcak savaş kışkırtıcılığı yaparak Ortadoğu'da emperyalistlerin safında savaşa hazırlanıyor. Bu konuda ABD dışişleri bakanı ile Ankara'da pazarlıklar yapıldığı açık, bunlar basına da yansıyor, hatta ABD'li bakanın bu amaçla AT nezdinde bazı girişimlerde bulunmaya başladığı bile açıklandı.

TC'nin savaş heveslerini kamçılayan önemli bir olgu da, yeniden depreşen Musul-Kerkük hevesleridir. Bu konuda da ABD dışişleri bakanının son Ankara turunda birtakım pazarlıklar yapıldığı anlaşılıyor. ABD emperyalistlerinin eskiden beri bu yönlü planlarının olduğu ve daha 1960'larda dönemin başbakanı Demirel'e bu doğrultuda bazı tekliflerde buldukları biliniyor. Özal ve çevresinin bu planlara yatmaya hazır olduğu görülüyor. Muhalefet ise böyle bir şeyin tehlikeli olacağını ileri sür-

rerek Kürdistan'da PKK önderliğinde yürütülen savaşa dikkat çekiyor, "dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak" endişesi dile getiriliyor.

Ayrıca günümüzde Ortadoğu halklarının başına bela durumundaki iki saldırgan rejim, gerek Irak'taki Saddam diktatörlüğü gerekse TC güçlerini önemli oranda sömürge statüsünde tuttıkları Kürdistan'dan almaktadırlar. Ülkemizin kurtuluşu, aynı zamanda bu iki saldırgan rejimin de güçten düşmesini ve hatta yıkılmasını, dolayısıyla tüm bölge halkları ile insanlığın bu iki başbelasından kurtuluşunu birlikte getirecektir.

ABD emperyalistlerinin aynı planın bir parçası olarak G.Kürdistanlı çevreleri harekete geçirdiği görülüyor. Celal Talabani'nin Washington'da özellikle yönetimin istihbarat birimleriyle ilişkiler kurmaya çalıştığı bildiriliyor. Öye anlaşılıyor ki, ABD emperyalistleri TC ile Talabani'yi 1960'lardan beri tasarladığı ve fırsat buldukça gündeme getirdiği, TC denetimindeki "Otonom Kürdistan" planı çerçevesinde uzlaştırmaya çalışmaktadır. Amerikan emperyalistlerinden Kürt halkına yarar beklemenin, eğer en onursuzundan bir uşaklık değilse, büyük bir aymazlık ve budalalık olduğunu belirtmeye gerek bile yoktur. Bugün Saddam rejimini zayıflatmak için bu yöntemi seçiyorsa, yarın pokala bu kozdan vazgeçebilir. Türk devletiyle dostluğun kendilerine Mustafa Barzani'nin bir vasiyeti olduğunu her fırsatta tekrarlayan ilkel milliyetçiler, Barzani'nin bugünlerde Türk basınında yayımlanan ve Amerika'nın kendisini kullandıktan sonra nasıl bir paçavra gibi kenara attığını konu alan mektuplarından da mı ders almasını bilemiyorlar?

Burada, Amerikan istihbarat örgütleri yetkililerinin çağrılarına gözü kapalı ve şevkle koşan, geçmişten hiçbir ders almadıkları anlaşılabilir. Güneyl işbirlikçilerin tutumlarının halkımız tarafından dikkatle izlenmesi gerektiğini belirtmekte yarar var. Böylesi durumlarda hep yaptıkları gibi sözümona fırsatlardan yararlanma adına, bir kasaba davavekilinin basitliği ve kurnazlığıyla oraya buraya koşarak, ama hiçbir zaman emperyalistlerin veya çeşitli gerici güçlerin basit birer maşası olmaktan öteye geçmeyen tutumlarıyla politika yaptıklarını sanıyorlar. Oysa bu kesimlerin geçmiş pratiklerinde de kanıtlanan bir durum var ki, o da emperyalizme bel bağlamakla halkımızın en küçük bir kazanım elde edemeyeceğidir. Kürtlük adına böyle bir soysuzluğa kalkışan ve buna heveslenenlerin, bunun hesabını halkımıza çok kötü biçimde vereceklerini asla unutmamaları gerekir. Bugünkü savaş ortamında da halkımızın yararına olan tutum, her zaman olduğu gibi bölge halkları ve onların devrimci, ilerici öncülüleriyle işbirliği ve ittifaklar geliştirmek, emperyalistlerle değil. Tüm bölge halkları gibi halkımızın da çıkarı, bu çerçevede en geniş bir birliğin yaratılması ve güçlendirilmesindedir.

Faşist TC, bölge halklarına karşı emperyalizmden yana açık bir tavır almış olmasına karşın, ulusal kurtuluş mücadelemiz nedeniyle son derece kuşku ve tedirgin-

dir. Attığı her adımı çok hesaplı ve ölçülü atmak istiyor. Bütün kaygısı ve korkusu, "Acaba PKK mevcut durumdan yararlanabilir mi? Böyle bir durum olursa nasıl engellenebilir?" sorularında düğümlenmektedir. TC'nin bu konudaki korkusu o kadar derin ki, ağababası Amerika'ya bile güvenmiyor. ABD'nin bir Kürt devleti kuracağı yolundaki senaryoları enine boyuna tartışıyor, tavır belirlemeye çalışıyor.

Kürdistan'daki direniş mücadelesi olmasa TC'nin, Kıbrıs-Yunan ve Bulgar halklarından tutalım Arap ve Farslara kadar çevresindeki hemen tüm halklara yönelik çok daha pervasızca saldırılar geliştireceği ve bu amaçla emperyalistlerle çok daha tehlikeli işbirliklerine girişeceği kesindir. Her saldırgan adım öncesinde aklına takılan ilk soru şudur: "Ya saldırdığım güç de PKK'ya yardım ederse?" Bu soru yöneticilerin kafasını o kadar kurcalıyor ki, aynı soruyu hiç olmayacak bir biçimde Saddam rejimi için bile düşünebiliyorlar. Emperyalizmin bölgedeki baş jandarması TC'nin saldırganlığı önündeki bir engel olarak PKK'nın oynadığı bu son derece önemli rol, bütün bölge halklarına ve ilerici güçlerine önemli bir destek niteliğindedir.

Ayrıca günümüzde Ortadoğu halklarının başına bela durumundaki iki saldırgan rejim, gerek Irak'taki Saddam diktatörlüğü gerekse TC güçlerini önemli oranda sömürge statüsünde tuttıkları Kürdistan'dan almaktadırlar. Ülkemizin kurtuluşu, aynı zamanda bu iki saldırgan rejimin de güçten düşmesini ve hatta yıkılmasını, dolayısıyla tüm bölge halkları ile insanlığın bu iki başbelasından kurtuluşunu birlikte getirecektir. Bu ise bölge halkları ve ilerici güçlerin mücadelemizle dayanışma içinde bulunmasının ne kadar gerekli ve önemli olduğunu göstermektedir.

Fartimiz yalnız Kürdistan halkının değil, diğer Ortadoğu halklarının da kurtuluş yolunu kendi pratiğiyle çok iyi çizmiştir. Bölgenin, emperyalistlerin fiili işgaline uğradığı günümüzde Ortadoğu halklarının hem emperyalizmden hem de kendi zalim faşist diktatörlüklerinden kurtuluşunun biricik yolu ancak devrimle, devrim silahıyla mümkün olabilir. Bunun için kim ve ne adına olur-

sa olsun, bugünkü savaş koşullarında emperyalistlerin dümen suyunda hareket etmek, onlara umut bağlamak, tüm Ortadoğu halklarının karşısında yer almak, bu halklara düşmanlık etmek anlamına gelecektir.

Hele hele ulusal kurtuluşçuluk adına bunu yapmak çok daha affedilmez bir durum olacaktır. Aksine bölge halkları, emperyalizme karşı devrimci temelde sıkı bir beraberlik ve işbirliği yaratarak direnir ve bu temelde

mücadele ederse emperyalizme hakettiği ölümcül darbeyi vurarak onu bölgeden kovabileceği gibi, böyle bir durumda Ortadoğu'da artık siyonizm, kemalizm ya da Saddam diktatörlüğü gibi ırkçı-faşist rejimlerin yaşam olanağı bulamayacağı da çok açıktır.

Emperyalizme müthiş nefretinden ve emperyalizme karşı mücadeleye susamışlıktan, ABD emperyalizminin

bölgeye askeri varlığıyla girdiği son günlerde Saddam lehine bile yer yer gösteriler yapabilen Ortadoğu halklarının devrimci birliğini oluşturmak için bugünkünden daha uygun bir objektif ortam ve koşullar düşünülemez.

Böyle bir tavır bölge halklarının gerçek anlamda bağımsızlık ve özgürlüklerine kavuşmasını sağlarken, Ortadoğu'nun bugün öne çıkan rolü doğrultusunda uygarlığa büyük katkılar sunması, tarihi ilerletmesi anlamına da gelecektir. Kendi ayağıyla gelip Ortadoğu batağına düşen emperyalizm belki de bunun için tarihi bir fırsat yaratmıştır. ■

**Ortadoğu halklarının hem emperyalizmden
hem de kendi zalim faşist
diktatörlüklerinden
kurtuluşunun biricik
yolu ancak devrimle,
devrim silahıyla mümkün olabilir.**

KOMÜN GÜNLERİ "Birdeş"

bahar ağaçların sırtında dağa tırmanırken görüldü
göreni vuran güzellik ve vuranı gören çirkinlik

o ya
da bu

(oyadabu okunursa:sen)

derisini takınmış. ışığa geçirilmiş halindesin
süzülen dağların. bilindiği kadarıyla ziganaların
zap'ların

kürdi

bakışımında siyah ve kalın
içimle yer değiştirmeye hazır bir kayalıktasın. seri

şamdanlı konaklarda kaçırılmış kadın ölüleri gibi dirileri
saklan avcuma

olmaz tırnağıma gir

öpeyim sıyrıtım. göz göz ayrıtım
vurulmuşa benziyorsun soluğundan

londra'da yağmur geçiyor ciğerine kuşların
paris'te dansa akıtılıyor kızların göğsü

şimdi tam

şimdi tam tam

bir yerli kabilesi diriliyor

derisini takınmış ışığa geçirilmiş halindesin

ellerim dökülüyor ellerin olacak

ellerinde güllerin olacak

bense senin herşeyimin kendisisin

Azar Gök

EĞİT-DER-'İN HASTALIKLI İKİZLERİ: EĞİT-İŞ VE EĞİT-SEN

Onur Erk

'80 sonrası öğretmen mücadelesinin "abecce" dergisi ile başlayan örgütlenme serüveni, Eğitim-Der'le bir yeni aşamaya sıçradı. Hedef, öğretmenin yakıcı talebi grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı elde edebilmektir. Eğitimin bir ayağı Beyaz Saray'da, bir ayağı Tanrı katında, bir ayağı Kışla'da olan üçgen içine sıkıştırılmasını önleyebilmektir.

Ta Osmanlılardan beri süregelen öğretmen hareketi, tarihinin taşıdığı birikim ve deneyimin dürtüsü ile eylemlizm koşullarında yol açmaya çalıştı. Bir bakıma ekonomik-demokratik taleplerin ifadesini bulacağı açık platform olmayı amaçlıyordu. Ancak eylemlist rejim çalışan öğretmenin mesleki temelde, bu türden örgütlere katılmalarını/kurmalarını yasak çemberi içine almıştı. Biliniyor. Bu durum da şu veya bu nedenle meslek dışında kalmış, emekli olmuş öğretmen lokomotif oldu: Kuruluşu gerçekleştirdiler, bugüne getirdiler. Çalışan öğretmene moral verdiler, güç kattılar.

Elbette emekli öğretmen emeklilikle "cennet"e kavuşmuyor, bilakis sorunları katmerleşiyor. Küçülen kazanç, yalnızlaşma vb... Bu nedenle emekli öğretmenin sorunları da öğretmen örgütünün birinci dereceden sorunları olmak gerekir. Ama asıl olan bizzat çalışan öğretmenin örgütüne sahip çıkmasıdır. Zira taşıma su ile değirmen ne kadar döndürülür? Gelinek nokta buraya işaret ediyor; bayrak devralınacak, nöbete çalışan öğretmen çıkacaktır. Eğitim-Der'in 2. Olağan Genel Kurulu bir bakıma bu görev teslimine sahne olacaktı. Her geçişte de ufak-tefek sorunların, sürtüşmelerin yaşanması tabii idi.

Ne Mümkün?

Sanki gizli bir el, bildik bir oyunu yeniden sahneliyordu. Eski bir film tekrar vizyona sokuluyordu. Örgütlerimizin içine sol içi çatışma ve çekişmeyi fitilleyecek dinamitler yerleştiriliyordu. Hayır! Acılarımızı bu denli sevmek rasyonel değil. Sol içi tartışma ile sol içi çatışmayı net ve kesin birbirinden ayırmalıyız. Tartışma kültürü, sol içi farklılıkları kestirmeden her yolu mübah sayarak altetme tavrını, söylemini içermemelidir. 2. Olağan Genel Kurul'un ilk izlenimlerinde benzer kaygıların ipuçları fazlasıyla mevcut. Sadece bir örnek üzerinde bunu sergilemeye çalışacağız:

Divan başkanı Genel Kurulu açtı ve Genel Kurula usulüne uygun devam edebilmek için Gündem'in oylanacağını belirtti. Bunun üzerine İstanbul'un bir delegesi tarafından, çalışan öğretmenlere Kongrede sınırlı belirtilmemiş halde konuşma hakkı verilmesi önerildi. Eğitim-Der'in asal dayanaklarının çalışan öğretmen olduğu belirtilerek bu imkanı tanımak gerektiği vurgulandı. Sözü nü "Yaşasın Eğitim-Der'den Eğitim-Sen'e müca..." diyerek bitirmesine fırsat kalmadı ki salonun sağından ilk tepki

yoğun alkış ve "Yaşasın Eğitim-Der'den..." sloganını tekrarlayarak geldi. Konuşmacı birinci raundu kazanmıştı. Sloganın o tarif edilmez sihri ile taban ajite edilmişti bile.

Önergenin aleyhinde söz alan başka bir delegesi ise gerekçesini kongre tekniğine dayandırıyor, çalışan öğretmenin söz hakkının Gündem'in "konuk konuşmaları" maddesinde halledilebileceğini belirterek öbür türlü kongrenin zamanı içinde bitirilmeceğini hatırlatıyor. Lehte ve aleyhte ve ısrarla araya sıkışmış tekrar lehte konuşmalardan sonra önerge 78'e 52 reddedildi. Sonuç, bir anda kongre iradesini, demokratik işleyişi, demokratik örgütlerdeki görüş çeşitliliğine tahammülü unutturdu: "Yuh" lu ve kesintisiz alkış tempolu protesto, Kongre akışının normal mecrasında seyretmesine imkan bırakmaz bir hal aldı. Bunun üzerine oylamanın galibi taraf yeni bir önerge ile "tarafalara" zamanı ve sayısı sınırlandırılmak koşuluyla söz verilmesini önerdi. Fakat bir kez ok yaydan çıkmış ve üstelik taktiksel bir puan kazanılmıştı; bir kesim adeta çalışanların avukatlığını üstlenmişti. Hem "devrimciliğin" raconu gereği sonuna kadar ısrarlı olmak gerekmez miydi; uzlaşmacılık mı, tövbe.

Çalışan bir izleyicinin, "Burada çalışan öğretmen konuşmayacaksa, kim konuşacak" sorusuna; emekli bir delegesi öğretmen, "Biz buraya niye geldik, çalışan öğretmene katkımız olsun diye geldik" yanıtı, aslında Kongrenin saf dinamizminin içten diyalogunu en öğretici biçimde gözler önüne koyuyordu. Çalışanlar arasında yapay ilişkiler yaratmanın kime yarayacağına doğınmenin gereği yok, ama illa da çelişki aranacaksa, düzene karşı tek bir yürek, tek bir yumruk olunarak kutuplaşma sağlanmadan, nafiledir.

KÖRLER DÖVÜŞÜ MÜ?

ÖRGÜTLÜ KİTLE MÜCADELESİ Mİ?

Kongre fiilen kilitlendi. Kilitleme Eğitim-Der'in fiziki, siyasal haritasını ortaya çıkarttı. Sağında taraflardan biri olarak Eğitim-İşçiler, solunda, taraflardan diğeri olarak Eğitim-Sen'çiler yerlerini alıyor. Ya da yerleşme telaşı yaşanıyor. Anti parantez; "Zamanı ve sayısı sınırlandırılmak koşuluyla, taraflara söz verilsin" önergesinde bulunan delegeye "bölücülük yapma, grup yok" diye bağırarak delegenin elinde Devrimci Demokratik Birlik grubunun "Kadın-Erkek Tüm Eğitim Emekçilerine" diye başlayan bildirisini görmemiz, ilginçten öte, muhatabı için izahı güç paradokstur. Bu paradokstan öyle çarpıklıklara gidilir ki örnek olsun, 1924 yılında Teşkilat-ı Esasiye Kanunu teklifi tartışılırken Cumhuriyet Meclisinde, Kanun maddelerine "her Türk" tabiri ile başlanmasına her Türk'ün kadını kapsamadığı iddiası ile itirazlar yapılmış ve "ka-

dın, erkek her Türk/ biçiminde düzeltme önerilerinde bulunulmuştu. Günlük, güncelde sürükleniş tek eylemlilik ve teorik beslenme damarı sayan solculuğumuz için tuhaf bir analogi olsa gerek, bu örnek.

Eğit-Der, eylülist ortamda birtakım kısıtlar altında kurulmuştur. Eğitim-Sen, Eğitim-Der'in afacan, hırçın çocuğudur. Kürsüler hala duygulara seslenmenin, ucuz kahramanlıkların, o anın belirsizliklerini maksimize etmenin aracı olarak kullanılmaktadır. Örgütleri sol içi Sirius zaferlerinin arenası gibi görme, /hareket-bereket/e alet etme devam etmektedir. Bu cehalin kadro sürekliliğini sağlayamadığı görülmektedir. Yani hiç ustalaşamayan çıraklardır, daha doğrusu tam ustalaşacakken /müflis/ durumuna düşmektedirler. Bunun maliyeti nesiller arası bağın kopması, tecrübe aktarımının sağlanamaması olmaktadır. Yeni yetmelerin çocuksu heyecanı her defasında bir dönbeşayı zorunlu kılmaktadır. Böyle dünyanın fethine değil, dünya turuna çıkılabilir ancak.

Eğitim-İş, Eğitim-Der'in uslanmış ve yorulmuş çocuğudur. Yasaların boşluğundan doğmuştur. Kaderini hukuk süreçlerine terketmiş, icazet bekler gibidir. Yasa yapıcının insanını güvence kabul etmeye yatkındır. Bu cehalin kadro sürekliliği sağladığı gözüküyor. Ama dünyadan vazgeçemeyecek kadar yaşlanmışlardır.

Özetle, çığırtkanlığın, slogançılığın, radikalizm hanesine, statükoculuğun ve bekle-görecülüğün reformizm hanesine yazıldığı bir kongre olmuştur 2. Olağan Genel Kurul.

Oysa mesleki formasyonlarından sabırlı bilimsellik,

sağduyuya güven, dar pratikçiliği aşan iradi nesnellik ve pozitif birleştiricilik beklenirdi. Çalışanların böyle bir sese gereksinimi var.

Eğit-Der Kongresinin, hiçbir umutsuzluğa düşmeden eski tas, eski hamam, eski tarak olduğunu kaydetmeliyim. Sol içi gövde gösterisinin, tasviyelerin, hesaplaşmaların önplana geçtiği... Hiçbir iç gelişme, tüm bunları çalışanlar nezdinde, global bir ilerici-devrimci düzlemde mazur gösteremez.

Örgütü kemiren fraksiyoner tutumlar kütleyle buluşmaya değil, çizgilerin dükkânı haline dönüşmeye hizmet eder. Demokratik örgütler yapısal olarak parçaldır. Ancak bu çalışan yığınların objektif bölünmüşlüğü anlamındadır. Üretim ilişkilerinin ve süreçlerinin doğal katmanlaşması, emekçileri mozaiksel bir çeşitliliğe itmiştir. Demokratik örgütler, hedef kitlesinin doğasında mündemec çeşitliliği görmemezlikten gelemezler, ama sol içi yorum farklarını da dayatamazlar. Bu nedenle çalışanın meclisi gibi, solun koalisyonu gibi çalışmak zorundadırlar. Aksi takdirde kendi kendine muhalefet eden örgütlenmeler derekesine düşerler. Gün gelir, siyasi varlıklarını ve aktivitelerini çalışanların örgütlerine kene gibi yapışarak sürdürmeye çalışanlara da bir şey kalmaz. Keza /talepler/ önce ilgili kütlerde meşruiyet kazanmalıdır.

Umarız ki, Kongrede şahlanan zafer tutkusu, Kongrenin zaferler ayı, Ağustos ayının zafer gününe denk gelmesinden zuhur etmiştir. ■

Biz, aşağıda imzası bulunan /Sosyalist Basın/ sorumluları, 'Devrimci Mücadele' dergisinin 4. sayı, 3-7. sayfalarında yer alan yazının üslubunu Sosyalistler'in üslubundan uzak, seviyesiz bir üslup olarak değerlendirip, kınıyoruz. Bundan böyle Sosyalist Basın'ın sorumlularının yalnız hukuksal sorumlu olmadığını, siyasal olarak da yalnız kendi çevrelerine karşı da değil, tüm Devrimci Sosyalist Kamuoyu'na karşı da sorumluluklarının olduğunu hatırlatmak istiyor, benzeri hatalara düşülmemesi için bir birimizi uyarmayı da bir sorumluluk sayıyoruz.

Nejdet Kanbir
Toplumsal Kurtuluş
Dergisi Y.İşleri Müdürü

Ali Aslan
Hedef Dergisi
Sahibi

Tunç Tatoğlu
Gelenek Dergisi
Yazışleri Müdürü

Adil Erdoğan
Kıvılcım Dergisi
Yazışleri Müdürü

Fero Fırat
İşçiler ve Politika
Dergisi S. Y.İşleri Müd.

Hüseyin Şimşek
Komün Dergisi
Yayın Yönetmeni

Tuncer Dilaveroğlu
Yeni Demokrasi
Dergisi Y.İşleri Müd.

Not: İnzaya katılmayan dergi sorumlularının, açıklaması olmayanlara çeşitli nedenlerle ulaşamamıştır. Sözlü Açıklamada Bulunanlar:

Sırrı Öztürk, Sorun Dergisi: Konu hakkında, 'Devrimci Mücadele' sorumlularını çağırıp konuştum, yaptıkları yanlıştır.

Osman Güneş, Emek Dergisi: Sözlü olarak uyaracağız, yaptıkları yanlıştır, onaylamıyoruz.

Erdoğan Yaşarköpan, Mücadele Dergisi: Standardı belli olmayan bazı dergilerle birlikte imza atmak istemiyoruz. Hakaretin izahı olamaz, olgun olmak lazım, tavırlarını onaylamıyoruz.

Medya Güneşi Dergisi: Konuyu Dergiler Platformu tartışmalı, davranışları doğru değildir.

Emeğin Bayrağı Dergisi: Şu anda Yazışleri Müd. olduğundan imza veremiyoruz, ancak sözlü olarak uyarıp, davranışlarının doğru olmadığını söyleyeceğiz.

Sami Sarı, Sosyalizm Dergisi: Gidip kendileriyle konuşun, davranışlarının yanlışığını siz anlatın.

Deng Dergisi: Bu konuyu Dergiler Platformu'nda sunmalısınız, tavırlarını ise onaylamıyoruz.

Sadık Cülec, Özgürlük Dünyası Dergisi: Tavırlarını değiştirme yönünde etkili olmaz.

DEVLETİN İDEOLOJİK MEKANİZMASI VE KARŞI-DEVRİMCİ DİNAMİKLERİ

Hasip Akgül

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana sağ iktidarı yaşamıştır. Türkiye burjuvazisinin iktidarı çok net, çok güçlü tek bir ideoloji üzerine kurulmamıştır. Oyunak-kaypak bir ideolojik yapı ve nitelikten söz edilebilir. Kurulan iktidar denkleminin iki parametresi var: İrkçi-milliyetçilik ve islamcılık.

Birbirine uzak görünceler de, burjuvazi bunları uzak uçlar olmaktan çıkarmış, aradaki demokrasi sarkacı ile birinden diğerine gidip gelmiştir. Birinden diğerine gidip-geliş ters uygulamalar değil işlevi ortaya çıkaran "tik-tak" sesleridir. Burjuvaziyi ideolojik olarak yaşatan mekanizma ve ses budur. Çünkü saat sarkacının bulunduğu yükseklikten düşüp karşı tarafa savrulması onun kendi mekanizmasına ihanetinden çok işleyişi ve işlevinin ortaya çıkışında yararlanan biricik mantıktır.

Bu görüşü tarihten seçilecek olay ve olgularla en azından desteklemek mümkündür. Milliyetçi uygulama ve olaylar için Osmanlı'nın son döneminden geriye gidilemez. Çünkü bir imparatorluğun çok uluslu olması milliyetçiliği kendinden uzak tutabilmesiyle mümkündür. Ancak, Osmanlı'nın son dönemlerinde, Balkanlar'da başlayan milliyetçi hareketler, 'milliyetçiliğin' tartışıldığı bir ortamı hazırlamıştır. Yeni Osmanlılar'da oluşan 'vatan' fikri, Jöntürkler'de olgunlaşıp İttihat Terakki'ye geldiğinde 'milliyetçilik' artık bir devlet ideolojisi olmaya başlamıştır. Yusuf Akçura gibi ideologlar "Bugüne kadar Türkçülük islama yardım etti, artık islam Türkçülüğe yardım etmeli" demeye başladılar.

İttihat Terakki'nin uygulamalarında 'saat sarkacı' hemen göze çarpar. İttihat Terakki'nin tek amacı vardır: Osmanlı Devleti'ni parçalanmaktan kurtarmak. İttihat Terakki önce vurguyu meşrutiyete yapmıştır. Bu Abdülhamit'in 33 yıllık istibdatına bir yanıtı ama daha çok her ulus temsilcisini parlamentoda toplayarak ulusların dağılmalarını engellemeye yönelik bir politikadır. Bunun temel bir çözüm olmadığı görülünce demokrasi sarkacı 'islamcılık'a yönelir; İttihad-ı İslam. Kısa süre sonra İttihad-ı İslam'ın da tutmadığı görülür. Çünkü bu modelin de önünü ulusçuluk tıkamıştır. Müslüman-Arap dünya da ulusal devlet arayışları içine

girmişlerdir. Sarkaç bu defa karşı tarafa savruur, milliyetçilik İttihat Terakki'nin elinde hem de en ırkçı uygulamaları ile savunulan bir ideoloji haline dönüşür. Balkanlar'daki milliyetçi ve bağımsızlıkçı akımlar Osmanlı'dan topraklarını kopararak ayrılınca imparatorluk sallanmaya başladı. Osmanlı sınırlarının batısındaki kayıpların doğudan tamamlanabileceği ve hatta bu yönelimle Kafkaslardan- Pakistan'a bir Turan İmparatorluğu kurulabileceği 'parlak' fikri tam da bu sıralar Almanca Enver'in aklına düştü. Bu da çok açık 'İrkçi-Turanlı-Türkçü' bir ideolojinin geliştirilmesiyle olanaklıydı.

Osmanlı Devleti'ni kurtarmak konusunda İttihat Terakki'nin girdiği bu ideolojik yönelimler daha sonra Türkiye Cumhuriyeti için önemli bir miras oldu.

Yalçın Küçük, Aydın Tezlerinde, 1919 Mayıs'ında Samsun'a çıkan Mustafa Kemal'in göğsündeki kordona, hala padişaha bağlı oluşunun simgesi olarak dikkat çeker. Mustafa Kemal uzun süre Osmanlı Devleti'ni kurtarmak için çalışmıştır. Yukarıda sözü edilen mirası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e taşıyan Mustafa Kemal'dir. "Kemalizmin Kurtuluş Savaşı sonrasında din ideolojisine karşı takındığı tavır anımsandığı zaman savaş içindeki tavrı farklılık göstermektedir. Mustafa Kemal'in en dindar hocalara parmak ısırtacak duaları konuşmalarında kullandığı bilinmektedir. İslamı dilinden düşürmeyen bu tutum, kamu gelirlerinde onca azalmayı da göze alarak Men-i Müskirat (İçki yasağı) Kanununun çıkarılmasında da görüldüğü gibi, Osmanlı seçkinlerinin çoktan beri başlatmış oldukları laik gidişin bu dönem için bir yana bırakıldığını göstermektedir." (1) Kemalizmin ilk dönemindeki bu islamcı yöneliş en çok Kürtlerin kontrolüne dönüktür. "...Meclisi alinizi teşkil eden zevat yalnız Türk değildir, yalnız Çerkes değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Fakat hepsinden mürekkep ana-sır-ı islamiyedir, samimi bir mecmuadır." (2) Bunları 1 Mayıs 1920' de Mustafa Kemal Meclis'te söylüyor.*

**Kemalistler
Türkiye Cumhuriyeti'ni
kurarken, İttihat Terakki'den
aldığı bütün ideolojik mirası kullanmıştır.**

Kemalistler Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarken, İttihat Terakki'den aldığı bütün ideolojik mirası kullanmıştır. Sarkaç Kürtleri bağlamak için islamcılığa yönelmiş daha sonra Türkiye Cumhuriyeti kurucula-

* Mustafa Kemal'in bundan daha koyu islami rengi olan "demeçleri" de var: Örneğin, Erzurum Kongresi'ndeki duası: "En son niyazım şudur ki, Cenabı Vahib-ül amal hazretleri, Habib-i Ekremi hürmetine bu mübarek vatanın sahip ve müdafii ve diyanet-i celile ahmediyenin ila yevm-il kıyame haris-i esdaki olan mukaddesatımızı düşünmekle mükellef olan heyetimizi muvaffak buyur, ami Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I, Der: Nimet Arsan, Türk İnk. Tar. Enstitüsü, s.7

rının daha temel amacı olan ulusal burjuvaziyi yaratma çabaları için, uygun olan ideolojiye, milliyetçiliğe savrulmuştur. Belli bir ulusal bilinci yaratmak için aşırı uygulamalar, Güneş-Dil teorileri, Türk-Tarih tezleri ileriye sürülmüştür. Bu arada tercih edilen ideolojinin milliyetçilik olmasının dış dinamiklerle de ilgili olduğu hemen düşünülmeli. Almanya'da Naziler yükselmektedir.* Nazilerin yenilgisinden ve 1950'lere doğru Türkiye'nin Amerika'ya bağlanmasıyla milliyetçilikten tekrar islamcılığa dönülür. Türkiye'de Şükrü Saraçoğlu, Recep Peker gibi çok net olarak ırkçılığı savunan başbakan tiplerinden Şemsettin Günaltay gibi islamcı, namazında niyazında başbakan tiplerine geçilir. Şemsettin Günaltay'dan sonraki başbakan Adnan Menderes, Amerikancı ve islamcı politikaları sonuna kadar uygulayarak ilk defa Türkiye Cumhuriyeti'nin İttihat Terakki'den devraldığı ve kemalizmle beraber geliştirdiği ideolojik çalışma mekanizmasını zedeler. Sarkacın gidip gelmesi gerekmektedir.

1960'lı yıllar kemalizmin ikinci dönemidir. Sarkaç, meşrutiyet-faşizm ve islamiyet koordinatları üzerinde tekrar hareket etmeye başlar. 1960'lı yıllar altın demokrasi yıllarıdır. 1970'ler devrimci hareketin üzerine ırkçı-faşist hareketin sürüldüğü yıllardır. 1980'ler ise islamın pompalandığı dönemler oluyor.

Kemalizmde, islamcılık, milliyetçilik, demokrasi, bunlar yalnız devlet için varolabilirler. Devletin ayakta duramadığı anlarda birer koltuk değneğidirler. Bunlardan hiçbirisi 'devlete rağmen' olamaz.

Bu yazının kapsamı içinde asıl ders çıkarılmak istenen yıllar 80'li,90'lı yıllar. Ancak sözün oraya gelebilmesi için 1960'lardan başlamak gerekiyor. 1960'lı yıllarda yük selen sınıf mücadelesi, sendikaların kurulması, '65 TIP başarısı, 68 Dev-Genç dinamizmi, 70 15-16 Haziran provaları ile devlet tarafından denetlenemez duruma gelmişti. Bunun yanında, ordu da sol bir örgütlenme ayyuka çıkmıştı. Bütün bunlara karşın 12 Mart, sağ generallerin MIT ve CIA'ya bağlı olarak çalıştığı burjuvaziyi kurtarma operasyonu olarak yaşandı. 12 Mart'ın ilk anda hedefine ulaştığı söylenebilir.

Ancak daha sonra, 1970'lerin hemen ilk yıllarındaki bu büyük karşı devrimci terörün devrimci örgütlerin ve işçi sınıfı hareketinin önüne set çekemediği görüldü. Bütün devrimci örgütler 73-74 yıllarında büyük atılımlar yaptılar. Sosyalistleri büyük oranda toparlayan bir hare-

Kemalizmde, islamcılık, milliyetçilik, demokrasi, bunlar yalnız devlet için varolabilirler. Devletin ayakta duramadığı anlarda birer koltuk değneğidirler. Bunlardan hiçbirisi 'devlete rağmen' olamaz.

ket olarak TSİP kuruldu. TKP bütün tarihinin en büyük atılımını bu dönemde yaptı. THKP-C ve THKO kadroları ise bu dönemde yaptıkları "geçmişin değerlendirilmesi" tartışmalarıyla paradoksal bir biçimde, kopmaları yaşayarak bir "yükselme dönemine" girdiler. Örneğin Dev-Yol bir yandan Çayan ve arkadaşlarının Kızıldereli'de son bulan pratik miraslarına sahip çıkarken bir yandan da eleştirmekten kaçınmıyor ve "kitlelerle kadrolar arasındaki volan kayışlarının kopuk olduğunu" söyleyerek bir saptamaya varıyordu. Bu saptama Dev-Yol'un bir kitle hareketine doğru gidişinin yolunu açıyordu.

Ne var ki, hakta sınıflar da "geçmişin değerlendirilmesi"ni yaptılar ve 60'lı yıllarda kendi hesaplarına bir eksikliği yakaladılar. 1970'lerde aynı eksikliğin çok daha geri dönülmez noktalara götürecektir rizikosunu farkettiler. Türkiye'yi idare etmek yalnızca ideolojik yönelimlerle sözkonusu olamıyordu. Yükselen devrimci hareketin önüne, karşı-devrimci dinamikleri yaratmaları ve koymaları gerekiyordu. Artık Türkiye'yi yönetmeleri ancak böyle mümkündür. Cerçi 60'larda "Komünizmle Mücadele Dernekleri" falan varda ama bunlar çok işe yaramamıştı. 70'li yılların sınıf çelişkileri artık böyle "demokratik kitle örgütleri"nin çalışmalarıyla beirlenemezdi. Türkiye tarihinde sol kadrolar nicelik olarak en üst düzeyini yaşıyordu. Bu nicelik aşağıya çekilmeliydi. Hemen "hareket"e geçilmeliydi. "Hareket"in liderliğine zaten epeydir bunu anlatmaya çalışan biri olarak Albay Türkeş hazırdu. Türkeş dev sivil faşistlerin bu iş için hazırlanmalıydı. MC hükümetleri döneminde başbakan yardımcılığına kadar getirildi. Türkeş'in partisi böylelikle, neye düşman olduğunu çok iyi bilen ama ne istediğini bilmeyen, vasatın altında zekaya sahip gençlere büyük imkanlar sunan bir hareket olarak büyüdü. İt ite, it kuyruğuna sırasını takip ederek Türkeş'e verilen "vur emri" milliyetçi kadrolara iletildi. Fabrikadaki öncü işçi ve militandan aydınlara uzanan solcu avı böylece başladı.

Faşistler devleti düştüğü zor durumdan kurtardılar. Çok iyi iş gördüler. 2109 devrimciyi öldürdüler. Bunun karşısında 1286 "şehit" verdiler! Üstelik 74'ten 80'e dek süren (80'den sonra el değiştiren) bu devrimci kıyımı sırasında öldürülen altı bilimadamının altısı da solcuydu. Bu katliam devletin işini çok kolaylaştırdı. Hem hukuki sorumluluğundan kurtuluyor hem de halka karşı 'tarafsız'ı oynayarak 'meşruluğunun' zedelenmemesini sağlı-

* 1930'lu yıllarda devletin ırkçı-milliyetçi politikalarını yetersiz bulan bir faşist grup türer. Bunlar Nihal Atsız ve şürekasıdır. İlginç olan, hepsinin devlet görevlerinde oturmalarına karşın açıkça kafatasçı-turanacı-faşist yayımları çıkarabilmeleridir. Devlet bunları açıkça olmasa da destekliyor. Açıkça yapamıyor, çünkü konjonktür değişince bunun hesabını vermanin zor olacağını biliyor. Nitekim 1944'e kadar dokunmadıkları bu grubu, konjonktür değişince (Naziler Stalingrad'da yenilip geri çekilmeye başlayınca) hemen toplaıp İrkçı-Turanacı davasında yargılamaya başlarlar. Haftada üç gün, bir yıl süren dava basında manşetlerden inmez. Tamamen Sovyetler'e yaranmak için. İrkçıların cezaları kesilir ancak bu arada Sovyetler de savışıktaki tutumundan ötürü Türkiye'yi eleştirir ve Ankara Antlaşması'nı iptal eder. Çok kısa süre içinde Amerikancı politikalar benimsenirken faşistlerin de beraat ettiği görülür. Başka zaman devlete lazım olabilecekleri düşüncesiyle hepsi eski itibarlarına kavuşturulur.

yordu. Üstelik devletin en önemli karşı-devrimci dinamiği olan ordu vasıtasıyla devrimci harekete indirilecek darbenin de zemini hazırlanmış oluyordu.

İrkçı-milliyetçi guruhun 12 Eylül'le beraber işlevi bitti. Burjuvazinin canını kurtaran milliyetçi ideolojinin gelişmemiş militanları kirli bir mendil gibi çöpe atıldı. Bugün hala önemli görevlerin emanet edildiği MHP 'teorisyen'lerinin ise, dönemin islamcılığı öne çıkaracağını farkedip, Türk-İslam sentezine yönelenler olduğu dikkat çekicidir.

Şimdi kurgulanan bu olaylar dizisinden yan sonuçlar çıkarılabilir. Birincisi, devletin ideolojik çalışma mekanizmasını göremeyen Dev-Yol ile ilgili. Dev-Yol savunmasından anlaşıldığı kadarıyla kendisini faşist terörün varoluşuyla tanımlıyor.(3) Devletin ideolojik sarkacı ırkçı milliyetçilikten ayrıldığı zaman ve bir ölçüde sivil faşist kadrolar ortadan kaybolduğunda, antipodu yokolan bir hareket de yok oluyor. Kendi varoluşunu tanımladığı olgu ortadan kalkınca kendini tanımlayamaz duruma

geliyor. Bu kimlik bunalımından da kötü bir durum, çünkü kimlik kaybolmaya yüz tutmuş. İkincisi, yine ideolojik yapıyı kavrayamayanlarla bu kez TIP-TSIP-TKP ile ilgili. TBKP 141,142 ile birlikte 163. maddenin de kalkmasını "temel mücadele" biçimi olarak tesbit etti. Devletin 80'lerde uyguladığı ve 90'larda verim almayı umduğu islamcı politikayı ya desteklediğinin farkında değil ya da farkında, özellikle yapıyor. Üçüncüsü 80'lerde herkesin sahip çıktığı fakat şimdilerde herkesin bir piç gibi ortada bıraktığı sivil toplumculukla ilgili. (Bunların içine "dünyayı anlamaya" yönelik yayın faaliyeti ile Birikim dergisi de konabilir.) Şeriatçıların eylemlerini ziyaret ederek destek vermenin ve örneğin Dilipak gibi 'öncü şeriatçı'larla dost olarak kamuoyuna bir imaj vermenin devlete ve onun karşı-devrimci dinamiklerine prim vermek olduğu anlaşılmalıdır.

Şu ana kadar yazının ana teması iç çelişkiler çerçeve-

sinde kuruldu. Elbette 80'li yıllarda milliyetçi ideolojinin çözümlenmesinin uluslararası boyutları da var. Bu dönemde en çok konuşulan konulardan biri Ortak Avrupa Evi. Ortak Avrupa Evi veya bugün AT'ın daha da belirleyici olması milliyetçiliğin çözümlenmesinden geçiyor. Çünkü ne kadar milliyetçilik çözerse o kadar homojen bir birlik oluşturabilecek. Türkiye burjuvazisi AT'a girmeye çok hevesli. Bu yüzden milliyetçi aşırı sağın dışlarını sökmek zorunda olduğunun farkında. Ama devrimci ortamın canlanma ve yükselme olasılığına karşı resmi koruyucularının yanısıra sivil koruyuculara ihtiyacı olduğunun da farkında.

Konuyla ilgili ikinci uluslararası boyut ABD tarafından çözülüyor. ABD, SSCB'yi azınlıklarından çözme planlıyordu ancak bu işbirlikçi Gorbaçov-Şvardnadze ekibini zor durumda bırakacaktı. Üstelik "milliyetçilik" konusunda Avrupa'nın emperyalist metropollerine gereksiz bir karşıtlık ve çelişkiye girecekti. Bu yüzden ABD daha uzun vadeli, ancak dünya egemenliğine tamamen ulaşacağı yeni stratejik arayışlar içine girdi. Bu stratejik arayışların en önemlilerinden birini, ABD'de özel istihbarat servisi gibi çalışan Rand Corporation adında bir kurumun hazırladığı raporda görmek mümkün. Raporu hazırlayanları koordine eden kişi önceleri Türkiye'de CIA görevlisi olarak çalışmış, Graham Fuller adında bir 'uzman'. Rapor kuzey kuşağı ülkelerindeki islami hareketleri inceliyor ve Türkiye bölümü 79 sayfadan oluşuyor. Rapor şu an ABD yönetiminin masasında ancak raporu okuma başarısını gösteren Ufuk Güldemir'in Cumhuriyet'te çıkan haberinden muhtevayı öğrenmek mümkün. Halkın dine düşkünlüğü, yeni islam entellektüelleri, Türkiye bürokrasisindeki islami ağ, ANAP ve islam aktivistlerinin uzun süren iktidarları, Sabancı-Koç gibi aile oligopollerine meydan okuyan dinamik islam sektörü, islami hareketin geleceğinde aşırı sol ve aşırı sağdan daha önemli bir unsur yaratma gücüne sahip etnik Kürt hareketi gibi konulardan bahseden rapor, haberde aktarıldığına göre şöyle bağlanıyor: "Türkiye'de islami yükselmesi olgusuna dikkatli ve seçici bir şekilde yaklaşmalıdır. Ancak ihtiyatlı ve alçak perdede kalarak Amerikan çıkarlarına en iyi hizmet mümkündür. İslamın rolünü etkileme konusunda en ufak bir açık Amerikan girişimi, ABD'nin çıkarlarına hizmet etmez. Yönetim konuya dönük politikalarını formüle ederken hem Türkiye'de laik modeli destekleyen, hem de islami güçlerle açık bir çatışmadan kaçınan nazik bir denge yakalamak durumundadır. Öte yandan, Türkiye'deki irticanın başlıca dış politika amacı, Türki-

ye'nin Batı ile ilişkilerinin gerginleşmesidir. O halde ABD bunu en aza indirmeye çalışmalıdır. ABD laik devlet şeklini desteklerken Türkiye'deki islam aktivistlerinin amaçlarını, dürtülerini ve ideolojisini öğrenmek için daha yoğun ve kararlı çaba göstermelidir. Bu bilgi ve anlayış olmadan Türkiye'deki Amerikan menfaatlerine daha iyi hizmet edecek politikalar geliştirme olanağı güçtür. Buna ek olarak islami hareketin ılımlı üyeleriyle ihtiyatlı ve gayri resmi temaslar kurulması öğrenme süreci için yararlı olabilir." (4)

Türkiye'de ideoloji sarkacının islamcılığa doğru yönelmesi Amerikan çıkarlarıyla da ilgili. ABD, özellikle Ortadoğu ve Arap dünyasında Türkiye'nin ılımlı islami temsil ederek lider olmasını istiyor. Amerikanın bir uydusu için bunu istemesi çok anlaşılır bir şey. Bu körfez bunalımında çok net ortaya çıktı. Türkiye'nin islamcılığı ABD'ye karşı çıkmadığı ve onun çıkarlarını koruduktan sonra radikal bile olabilir. ABD ile ilişkiler bundan sonra Türkiye'yi zorunlu olarak islama itecektir.

Tekrar iç dinamiğe dönerek 80'li yıllarda islamın, laisizme her zaman bağlı olduğu söylenen ordu tarafından neden pompalandığını geçtiğimiz ay yayımlanan, Amin Taheri'nin "Hizbullah" kitabından okuyalım: "Generaller

ikiye ayrıldılar. Bir kısmı kemalizme dönülmesinin savunuculuğunu yaparken bir kısmı da islama dönüş hareketinin, hem komünistlere hem de Kürt bölücülere karşı mücadele açısından cesaretlendirilmesi gerektiğini savundular." (5)

Gelinen tablo nedir? Gelinen tablo 11 Eylül 1989 tarihli Güneş'te yayımlanan yasadışı islamcı örgütler tablosudur.*

Yazıyı bağlamak üzere olduğum şu an (4 Eylül 1990) 19 haberlerinde islam karşıtı yazılarıyla tanınan, Yüzyıl dergisi yazarlarından, Turan Dursun'un üç kişi tarafından yedi kurşunla öldürüldüğünü öğrendim. Yazıyı teorik çıkarımlarla değil, çok üzüldüğüm bu haberle bağlıyorum.

Kaynaklar:

- 1- Baskın Oran, Atatürk Milliyetçiliği, Bilgi Yay, s.126
- 2- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-1 (Der:Nimet Arsan), Türk İnk. Tarihi Enstitüsü, s.59
- 3- Devrimci Yol Savunması, s.11
- 4- 6 Şubat 1990 Cumhuriyet Gazetesi, Ufuk Güldemir'in "ABD islamla Çatışmamalı" başlıklı haberi, s.6
- 5- Amir Taheri, Hizbullah, Sel Yay., s.195

* 11 Eylül 1989 tarihli Güneş gazetesinde yayımlanan yasadışı örgütler listesinde islamcı örgütlerin, aşırı milliyetçi sağ örgütlerden 30-40 kat fazla olduğu görülüyor. İslamcı örgütler şöyle sıralanıyor:

- 1- Hizb-ül Tahrir
- 2-Avrupa Milli Görüş Birliği
- 3- Vahdet-ül İslam (İslam Birliği)
- 4- Hizb-ül İslam
- 5- TÜDP (Türk Ulusal Doğuş Partisi)
- 6- İKO (İslam Kurtuluş Ordusu)
- 7- İDAM (İslam Devriminin Acil Mücahitleri)
- 8- TIKC (Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi)
- 9-TIKB (Türkiye İslam Kurtuluş Birliği)
- 10- TIMO (Türkiye İslam Mücahitleri Ordusu)
- 11- İKP/C (İslam Kurtuluş Partii /Cephesi)
- 12-DŞKD (Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu)
- 13- EKC-SİM (Evrensel Kardeşlik Cephesi / Şeriatçı İntikam Mangası)
- 14- EİK-TM (Evrensel İslam Kurt. Sav. Tür. Müc.)
- 15- Libya İntihar Komando Birliği
- 16-İslami Cihat
- 17- Nurculuk (Saidi Nursi)
- 18- Bahailik (Bahauullah)
- 19- Kadirilik (Rıfaiiler-Abdülkadir Geylani)
- 20- Süleymancılık
- 21- Nakşibendi
- 22- Müslüman Kardeşler
- 23- Fetullahçılar (Fetullah Gülen- Ege Bölgesi)
- 24- Hizbullahçılar (Erzurum Bölgesi)
- 25- Asyacılar (Bekir Berk İst. Bölgesi)
- 26- Işıkcılar
- 27- Ticaniler
- 28- Hümeyncilik
- 29- Hiz-ür Tahdid
- 30- Yeseviye
- 31- Halvatiye
- 32- Şabaniye
- 33- Bayramiye
- 34- Mevlevilik
- 35- Bektaşilik
- 36- Kadiyanlık
- 37-Ak-Lis
- 38- Ak-Der

SABRIN VE SABIRSIZLIĞIN İHANETİ

Mesut Hastürk

Sosyalizmin, ortaklaşmacı yaşamın, dünya tarihinde, aha olgun ve daha ilerici, ama asla geri dönüşü olmayan bir tarihsel döneme işaret ettiği bir süreçte yaşıyoruz. Bu mutlu ifade, hiç de kuşku götürmeyecek denli çak ve kesindir.

Tekelci dünyanın başarısı ve kapitalizmin enternasionalist egemenliği, sosyalizmin tarihsel özelliği olan sıfırsız enternasionalizme ulaşması için bir zemin hazırlanmakta. Bu zemin, sosyalist mücadele ve yaşam deneyimlerinin olumlu-olumsuz katkıları ile de doludur.

Öyle görünüyor ki, dünya, yeni ve kaçınılmaz bir devrimler çağına rekabetçi kapitalist dönemdekinden aha yoğun hazırlanmaktadır. Burada öne çıkan asli unsur, toplumsal başkaldırı ya da tekelci düzenin sunduğu makyajın, sınıfsal ültürün ve çatışmaların başlatacağı sıcakta riyecek olması. Kısacası yoğun bir teorik, ideolojik, ahlaki ve sanatsal mücadele ile, birleşik ir politik mücadele dönemine hazırlanmak gerekmektedir. Proletaryanın sadece iktidarı almaya yönelik politik mücadelesi ile değil, bir yaşam tarzı olarak mevcut düzene karşı dayatması ile bu gerçekleşecektir.

Devrimci mücadelenin bu süreçten başlayarak kendisini dayatacağı ve tekelci kapitalist çağı vuracağı noktalar kısaca şu biçimde ifade edilebilir.

1. Açık-gizli mücadele koşullarına, aynı doğrultuda hazırlanmış, örgütlü, partili bir proletarya.

2. Ulusal düzeyde yoğun bir ideolojik-politik-pratik mücadele sürecine girilmesi.

3. Ulusal ve uluslararası dengelerde, ulusal sorun, teknik sorun vb ayrılıklar konusunda, ulusal olanın enternasionalist gözetme mantığıyla kavranması, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadeleleri ile sıcak ilişkiler kurulması.

rulması.

4. Her koşulda, radikal devrimci birlik ve enternasionalist çalışmalara girilmesi, birlikte ve bölgesel, hatta daha geniş çaplı mücadele biçimlerinin geliştirilmesi.

5. Marksist-leninist dünya görüşü ve devrim anlayışını, içine sıkışmış bulunduğu, politik mücadele kavramıyla özdeşleştirmeden, aynı derecede ve önemde olmak üzere, ideolojik, ahlaki, sanatsal, kültürel, hukuki, felsefi her alanı, alanın özgünlüğü dikkate alınarak ve alanın kendi değer ve dinamiklerinden hareketle, devrimcileştirerek, hayattı en küçük noktasına kadar alternatif kılarak mücadele etmek.

6. Her alan ve her davranış ile düşünceyi örgütlü hale getirerek yaygınlaşmasını sağlamak. Sürekli ve her noktada örgütlülük.

Tüm bunlara bağlı olarak daha yüzlerce başlık altında konuyu açmak mümkün. Ancak, hem konuyu sınırlamak ve hem bazı pratik sonuçlar çıkarmak açısından Türkiye ve bağlı

olarak devrimci mücadelemizin özüne ilişkin tezlere önem vermekten yanayım.

Sabır, evrim teorisidir. Evrimsel belirsizlik, sabredenin vicdanını ve kafasını hantal bir boşlukla kuşatırken, mevcut düzene karşı tam bir güven sunmayı tercih eder

SABRIN VE SABIRSIZLIĞIN İHANETİ

Burada söylenecekler ne kadar eli silaha tutkun olursa olsun, ne kadar sosyalizm sorununu kendi dinamikleri dışında çözmeye kalkarsa kalksın ve ne kadar halk, demokrasi vb derse desin, kendisini burjuva cinsinden ifade eden sosyalist teorilerin çöküşünü her zaman gösterecektir. Bir yandan radikal devrimci teoriler, pratik tarafından budanırken, bir taraftan da pratiği abartanların asla radikal devrimci teorileri olmamıştır. Bu çift taraflı eksikliğin, burjuva teorileri ile doldurulduğu ve sosyalist dönüşümü geciktirdiği bugün somut olarak karşımızda durmaktadır.

Bugün için sınıflara sunulan görüşler ağırlıklı olarak sabrın ve sabırsızlığın ihanetini taşıyor. İhanet, hiç de somutlanması gereken bir olgu değildir, somutlanacak olan da ihanettir. Buysa ileriye dönük hareketlenmelerin, saptadığı ilerleme yöntemlerince eleverilir.

Sabır, evrim teorisidir. Evrimsel belirsizlik, sabredenin vicdanını ve kafasını hantal bir boşlukla kuşatarken, mevcut düzene karşı tam bir güven sunmayı tercih eder. Üzülmeyi değil ama sürünmeyi önerir, düzen yasalarını gözetir.

Sabırsızlık da bir vicdan rahatlatma yolu olmakta. İnancın zamana tahammül etmemesi ne kadar insanca ve doğruysa, inancın zamana yenilmesi de o kadar insana karşı ve yanlışır.

Sabır; çürümeyi

Sabırsızlık; su yolunda kınılmayı getirir.

TBKP ve hemsinleri sabrın ihanetine koşulludur.

Partisiz, sınıfsız salt eylemci dar, gelecek profesini olgunlaştırmamış, ama acil eylemler öngörenlerin sabırsızlığı, bu duygunun hazırladığı ihanete uğrayabilir.

Devrimcilik; örgütlülük ve sürekli mücadeledir. Mücadelenin yol ve yöntemleri devrimci teorilerin öngörmesinin yanısıra, pratiğin ve mevcut tüm sınıfsal-siyasi ve uluslararası birçok ilişkiye bağlıdır. Bu politik bir yan, ancak aynı tarzda olmak üzere, yıkmayı düşündüğünüz bir düzene alternatif ve o düzenin zorunlu bir sonucu doğan yeni düzenin tüm kurum-kural ve ilişkileriyle de bugünden sorumlu olmak ve yanıt vermek zorundasınız.

Sabırsızlık yanıtı kısaltır, kendine indirger ve anlamsızlaştırır.

Sabır, yanıt vermez, bekler, birlikte görmeyi önerir.

SOSYALİZMİN SORUNLARI

Sabredemeyenler, sosyalizmin sorunlarını yalnızca, parti devlet örgütlenmesinin halktan kopuk, bürokratik ve çıkarıcı bir tabaka ilişkileri bağlamında değerlendirmekte.

Sabredenler, düşünce ve düşüncenin zorunu karalayarak, geç ve güç olmayan bir çizgiyi, barış çizgisini ve kendiliğindenlik çizgisini benimseyerek tavizler formülüne başvuruyor. Sosyalizm ve kapitalizmin karşılıklı ödünler vererek kardeş olacağına, akıllı kardeşin zamanla komünist düzene geçeceğine inanıyor ve tarihi sosyalizm açısından yanlışlar zinciri olarak görüyor. Onlar da bekleyeydi...

Farklı bakılsa da, hopsinin ortaklaştığı bir nokta var, aralarında yalnızca kan sözcüğü arabozuculuk yapıyor. Ortak noktaları ise, hem sabredenlerin, hem sabır-

sızların demokratik bir düzen özlemesi yolunda. Öyle ki, demokrasi, her türden sosyalizm satırına yerleştirilmiş durumda.

Yazının girişinde bir çok madde üzerinden bazı tezleri ileri sürmeye çalıştım. Bunların uyarınca tekrar iddia ediyorum. **Bu gün sosyalizmin sorunları, demokrasi sorununa bağlanamaz. Yine demokrasi sorunu sosyalizmin de sorunu değildir ve bu günden başlayarak sosyalizmin sorunu nasıl daha demokratize olur değil, nasıl daha komünize olur sorunudur. Eğer, mutlaka yeni ve daha sempatik kavramlara ihtiyaç duyuluyorsa, bu burjuva cinsiden ifade edilen bir literatürden alınmaz. Öncelikle, teorik-politik ayrışımı yapamayan bir devrimci hareket, içinde, yıktığı düzeni yaşatarak bu işe kalkışıyor demektir. Sorunu salt kavram, sözcük sorunu düzeyinde algılamak ard niyetlilik olmasa bile ciddi bir hoşgörüsüzlüktür. Çünkü bu bir kendini ifade sorunudur.**

BÜTÜNSEL DEVRİM

Devrim, salt bir politik kavram değildir. "Toplum yaşamında temel bir niteliksel alt-üst oluş" (Marksçı-Leninci Felsefe Sözlüğü/Manred Buhr-Alfred Kosing/Konur Yayınları/Çev. Veysel Ataman/1978)

"Devrim çoğu kez, köhneleşmiş bir sosyo-ekonomik kuruluş'un yerine daha yükseğinin kurulmasını beraberinde getirir ve politik iktidarın gerici bir sınıfın elinden, ilerici bir sınıfın eline geçmesiyle kendini belli eder" (age) Bu politik bir toplumsal devrimdir.

Her devrimsel fenomen, kendinden önce var olan bir sınıfsallığın içinden çıkar. Bu yanıyla, son halini politik iktidarı almakla belli eder. Yalnızca bu toplumsal devrimin son belirleyici ve politik mücadele alanına ilişkin bir devrimci olgudur. Bunun yanında ve en az bunun kadar önemli olan, salt politik alanda değil, toplumsal ilişkilerin her alanında, toplumsal bilinçlenme biçimlerinin her kategorisinde ileriyi temsil etmek ve ilerici nitelikleri dayatarak alınacak siyasal iktidarın ayakta kalması ve sürecin devamı için gerekmektedir. İktidarın, altının böyle doldurulması zorunludur.

Öyleyse devrim, ilerici sınıfın her alanda ilerici ve yenilikçi niteliklerinin ortaya çıktığı ve mevcut düzene karşı bir çelişki oluşturduğu ölçüde gerçekleşir yada gerçekleşmez. Başka deyişle, bir devrim, mevcut düzene, mevcut düzenin tüm öğelerine karşı, önem sırasına kıymaksızın alternatif olduğu ve ileriye temsil ettiği, dayattığı ölçüde bir anlam taşır.

MEVCUT DÜZENİN ÖĞELERİ NELERDİR?

Şu anda içine doğduğumuz toplumsal düzenin bütün ilişkilerini temsil eden ekonomik, siyasi, ahlaki, geleceksel, felsefi, ideolojik, sanatsal, inanç ve bilinç kategorileri ile maddi üretim ilişkileridir.

Tüm bu ögeler (kategoriler) her biri önce kendi özellikleri ve iç dinamikleri olan, sonra aralarında organik -diyalektik bir etkileşim olan özgün- diğerine bağlı olan ögelerdir. Her birinin devrimleştirilmesi de her birinin kendine özgü (asli) yapılarının ayrı ayrı ve bütünlüklü ilericileştirilmesidir. Bu ögeler bir birine ne alt-üst ilişkisi ile, nede araç yada karşıtlık ilişkisi ile tanımlıdır. Bunlardan birini abartmak, diğer bir ögeyi ona bağlamak anlamı taşıdığı sürece tehlikeli ve yanıltıcıdır. Çünkü her boşluk yada eksik, bir önceki düzenin değerleri tarafından doldurulacak ve çürütülecektir. Tıpkı Türk burjuvazisinin kendi sınıfsal kültürünü, felsefesini feodal değerlerle sentez etmek zorunda kalması gibi.

Bu noktada, her yeni toplumsal düzenin, bir öncekinden aktardığı değerler olacaktır tezi gerçeklik olmakla birlikte doğru değildir. Şöyle demek mümkün, doğal olarak bir önceki toplumsal yapının çeşitli özellikleri şu yada bu oranda yeni düzenin içinde de yer alır, ancak bu ne kadar az ve ilerici sınıfın özellikleri ne kadar çok ise devrim o kadar başarılı demektir. Bunun sınırı yok. Ancak kuralı var. Sürekli ilerici ve devrimci olmak, sürekli bilimsel davranmak.

Türk burjuvazisinin temsil ettiği, egemen olduğu ögeler, halkın temsil ettiği daha geri 'feodal' düşünce ve inanç biçimleri ile ayrılıklar göstermiştir. Halk inancı ve değerleri, burjuva sınıfın inanç ve değerleri ile cumhuriyet tarihi boyunca şu yada bu oranda çelişmiş, sürtüştürmüştür. Bu çelişki ve sürtüştürme siyasal, devrimci mücadele veren hareketlerin benimseme, politik başarılarını güçlendirmek için, halk kültür ve inançlarını halkın içinde bulunduğu, düşünme ve yaşam pratiğine yönelme yolunu seçmesine neden olur. Ortak düşman burjuvaziye karşı, ortak bir kültürel-inançsal başkaldırı, politik devrimci bir başkaldırıya fon oluşturur. Politikadaki devrimcilik ve devrimci alternatif sunuş, diğer alanlarda gerçekleştirilemez ve üstelik, her alan politikaya araç olarak kullanılır. Buradaki katıksız politik pragmatizm ve populizm, ne kadar olduğu tartışılır ancak, politik alanda düzene karşı alternatif içerirken başka hiçbir alanda alternatif olamamıştır. Olabilmesi için halkın, geri ideolojik, felsefi, sanatsal, ahlaki değer ve yargı sistemini de içine alarak ve burjuvaziyi de aşacak bir bilimsellik, doğrultusunda mücadele etmeyi göze alması yada bunun farkına varabilmesi gerekirdi. Bu ancak, mülkiyetsiz bir sınıfın, işçi sınıfının yaşam tarzı örnek alınarak, bu günkü değil, geleceğe yönelik devrimci bir yaşam tarzı örnek alınarak yapılabilirdi. Buysa, siyasal iktidar, sanat, ahlak, ideoloji, felsefe vb. tüm düşünüş ve inanç biçimlerinde işçi sınıfı dünya görüşü ile iktidarı almayı hedeflemek anlamına gelir. Alınacak iktidarın sadece politik iktidar değil, daha bir çok iktidar olduğu açık değil mi? Politik iktidarın önemi diğer alanlardaki iktidarların son şekline alması, adının konmasıdır. Bunların toplamı ancak egemenliği oluşturur.

Salt politik iktidar alınsa bile, iktidarın egemenliği dönüşmesi ve toplumun dönüşüm sürecinin giderek hızlanması için de bu zorunludur. İster iktidar öncelikli olsun, ister iktidar sonrakı olsun aradaki ilişki çok açık. Yani, ister önce politik iktidarı almak için seferber olunsun ve alınsın, ister daha sora; tüm bu kategoriler arasında kendine özgü ve karşılıklı bir organik ilişki devrimin

gücünü ifade eder. Sağlıklı bir devrim, tüm bunları kuşatan devrimdir.

Tablo ile karşı karşıya koyarsak:

Burjuva Düzeni

1-Burjuva sınıf iktidarı
2-Burjuva egemen ideoloji
3- Burjuva ahlaki değer ve yargı sistemleri

4-Burjuva bilim ve bilimin burjuva çıkarıcı kullanımı
5-Burjuva felsefi düşünme biçimleri

6- Burjuva dinsel ideoloji. Dinsel düşünüş ve bilinç biçimleri

7-Burjuva çağdaş sanat ve sanatın burjuva kullanım biçimleri.

8-Burjuva aile yapısı ve ailenin sistemi yeniden üretimi.

9-Burjuva hukuk düzeni. Siyasayı koruyucu ve cezaya dayalı.

10-Burjuva erkek cins ideolojisi, cinsiyetin metalaştırılması ve kadın cinsin ezilmesi, cinsi farklılaşmaların aşağılanması.

11-Burjuva eğitim sistemi. Düalist ve uzmanlaşmaya, kafa-kol emeği farklılaşması ve kariyere göre. Resmî ideolojiye dayalı.

Devrimci/Sosyalist Düzen

1-Proleterya iktidarı
2-Marksist bilimsel ideoloji
3-Sosyalist Devrimci bilimsel ahlaki-değer ve yargı sistemleri.

4-Marksist bilim ve bilimin bilimsel kullanışı.
5-Bilimsel felsefi dünya görüşü. Bilimsel felsefi bilinç.

6-Marksist, bilimsel ideoloji. Materyalist düşünce ve düşünüş biçimleri.

7-Devrimci, ilerici sanat ve sanatın toplumsal kullanım, yeniden üretim biçimleri.

8-Sosyalist, aile kurumunun tasfiyesi süreci.

9-Devrimci hukuk düzeni, siyasayı giderek ortadan kaldıracak, eğitime ve toplumsallaşmaya dayalı.

10-Sosyalist, devrimci tüm-insan ideolojisi, cinsel farklılıkların ortadan kaldırılması ve cinsel özgürlüğün sağlanması.

11-Sosyalist, tümeğitim sistemi. Anti-düalist ve eğitimin toplumsallaştırılması ile eğitimde farklılaşmanın ortadan kaldırılması. Bilime dayalı.

Burada bir kayıt düşmek gerekiyor. Türk burjuvazisi, özellikle her türden ilerici-devrimci gelişmeye karşı, sözü edilen her alanda geri feodal inanç ve düşünüş biçimleri ile ilişkiye girmiş, sınıf olarak kendi özellikleri ile halkın feodal ideoloji, değer ve yargı sistemlerini de içine alan bir uzlaşmaya girmiş durumdadır. Bu kapitalizm süreciyle de ilgilidir. Bir anlamda, devrimcilerin halka gittiği bir çok kanalı da bu yolla egemenliği altına alarak tükamaya çalışmış ve iyi de yapmıştır. Artık devrimciler temsil ettikleri ilerici dünya görüşünün söz konusu her alanda alternatifini koymak zorunda kalmıştır. Hala diretilirse bu düzeni kalmayı seçmekle eş anlamlı olur.

Yukarıda sıraladığım her alan birbirine tercih edilecek kadar zayıf alanlar değildir. Ne sanat,ahlaka ilişkin

kavramları politik terim ve kavramlarla, ne de politikaya ilişkin özellikleri, başka bir alanın terimleri ile ifade etmek mümkündür. Örneğin, politik başarılar ve/veya kazanımlar uğruna, diğer alanlarda bırakılan her boşluk, devrimci mücadelelerin uzun vadede başarısızlığını taahhüt etmek anlamı taşıyacaktır. Bu da politika yolu indirgemecilik, politik pragmatizm, sendikalizm, demokrasi, ekonomizm, popülizm gibi sosyalizm karşısı buluşıklardan arınmayı da gerektiren bir durumdur.

Sabır, mevcut düzenin her alanda egemenliğini kabul etme ve süreç içerisinde gelişecek, olgunlaşacak, henüz bilmediği, öngörmediği mücadele tarzı nedeniyle ciddi bir alternatif olma düşüncesine sahip değildir.

Sabırsızlık, siyasal iktidarın yıkılması için tüm özelliklerini politik mücadele başlığı altında tanımlanmış, her alan ve her özellik için politik bir hesaba girerek, geneli, parçalarından birine indirgemştir. Alacağı iktidarın altını neyle dolduracağını henüz bilmemektedir. Yada iktidarı silahlı orduya emanet ederek yaşanmış bir süreci kopye etmekten başka bir düşüncesi yoktur. Tek güvencesi devlet aygıtıdır. Devlet aygıtını ortadan kaldırmayı, sabırlılar gibi sürece bağlı görmektedir.

Ortak Kurtuluş.

Ortak kurtuluş, en geniş anlamda toplumsal dönüşümü gerektiren bir sürecin, devrimci tarzda başlatılması, ama bunun toplumsal hayatın her alanında başarılmasıyla mümkündür. Tarih de bunu zorladığını göstermektedir.

Türkiye ve Türk devrimcileri açısından zorunlu olan mücadele yönteminin, ortak kurtuluşun, bütünsel devrime bağlandığı ölçüde saptanabileceği açıktır. Bu ilişki, sürekli örgütlenme, her biçim ve tarzda, hayatın her alanında örgütü ve ciddi alternatifler geliştirme ve bunu enternasyonal dayanışma ve birliğe taşıma görevleri sadece Türk devrimcilerin değil ama en öncelikle Türk devrimcilerinin görevi olmaktadır. Ortak kurtuluşun ve dünya devriminin arasındaki ilişki artık bu denli yakındır.

Geliştirilecek teorinin ve devrimci mücadelenin, bu yazıda yor alan tüm dengeler doğrultusunda hızla hayata geçirilmesi sorunu ağır ve onurlu görevleri içermektedir. En küçük olay ve olgudan, en küçük söz ve davranıştan başlayarak bilimsel-materyalist kavrayışla hareket etmek bu yolu açacaktır.

Enternasyonalizm, bu yüzyılın başında olduğundan çok daha önemli ve hayati değerler taşımaktadır. Bunun nedeni, kapitalizmin tekeleci düzeninin dünya ölçeğinde tek belirleyici güç olma durumuna yükselmesidir. Aynı tarzda bir devrimci karşı güç sorunu yaşanmaktadır. Bu, olası devrimleri bir birine bağlayacak ve tek ülkede sosyalizm pratiğini açacak nitelikler taşımaktadır.

Olguları bir birine bağlamak istiyorum.

Bir: Dünya, daha köktenci ve daha çok uluslu içine

alacak bir devrimci aşamaya girmiştir ve tekeleci düzenin merkezden uzak her noktasında bu durum olgunlaşmaktadır. Bunun kanıtı, üçüncü dünyada, sınıfsal çelişkileri derin olan kapitalist ülkelerin toplumsal çatışmaları derinden yaşaması, tekeleci yaşam tarzının, insanı, makinalaştırarak bir yola sokmaya çalışması ve dünya çapında, kapitalist sınıfla giderek köylülüğün de sınıfsal ayrışmaya girmesi, devrimci ideolojinin bu yolla halkçı ideolojiden, ilerici sınıf ideolojisine doğru yükselmesi...

İki: Dünya sosyalizm deneylerinin sağladığı birikim.

Üç: Tüm bunlara bağlı olarak, ilerici dünya görüşünün, devlete,

mülkiyete karşı gelişen genel ideolojik birikiminin yeni bir düzenin altyapısını oluşturması.

Dört: İnsan ve bilinç ögesinin nitelikçe çoğalması.

Bunlara eklenecek daha birçok özellik, geniş çaplı ve genel devrimci bir hareketin örgütlenmesi, gider ayak ulusal dengeleri aşan bir devrim sürecine de hazırlığı gerektirmektedir. Bunun için enternasyonalizm yüz yıl başlarındaki ivediliğinden çok çok daha önem kazanmakta, politik devrimin ise, her alanda devrim ilkesiyle yer değiştirmesine neden olmaktadır.

Yine yazıda Türkiye devrimine ilişkin ileri südüğüm görüşlerin enternasyonalist nitelikte hazırlanacak bir süreç ve bu sürece girecek tüm ülke devrimlerinin de unsurları olduğunu, şu ya da bu oranda gerçekleştirecekleri devrime fon oluşturduğunu düşünüyorum.

Eğer bir örnekleme gerekirse şunu demek isterim. Mevcut sosyalist ülkelerin yaşadığı ve sınıandığı deneyimler, geniş çaplı ve dönüşü olmayan bir sınıfsızlık hareketinin, politik iktidarın korunmasına feda edilecek hiçbir değeri olmadığı, kurtuluşunun bu tüm değerlerin geliştirilmesine bağlı olduğudur. Sosyalist insanın yaratılması sorunu da buna bağlıdır. Başka deyişle sosyalizmin sorunu, salt iktidarı korumak sorunu olamaz, iktidar olduğu andan itibaren, öncesinde ve sonrasında, sürekli bir, ilerici sınıf ve onun ilerici ideolojisine bilimine dayalı (sınıfın kendisine değil, çünkü sınıf, her zaman kendi ideolojisini her zaman için biliyor kabul edemeyiz, bunu bilince çıkardığı ve geliştirdiği ölçüde diye kayıt koymak zorundayız.) bir yaşam tarzı geliştirilmesi gerekir. Bu zamanla iktidar koruma sorununu ve son günlerin sevilen kavramı demokrasi sorununu da halletmiş olur. Başka deyişle komunize olmuş demektir. Buradan da bir sonuç çıkarmak mümkün. Kendisini komunize edemeyen sosyalist toplum geriye dönüş yaşamayı önceden kabulleniyor demektir.

Bir sosyalist hareket ve iktidar, çağımızda kendisini komunize etmeden arık alternatif olamamaktadır. Komunize olmak bir ileri tasarruf ise, sosyalizmi demokratize etmek de bir geriye tasarruftur.

O halde komunize olmak ne demek?

Bu konuya ilişkin ip uçları yazımı genelinden çıkarılabilir. Özellikle ve yoğunlukla bütünsel devrim başlığı altında yazdığım görüşler bunu açıklar. Dönüşüm, sürekli, devrim öncesi, devrim ve sonrasını, süreci kap-

sayan bir devrimci mücadeleye yürüyüşüdür. Bu yürüyüşte hat salt politik iktidarı almak değil, toplumda egemen olan tüm kurum ve kuralların devrimci tarzda reddedilişi ve alternatif oluşuyla yürünen bir çok hattın kullanılması anlamına gelmektedir.

Yazıyı örneklerle zenginleştirmek gerekiyor. Ancak bunu tek tek, örneğin, devrimci ahlak başlığında, örneğin, devrimci sanat başlığında ve daha birçok alanda ayrı ayrı ve kendine özgü dinamikler çerçevesinde ele almak gerekmektedir. Öyleyse bu yazıdan sonra, burada ayrı ayrı tartışmaların yapılacağına ilişkin bir taahhüdün de içermektedir.

Sosyalist iktidar, kendisini devlet aygıtı ile, giderek resmîleşen bir ideoloji ile ve düşünsel yapıya fizik zor ile müdahale yöntemini seçerek, kendi için bir varlık olmaya başladığı anda gerileşir ve yıkımını hazırlar.

Komünize olmak bunun tam tersidir. Alınan iktidar, bir egemenlik biçimini alır ve iktidar, politikasıyla değil ahlaki, sanatı, felsefesi, ideolojisi, bilim ile topluma ayrı ayrı ve toptan egemen olur. Resmi ideolojiyi geliştirmez, ideolojiyi de, tüm toplumsal bilinç biçimleri gibi bilime bırakır. İktidar (devlet) örgütlenmesini ise giderek toplumsallaştırır ve bu da devletin klasik biçimini ve her türlü burjuva devlet biçimini geride bırakan, komünize ilişkileri geliştiren bir düzeye gelir. Yerel ve öz örgütlülükler, yönetime doğrudan katılım ve giderek herkesin yöneten-yönetilen durumundan çıkması koşullarını yaratır.

Tüm bunlar, sosyalizme geçiş öncesinde nitelikli, bilinçli bir hazırlığın gününe de bağlıdır. En çok da, devrimin ve devrimci değişimin hazırladığı dönüşümlerin, salt politik iktidara bağlı olmadığı, ahlaki felsefi, bilimsel, ideolojik, sanatsal, daha bir çok toplumsal inanç, düşünüş ve davranış biçimlerine bağlı olduğunun kavranması gerekir. Bu kavrayıştan sonra, bu alanların, mevcut sistemden daha ileri bir toplumsal düzen temsil etmesi, feodal, genel ve geri her türlü kavrayışın acımasız bir biçimde eleştirilmesi gerekir. Bu unsurlar kısa vadede politik başarılar feda edilmemelidir.

Elbette bu da yetmez. Devrimci sanatın politik sanat olmadığı, sanatın başta estetik olmak üzere ilişkide bulunduğu etkileştiği tüm diğer ahlaki, felsefi, ideolojik,

Sabır, çürümeyi öngörmektedir.

Sabırsızlık, sağlıklı ölmeyi.

Serinkanlılık ise sağlıklı yürümeyi, ilerlemeyi...

politik alanlar ile devrimleşmesi yetmiyor, bunun da kendi mantığı içerisinde örgütlenmesi gerekiyor.

Devrimci Mücadele ve Ortak Kurtuluş

Yazıma bir sınır

koymayıp, uzak-yakın bir çok bağlantıya değinmek yöntemini seçtiğim ve bunun sakıncalarını baştan kabullendiğimi belirtmek isterim. Devrimci mücadele ve ortak kurtuluşun aynı derecede, geniş ve sakıncaları bağrında taşıyan bir konu olduğu da açık. Ancak yazıyı ve bu konuyu kurtaran bir ortaklık dizgesi var. O da şu:

Bir: Sosyalist devrimci mücadelede iktidarın, iktidarın siyasal biçimi kadar, diğer 'felsefe, ahlak vb' biçimleri ile de alınması gerektiği ve en azından böyle bir yöneme ve gelişim grafiği gerektirdiği...

İki: Bunun dünya ölçeğinde sınanan sosyalizm cinsinden bir pratiğin eksik yanları olduğu...

Üç: Daha global ve en azından bölgesel ama ulusal sınırları aşacak bir devrimler sürecinin başlayabileceği..

Dört: Bunun verilerinin, sosyalist birikim ve dünya düzeninin merkezi tekelleşme ve kapitalistleşme sürecini olgunlaştırmış olmasının enternasyonalist sosyalizmin koşullarını da hazırladığı...

Beş: Tüm bu ifadelerden olmak üzere, devrimlerin daha komünize, köktenci ve geri dönüşü olmayacak şekilde başlayacağı...

Altı: Sınıf iktidarı, sınıf ideolojisi, sınıf sanatı, sınıf ahlaki, sınıf felsefesi gibi bir çok alanda, önceliksiz devrimleşme ve devrimleştirilmenin bunu ancak başarabileceği...

Yedi: Ulusal düzeyde devrimci hareketlerin, uluslararası bir örgütlülüğe taşınmasının bu çerçevede gerektiği...

Yazıdan çıkarılmasını düşündüğüm sonuçlar kısaca böyle toparlanabilir. Türkiye devriminin koşullarını da bu çerçeveye oturtmak gerektiğini düşünüyorum.

Aksi halde, sadece ekonomik sistem olarak değil, tüm toplumsal ilişkileri ile dünya üzerinde egemen olduğu her alan ilerici bir tarzda kuşatılmadıkça, onun değerleri her zaman için sosyalizmi bir yanından çürütmektedir.

Sabır, çürümeyi öngörmektedir.

Sabırsızlık, sağlıklı ölmeyi.

Serinkanlılık ise sağlıklı yürümeyi, ilerlemeyi... ■

KÜFÜR POLEMİKLERİ

Alper Yalman

Daha önceleri politikadaki zikzaklarıyla trajik bir görünüm almış olan bu tür eğilimlerin, yeniden ortaya çıkma sancıları yaşadıkları bir dönemde, acemice yazdıkları "polemik" yazıları pek komik duruyor.

Türkiye sosyalist hareketi olgunluk dönemine giriyor. Daha önceleri bir noktaya kadar "hoş" karşılanabilecek acemilikler artık geride kalıyor. Geride kalması gerekiyor. Çıkışından bugüne Toplumsal Kurtuluş'un Çelik Bilgin, Yalçın Küçük ve Haluk Yurtsever' başta olmak üzere diğer sürekli yazarlarının geliştirmeye çalıştıkları düşünce ve tezleri ciddi bir biçimde incelemek ve tartışmak okuyucunun her zaman yararına olacaktır. Bundan kuşku duyulmaması gerekiyor. Küfür etmekle hiçbir yere varamayacağımızı yakın tarihimizde hoş olmayan örneklerle yaşadık.

Burada tartışma adı altında ağzına geleni söylemeyi bir tür özgürlük sayan iki örnek alıyorum. Bunlardan birisi Kivılcım dergisi yazarlarından Birol Keskiner diğeri Cephe dergisi yazarlarından İsmail Erdoğan'dır.

Bu iki cahil yazıcının ortak özelliği toprağın aktığını görerek içine düştükleri telaş oluyor. Arka planda kalmış olmaktan müthiş alınıyor, hırçınlaşıyorlar. Arkadan yetişmeye çalışarak, kendi seslerinden hem ürkütüp hem de ürkütürek öne geçme çabası bir diğer belirgin özellikleri oluyor.

Yazdıkları bir anda küfür yarışına dönüşüyor, bu; Toplumsal Kurtuluş'un ne kadar isabetli çizgi-de olduğuna işaret sayılmalıdır. Bugüne kadar ki yayın yaşamında, devletin her türden baskısına ve neredeyse her sayısını düzenli olarak toplatmasına rağmen, arkadan nal toplayıcılarını rahatsız etmiş olması ayrıca önemli sayılmalıdır. Toplumsal Kurtuluş çizgisinin ve ideolojik şiddetinin her yerde karşılarına dikildiği anlaşılıyor.

Türkiye'de sosyalistler olgunlaşıyor, ucuz teorisyenler hırçınlaşıyor.

Engels'in yanılmanın insana özgü olduğunu belirten, yanılmayanların sadece mumyalar olduğu yönündeki sözleri devrimcilerin pek sevdiği ve sıkça tekrarladıkları bir sözdür. Bu-

radan hareketle söylemek gerekirse, Marx ve Engels de yanılabilirler; bunu artık tartışmamak gerekiyor. Yöntemde ve temelde olmamakla birlikte tarihin belirli somut koşullarında ustaların da yanılacaklarını söyle-

mek, cahillerin ya da İmam Hatip kafalı bir öğrencinin işi değildir elbette. Bu ancak marksizm-leninizmi bir dogma olarak değil, bir eylem kılavuzu olarak ele alan yürekli devrimcilerin işidir. Bugün bütün dünyada sosyalizmden kaçışın yaşandığı bir dönemde, bu türden yürekli açılımlara ihtiyaç var.

Eğer Lenin, Marx ve Engels'in yanılacağını ve bazı somut durumlarda yanıldıklarını açıkça yazmamış ve marksizmi somut sorunlar karşısında ustaca kullanarak geliştirmemiş olsaydı, marksizm bugün ayrıca marksizm-leninizm diye anılmazdı. Bir şeye katkı yapabilmek, onun eksikliğini görebilmekten ve somut koşullara yeniden uyarlayabilmekten geçer. Lenin'in yaratıcı dehasıyla yapıldığı budur. Ancak bu sayede insanlık tarihinin en heyecan veren ve en mutlu gelişmesi yaşanmış, komünçülerin kısa süren iktidarından 46 yıl sonra işçi sınıfı Rusya'da kesin zaferini ilan edebilmiştir.

Çelik Bilgin, "leninizmin, marksizme içerilmiş ateşli bir rayiha"(1) olduğunu yazıyor. Günümüzde her somut sorun karşısında yeni ve ateşli rayihalara ihtiyaç var. Marksizm-leninizmin bir eylem kılavuzu olduğu ancak böyle ortaya konulabilir.

Marx'ın bilgi kaynakları ve önermelerinin tartışılması yeni değildir. Bu yönde ortaya atılan düşüncelerin çoğu geriye gidış biçiminde gelişmiştir. Leninizm bu anlamıyla marksizmde bir ileri sıçramadır. Atılımıdır. Kautsky ve Bernstein geriye gidışın iki ünlü örneği oluyorlar. Buna çağdaşımız olan SBKP'li hızlı ve yavaş re-

Türkiye sosyalist hareketi olgunluk dönemine giriyor. Daha önceleri bir noktaya kadar "hoş" karşılanabilecek acemilikler artık geride kalıyor. Geride kalması gerekiyor.

Türkiye'de sosyalistler olgunlaşıyor, ucuz teorisyenler hırçınlaşıyor.

formatörlerin, bunlara kapitalist yolcular demek daha uygundur, Avrupalı "kardeş" komünist partilerin sayısız teorisyenleri ilave edilebilir. TBKP bunların Türkiye'de en bilinen uzantısı oluyor.

Toplumsal Kurtuluş'un yapmaya çalıştığı şey, dönemlerin Marx'ı kendilerine dayanak yapmalarını ortadan kaldırmaya çalışmak oluyor. Bu konuya ileride döneceğim, önce; Birol Keskiner'in Çelik Bilgin'in "marksist devrim kuramına saldırdığı" iddiasına geliyorum.

Çelik Bilgin, Lenin'in marksizme en önemli katkısı sayılabilecek bilinç ögesi ve iradi müdahalenin öneminin iyice anlaşılması için ol-

duğunu sandığım, Marx'ın önermesini özetliyor. "Üretici güçler gelişirse ve gelişme belli noktalara ulaşırsa, mutlaka devrimler olur", Marx'ın temel görüşü budur. Nasıl olur, devrimler için devrimciye gerek yok mudur. Devrimcilik bir bilinç durumudur. Ancak Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı'nın önsözünde ün kazanan ifadeye göre, bu bilincin doğuşu açısından fazla kaygılanmamak gerekir. Çünkü, maddi durum bilinci yaratır. Bireylerin bilinçleri konularını değil, konularını bilinçlerini ortaya çıkarıyor. Dolayısıyla bilinç, bilinçli devrimci ve devrimler, üretici güçlerdeki gelişmelere bağlı olarak kendiliğinden diziliyorlar.

"Marx, budur. Bu düşünce ne ölçüde devrimcidir? Bu sorunun cevabı tamını gerektiriyor. Burada bu tanım tartışmasına girmek istemiyorum." (2)

Çelik Bilgin'in konuyla ilgili yazdığı paragraf budur. Buradan bölüm pörçük aktarılan iki cümleyle Toplumsal Kurtuluş'un marksist devrim kuramını tahrif ettiği ni kanıtlanmış oluyor. Birol Keskiner burada, "Şimdi artık Çelik Bilgin'in marksizmi bozucu ve devrim kuramını yozlaştırıcı saptamalarına geçebiliriz," (3) diyerek sonradan yazacağı küfürlerle hazırlık yapıyor.

Önce bir noktayı iyice açıklığa kavuşturmak gerekiyor. Eğer Çelik Bilgin burada Marx'ın devrim kuramını tahrif ediyorsa, Lenin, işçi sınıfına Marx'ın önermesinin aksine dışarıdan bilinç taşıma tezi ile ne yapıyor? Keskiner'in mantığından hareket edilecek olunursa Lenin, tarihte Marx'ın devrim kuramında en fazla tahrifat yapan kişi olarak ortaya çıkar. Ortada tahrifat değil, eksik ve yetersiz olana bilimsel cesaretle yapılan bir işaret, sorulan bir soru vardır.

Acemi polemikçiye birinci ders budur, ikincisi, birincisinin uzantısıdır. Örgütlü ve iradi müdahale ile Lenin'in katkısı yersiz midir? Öyle olmasaydı, ileri Avrupa yerine görece daha geri bir ülke olan Rusya'da bir işçi sınıfı devrimine tanık olabilir miydik?

Birol Keskiner'e hırçınlaşmak yerine, soru üzerinde bir daha ve yeniden "Ne Yapmalı? yı okuyarak düşünmesini öneriyorum. Lenin'in "işçi sınıfının kendiliğinden bilincinin ekonomizme gideceğini yazmış olması

tesadüfi değildir.

"Toplumsal Kurtuluş dergisi bugün devrimci teori ve onun kurumları karşısında bize '80 öncesinin Birikim'ini hatırlatmaktadır." (4) Keskiner'in bu iddiası gü-lünçtür. Birikim '80 öncesi pratiğin teoriiyi fersah fersah gerilerde bıraktığı bir dönemde, teorik boşluğu görerek etkili olmayı denedi. Çeşitli çevreler üzerinde etkisiz olduğu söy-lenemez.

Burada bir kayıtlı düşmek gerekiyor; Birikim, marksizmi sağdan yorumlamasıyla, daha doğru bir deyişle, kemirmesiyle ünlüdür. Bugün geldiği nokta, Çelik Bilgin'in ortaya koyduğu, marksizmi kendine dayanak yapı-

arak devrimden dönüş noktasıdır. Kautsky ve Bernstein örneğinin Türkiye'deki bir diğer karşılığı oluyor.

Peki, Toplumsal Kurtuluş'un işlevi ve geliştirmeye çalıştığı düşünce nedir? Bir kez, Toplumsal Kurtuluş'un yaptığı marksizme dayanarak dönemlik edenlerin Marx'ta buldukları dayanakları tartışmaya açarak ortadan kaldırmaya çalışmak, çubuğu tersine bükme-tir. Önemli olan bazı soruların sorulabilmesidir. Bilimsel cesaret istiyor. Marx'ı tanı, marksizmi bir din olarak algılamak İmam Hatip öğrencileri türünden taş kafalılara yakışıyor.

Kautsky, Bernstein, Gorbacov ve Medvedev, Belge, Berlinguer, Marchais, Kutlu, Aybar ve tarihte gelmiş geçmiş bütün ihanetçiler geriye giderken Marx'a dayanmakta beis görmüyorlar. Marx'ta geriye dönüş için bir açık kapı buluyorlar. Çelik Bilgin'in yaptığı, bu kapıları kapatmaya çalışmaktır. Küfürle değil, ilgiyle izlenmesi gerekiyor. Bu bize, devrimci sosyalistlere devrimden yan çizenleri marksist saymamak yönünde sağlam bir silah verecektir. Kautsky ve Bernstein gibi ünlü dönemleri aklamak için değil, tersine, marksizmin devrimci ruhuna sarılarak, onların günümüzdeki türevlerini marksizm dışı ilan edebilmek için bu gerekiyor. Keskiner'in "...Marx'ı yorumlayışta Kautsky ve Bernstein ile birebir çakışık olan Çelik Bilgin (...)" (5) suçlaması havada kalıyor. Keskiner, aynı cümlelerin devamında Çelik Bilgin'in 'ruh sağlığı'yla da ilgili görünüyor(6). Ruh sağlığının 'iyi' olmadığını düşünüyör, burada, İsmail Beşikçi'yi İngiliz ajanı, Yalçın Küçük'ü deli ve hırsız olmakla suçlayan Aziz Nesin'in iddiasını tekrarlamış oluyor. Yeni değildir; ama Keskiner'de yenileri yok değil, bazan küfürde hızını alamıyor, Papaz Capon (7) diyor. Aziz Nesin'den daha 'bilimsel' küfür ettiğini düşünüyör.

Devam ediyorum; '80 öncesi Birikim'le yapılan ay-nılaştırma bir diğer yandan bakıldığında ise 'doğru-dur'. 80 öncesi Birikim bir teorik boşluğu doldurma çabası idi. Toplumsal Kurtuluş ile bu anlamda bir benzetme yapılabilir, ama içerik ve siyasal alanda birbirleri-nin tersi oluyorlar. Burada eklenecek önemli bir nokta

var: Toplumsal Kurtuluş sadece ve yalnız teorik bir boşluğa değil aynı zamanda bir de pratik boşluğa doğuyor. Kürt hareketlenmesini saymazsak, Batı da neredeyse yaprağın bile kıvılcımadığı bir dönemde ortaya çıkıyor. Devrimci sosyalist kadroların ve çevrelerin odak noktası oluyor. Açılımlarından bazıları Kıvılcım dergisinin sığ yazıcısının sandığının tersine Kautsky ve Bernstein'i aklamaya (8) değil, marksizm dışı bir akım olduklarının teorik temellerinin güçlendirilmesi, devrimci marksizme sahip çıkılmasıdır.

Bırol Keskiner devam ediyor ve ben buraya alıyorum: "Çelik Bilgin marksist devrim kuramını 'kendiliğindenlik' derecesine düşürmekle aslında Kautsky ile aynı konuma düşer". (9)

Çelik Bilgin'in Marx'tan "ayrı düştüğünü" açıkça yazdığı yerler, Marx'ı kendine dayanak yaparak devrimden yan çizen ihanetçilerin sıkı sıkıya sarıldığı yerler oluyor. Bilimsel soğukkanlılıkla bakıldığında Marksizmin yaşayan ruhuna ancak böyle sahip çıkılabiliyor. Buradan hareketle, marksizme yaşayan bir mekanizma, sürekli ve her somut durumda gelişen bir yaratıcı ideoloji olarak değil de, onu; bir din ve vahiyler derecesine indirerek ele almak ya da algılamak, kritik durumlarda geriye çark etmeyi saklı tutmak anlamına gelir. Bunun artık iyice anlaşılması gerekiyor. Kıvılcım dergisi yazarı böyle bir anlayışla geriye çark etmeyi teorik olarak saklı tutuyor. Bu çevrenin politik yaşamındaki bazı tutarsızlıklar buna işaret sayılmalıdır. Kutlu ve Sargın'ın Türkiye'ye teslim olmaya dönüşlerini ilk alkışlayanlar ve destek mesajı gönderenler, ilginçtir, bu çevrelerden çıkmıştır.

Bütün bunlardan sonra Toplumsal Kurtuluş'un '80 öncesi Birikim'in siyasal işlevini üstlendiği iddiası ciddiye alınabilir mi? '80 öncesi ve hatta şimdiki Birikim,, Çelik Bilgin'in kapatmaya ya da ayıklanmasına işaret ettiği kapıdan geriye gidiş çabasıdır. Toplumsal Kurtuluş'un '80 öncesi Birikim'in misyonunu üstlendiğini yazmak kızgınlıkla söylenmiş bir küfür olarak kalıyor.

Devam ediyorum: Bir an Keskiner'in, "Çelik Bilgin Kautsky ile aynı konuma düşer" savının doğru olduğunu düşünsek bile, Kautsky'nin buradan ulaştığı sonuçla, Çelik Bilgin'in önermelerinin aynı olduğu söylenilebilir mi? Bir kez Kautsky nasıl olsa herşey "kendiliğinden olacak", müdahale etmenin bir anlamı yoktur, türünden bir anlayışla işçi sınıfını kapitalizme ısındırmanın teorisini yaparken, Lenin tarafından döneklilikle mahkum ediliyor.

Çelik Bilgin'in önermesi ise açıktır: Kautsky ve Bernstein revizyonisttirler; Lenin'in döneklilikle mahkum etmesi yerindedir. Lenin'in bu cesur tavrının bugün çağdaşımız olan Kautsky ve Bernstein'lara daha

yüksek dozda ve şiddetle uygulanmasından yanadır. Yalçın Küçük ve Çelik Bilgin'in yazılarının bir tekinde bile bunun aksini görmek mümkün değildir.

Kıvılcım yazarının iddialarının altı boş duruyor. Burada, bu kısa yazıda, Bırol Keskiner'in kuyuya attığı taşların hepsini birden çıkartmak gereksiz görünüyor. Bir başka küfür uzmanı İsmail Erdoğan'a geçmeden önce Keskiner'in bazı rahatsızlıklarına işaret etmek istiyorum.

Şöyle: "Türkiye devrimci ortamının (...) devrimci eylemin teorisini doğuşenlerin saflarında araması gerektiği ortadadır." (10) Bu da Toplumsal Kurtuluş ve çizgisinin bir kavga platformu olduğunu, teoriyi orada arayan militanların ilgisinin, Kıvılcım yazarının dikkatini çekecek kadar yoğun olduğunu anlatıyor. Bırol Keskiner'in Türkiye devrimci ortamının, devrimci eylemin teorisini doğuşenlerin saflarında aradığından hiç kuşkusuz olmasın. Kıvılcım yazarının rahatsızlığının, bu yöndeki gelişimi farketmiş olmasından kaynaklandığını sanıyorum. Yüksek sesle bağırarak ve nerdeyse azarlarca, "O histerik çılgınlıklar atabilir (...) Çelik Bilgin acaba kimin borozanını öttürüyor?" Hızını alamayınca "Papaz Gapon" (11), diyerek hem ürküyor, hem de ürkütmeye çalışıyor. Ağzına geleni söylüyor, ağzına geleni söylemek Türkçede küfür etmekle eşanlamlı oluyor.

Son söz olarak Bırol Keskiner'e, küfür yerine aynı derginin baş yazarı olduğunu sandığım Sarp Kuray'ın biçimini öneriyorum. Kuray'ın çok daha teorik sorunlar üzerinde durma çabası var. Geliştiricidir; önemli sayıyorum.

Şimdi sıra bir diğer hızlı polemikçi İsmail Erdoğan'da. Erdoğan'ın,

Keskiner'le benzeşen özelliklerinin yanı sıra bir de üst perdeden atması var. Toplumsal Kurtuluş'u, Yalçın Küçük'le özdeşleştirerek yazıyor, biraçından yerindedir.

"Zira çıkışından bu yana radikal saflarda sergilediği görece olumluluk, yerini dağıtıcı tahripkar eğilimlere bırakacağı benziyor. Bugünden somut deliller, elde mevcut veriler var. (...) Hoşgörünün bir sınırı vardır. Bu sınırın aşıldığı noktada hoşgörü de biter. Bu bakımdan herkes çapını ve haddini bilmek zorundadır." (12) İsmail Erdoğan kendini ne santıyor? Sıkıyönetim savcısı mı, yoksa kırk yıllık siyasi polis müdürü mü? Bu satırlarda acımasız bir polis müdürü ya da sıkıyönetim savcısının sol tarafa tersyüz edilmiş hali var.

Erdoğan'ın satırlarında müthiş bir kızgınlık gözleniyor. Ne zaman çıkacağı pek belli olmayan ve arada bir çıkan Ceph'e'nin Ocak' 90 sayısında* Yalçın Küçük ve

* Bu yazının kaleme alınış tarihi Ağustos '90'dır. Ceph'e'nin son sayısı Ocak' 90 tarihlidir. Bilgime göre Ocak' 90'dan sonra yeni bir sayısı hala yayımlanmadı.

Toplumsal Kurtuluş'un çabaları "ihtilalci güçlerin teorik pratik çözümlenmelerinin küçümsemesine dönüşüyor" diye yazıyor. (13) Buna kanıt olarak Toplumsal Kurtuluş'un 28. sayısında yer alan Yalçın Küçük'ün Mülkiyeliler Birliği'nde verdiği konferanstaki Acilciler hakkındaki sözleri oluyor.

Yalçın Küçük'ün parantez içinde kısaca söylediğini buraya alıyorum: "Parantezin ikincisi şudur: Dünyada herşey zıddıyla beraber ortaya çıkıyor. Ve zıtlar her zaman bir birlik oluşturuyor. 1970 yıllarında ortaya çıkan THKP-C/Acil hareketi ile aynı yıllarda önemli bir atılım yapan TKP, aynı dünya görüşünün sahipleridirler. Birbirlerinin çok karşıtı görünüyorlar; karşılıklı sadece görüntüdür. Her ikisi de 1970 yıllarına damgasını vurma eğilimi gösteren Fransız solunun Ortak Programı'ndan kaynaklanıyor. Mitterrand ve Marchais arasında geliştirilen hiçbir gerçekçiliği olmayan bir programdır. Bir gerçekliği var: Fransa'nın en anti-Sovyet politikacısına iktidar yolunu açtı. Program, tekelleri kuşatmayı amaçlıyor.

"Türkiye'ye de yansıdı. TKP, SBKP'nin onay ve desteğine sahip olduğu için hemen benimsedi Mitterrand yerine Ecevit bulundu, Ecevit ile ve parlamenter yolla tekelleri etkisizleştirme ve yok etme TKP'nin tutkusu oldu. Acil ise THKP-C kökenli idi. İdeoloji yoktu ve aslında Sovyetler'den ithal ediliyordu. Aynı programı benimsedi. Birtakım virgül farklılıklarına dokunarak bu kez tekelleri silahla kuşatmayı ve yok etmeyi programına aldı.

"THKP-C /Acil ile TKP/Yavaş bir ve aynı ideolojik kaynaktan çıkarlar. Acilcinin silahını alını; TKP/Yavaş'a verin, THKP-C/Acil olur. Hepsi budur. Kaynağı Sovyetler Birliği'nde, bana göre her zaman yanlış ve geçersiz düşüncelerdir. THKP-C/Acil eğer kendi programını unutmazsa, kendisi unutulur." (14)

Erdoğan; Küçük'ün bu sözlerinden pek çok alıyor ve Küçük, "THKP-C/Acil, SBKP yazarlarının teorik-ideolojik çözümlenmelerini savunmaktan vazgeçmelidir derken, marksizm-leninizm'den kopmalıdır demek istiyor" diyor. (15)

Burada Cephe'nin acemi polemikçisi TKP/Yavaş'la aynı temel tezleri savunduğunu ele veriyor. Çünkü TKP'nin yıllardır savunageldiği temel programatik tezler Sovyet teorisyenlerinden kopya edilmiştir. Erdoğan şaşkınlıktan ve telaşından olsa gerek anti-tekel devrim tezinin TKP'nin temel görüşü olduğunu unutuyor. Yukarıya aldığım sözleri Yalçın Küçük'ü doğruluyor. Erdoğan köpürüyor, ben buraya alıyorum: "Yalçın Küçük bizi karşı tarafa, kendinin içinde yer aldığı cenaha, Aybar ve Belge'nin safına, anti-marksist zemine çağırıyor" diyor. (16) Bu kızgınlıkla Birol Keskiner'le aynı altı boş iddiayı ortaya atıyor.

"(...) 3. Enternasyonal'in temel ideolojik, siyasi öngörülerine karşıdır, Küçük." (17) Çok güzel. 3. Enternasyo-

nal'in en temel tezlerinden birisi anti-faşist, anti-tekel devrim tezidir. Tekelcilik koşullarında anti-faşist burjuva kesimlerin devrimci bir rol oynayabileceği yanlıgısına dayanır. Buradan hareketle, TKP'nin 'ulusal demokratik cephe'sinin temel gerekçesi budur. THKP-C / Acil ise bunu utangaç bir biçimde savunurdu; şimdi Erdoğan, Acil'in bunu açıkça savunduğunu belirtmiş bulunuyor.

Buradan Keskiner ile Erdoğan'ın ortak birkaç noktasını daha açığa çıkarmak istiyorum. Erdoğan, "Bu bir saplantıdır. Psikolojik nedenleri de vardır" (18) diyerek, Aziz Nesin'in suçlamasını Keskiner ile birlikte paylaşmış oluyor. Kuyuya atılan taşlar bununla bitmiyor. Ortak olduğu için biriki aktarma daha yapıyorum: "(...) Hipotezlerinde marksizmle ekonomizmi özdeşleştiriyor." (19) En önemli ortak kaygı olduğunu sandığım ve Erdoğan'ın açıkça ifade ettiği bir başkası şöyle: "Küçük, eğer bu çerçevede kalsaydı (araştırmacı ve yorumcu olarak) bütün bunları yazmaya gerek kalmayabilirdi." (20) Parantez 1. Erdoğan'a ait. Eğer öyle kalsaydı, Erdoğan, Yalçın Küçük'ü affedecekti. Ama Yalçın Küçük ve Toplumsal Kurtuluş, Erdoğan'ı da, Keskiner'i de dinlemeyip mücadele yolunu seçti. Devrimci parti için teorik ve pratik adımlar attı.

Böylece Keskiner ve Erdoğan'ın benzer ve ortak kaygılarının kaynağının aynı olduğunu ortaya çıkarmış oluyor. Her ikisinin de hırçınlaşarak küfür yarışına girişmeleri, teorik ve pratik olarak geride kalmış olmanın acısı oluyor.

Bitirirken bir önerimi tekrarlıyorum. Toplumsal Kurtuluş'ta geliştirilen düşüncelerin küfürle karşılanması yerine bilimsel soğukkanlılıkla düşünülüp tartışılması okuyucunun her zaman yararına olacaktır. Bundan kuşku duymuyorum.

Notlar:

- 1- Yalçın Küçük- Çelik Bilgin, Kurtuluş Yazısı, Dönem Yayınları, Ocak 1988, sf.256
- 2- Çelik Bilgin, Saptamalar- 3, Toplumsal Kurtuluş, S. 28, Aralık 1989, sf.43
- 3- Kivılcım, S. 11, Haziran-Temmuz 1990, sf. 3
- 4- agy. sf. 3
- 5- agy. sf.9
- 6- agy. sf.9
- 7- agy. sf.9
- 8- agy. sf.3
- 9- agy. sf.3
- 10- agy. sf.3
- 11- agy. sf. 9
- 12- İsmail Erdoğan, Küçükçe Kurgular, Cephe, Ocak 90, S.54, sf.31
- 13- agy. sf.32
- 14- Yalçın Küçük. Dünya Ekim Devrimine Dar Geldi, Toplumsal Kurtuluş, S.28, Aralık 1989, sf.22
- 15- Cephe, agy. sf. 33
- 16- agy. sf.33
- 17- agy. sf.33
- 18- agy. sf. 33
- 19- agy. sf. 33
- 20- agy. sf. 34

M. GÜRDAL ÇINGİ'YA AÇIK MEKTUP

Sevgili Gürdal,

Politik tartışmalarda üslup, hemen hemen herkesin ve her fırsatta dile getirdiği bir konudur. Birçoğumuz, haklı olarak, üslup konusunda yapılan hatalardan ve bu hataların birçok ortaklığı baltalayıcı etkisinden ve hatta devrimcilerin birbirine karşı kaba kuvvete başvurmalarına neden olduğundan yakınır dururuz.

Tamıdığım kadarıyla bu yakınların arasına sizi de katabilirim.

Sahibi ve yazı işleri müdürü olduğunuz 'Devrimci Mücadele' siyasi dergisinin Temmuz-Ağustos 1990, 4. sayısını okuyunca, hakkınızdaki izlenimime bir kuşku, bir endişe de eklenmiş oldu.

Tabiidir ki siyasi terbiye, üslup konusunda her bireyin, anlayışın kendi bütünlüğü içerisinde tutarlılığından sözedilebilir; yani çeşitli konuları ya da bireyleri değerlendirirken sert yada yumuşak, doğru yada yanlış, iyi yada kötü gibi değerlendirmelere denk düşecek sıfatlar kullanılıyor, bunu anlamak mümkün.

Siz bir anlayışı eleştirirken "Burjuva" ('kötü', 'düşman' demek istiyorsunuzdur, bencede öyle) yada "Devrimci Sosyalist" ('iyi' demek istiyorsunuzdur, bencede öyle) diyebiliyorsunuz, bazılarına da "Revizyonist", "Oportinist" vs.vs, demeniz mümkün, bu sizin bilimsel formasyonunuzla, geldiğiniz noktadan bir diğerini değerlendirmek için seçtiğiniz sıfatlardır. Bu değerlendirmeye katılanlarca üslubunuz normal, performansınız iyi değerlendirilecektir. Bir de sizin gibi düşünmeyenler olacak, sizi, üslubu bozuk, saldırgan vs vs diye değerlendirmesi ve hatta aynı sıfatlarla sizi tanımlaması da mümkün.

Tüm bunlar oluyor ve epey de olacak gibi, hatta değil epey, insanlık var oldukça bu tür tartışmaların, politik adlandırmaların da kaçınılmazlığı ortada.

Bu tartışmalar siyasi kişilik olarak, politik insan olarak bizi de içine çekecek, bize 'adlar' bulunabileceği gibi biz de başkalarına 'adlar' bulacağız.

Celelim endişe ve kuşkularına, buna samimi üzüntülerimide eklemeliyim:

Kuşkusuz siyasi terbiyesi olmayanlar, serinkanlı, bilimsel tartışmalar, arayışlardan ziyade kalıplaşmış politikaların sözcülüğünden öteye gidemezler, gidemiyorlar. Hiçbir yaratıcılıkları, devrimci sürece olumlu etkileri ve katkıları da yoktur. Ve tarih bunları, er-geç 'çöp sepetine' atarak yürüyüşüne, bilime engel olmaktan da çıkarır, acele etmiyor; tarih, 'bizim' etkinliğimizle de gücünü topluyor.

Bizler, siyasi dergilerin yazı işleri müdürleri ne iş yaparız? Bu soru üzerine düşünmenizi dilerim. Bence, burda belirteceğim konumuzla ilgili olandır, önüne gelen yazıyı kuşkusuz, herşey bir yana siyasi terbiye açısından da gözden geçiririz. Yazarlarımızı itham etmek değildir bu, ama müsaadeleriyle, böyle bir gözümüzün olması, siyasi sorumluluğumuzun olmasındandır.

Peki ya 'insani terbiyeden' söz açarsam ne dersiniz?

Yani siyasi bir dergiye insani terbiyeden uzak birinin, bu içerikli bir yazı vermesi durumunda yazı işleri müdürleri ne yapar? Müsaadenle fikrimi söyleyeyim; eğer aynon yayımlarsak aynı terbiyesizliği yapmış oluruz ve kimse de sizin bu terbiyesizliğinize bir polemik yazısıyla cevap yazma değeri vermez.

Şunu da eklemeliyim; bu tür bir hatayı yazı işleri müdürü olarak ben yapacak olursam, bana bir daha böylesi bir hata yapma fırsatını, bu sayfalarda, tanımazlar.

Küfürleşmeler değil, serinkanlı, bilimsel tartışmalar ve araştırmalar, arayışlar dileğiyle.

Nejdet KANBİR
TOPLUMSAL KURTULUŞ DERGİSİ
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

HAPİS TİRYAKİSİ HİKMETLİ KİŞİLİK

En eski sosyalistlerin en kıdemlisi
En kıdemli hapis tiryakisi
Priştine kasabası posta telgraf müdürü
Hüseyin oğlu Hikmet.

"Tıbbiye camiinde askeri imamın
tek sadık 'cemaati' Hikmet Hüseyin"

Uyandırmaya adadı ömrünü
Mahmur halkı için.
Burjuva İstiklal Mahkemesi
Milli Mücadele hizmetlerinin
hükümsüzlüğünde hükmü okudu

Ve Hikmet'in istiklaline
On yıllık kürek düştü.

Sonra İzmir'de

"Ameleden adamları iktidara getirmek nesebiyle..."

dörtbuçuk yılı daha oldu.

Sağır topraklara mı anlattı,
bakir topraklara mı yazdı?

1938'de, Donanma'da
askerler okudu ve dinledi onu.

O askerlerin ayaklanmasını beklerken
hakimleri, savcılarını ve emniyeti
ayaklandı Türkiye'nin.

Onbeş yıl daha.

Her hapisanede bir telini ağarttı
o gür saçlarının.

Tek taraflı değil ama,

O da hapisanelerini eskitti
faşizmin.

1954'de kendisine benzeyen partisi
yalnız, garip ve devrimci Vatan Partisi.

Seçim meydanlarında tek başına
tek sözcüklü, acı ve o büyük nutuk:

"Neredesiniz?"

Başları önünde dağılan onbeş-yirmi kişicik
kursüden inip çalışma odasına kapanan
kimsesiz hikmetli kişilik.

Devrimciler ne kadar şanssız
küsmeye bile hakları yok.

Yeni kitaplar, yeni programlar
derken 27 Mayıs

subaylara uzatılan ihtilalcı mektuplar.
Dinlenmedi.

O devrim yolunda hiç dinlenmedi.

Hep boş sayfalara anlattı
düşüncelerini kitaplarını

cılız akan devrimci nehre attı.

1971'de Türkiye'de faşizm

Doktor Hikmet'te kanser

Bir ölümsüzlüğün öyküsü böyle yazıldı.

Şimdi yatağı derin

devrimci nehrin

küçücük damlaları

olduğunu görse

En eski sosyalistlerin en kıdemlisi

En kıdemli hapis tiryakisi

"Bütün acılara geliyor

Tarih hakettiği yere akıyor!"

Demez miydi?

Hasip Akgül

BURJUVAZİ NE YAPAR?

"Üslupda şahsiyet: Yazı yazmak, mutlaka yazılmış yazıları taklid etmekle başlar. Bu tabii bir haldir. Çocuklar da başkalarını taklid ile söze başlamazlar mı?"
Tahir-ül Mehlevi (1)

Can Kardelen

Salyaları akıyor'un(2) üslubu yumuşak bulunmuştu. Küçük Ekim'den niçin o kadar çok söz ettiğim sorulmuştu.

Dünyayı izlerken, onun üslubuna özenerek yazmıştım o yazıyı: -Bağışlayın- sabır ve estetik. Dünyamın, üzerindeki çirkinliklere rağmen, "mavi kadifede bir yaldız zerresi"(3) gibi kayıp kendisini yok etmeden dönmeyi sürdürmesi, tarihin sabırdır. Öfkesini sabrına içermesi ise estetik.

Ekim, öğrenme tutkusudur.

Küçük Ekim'in önceden bir tek sorusu vardı: "Mu ne?" Yanıtı basitti bu sorunun: Saat. Kitap. Kalem. Radyo. Şimdi bir başka soruya geçti: "N'apar?" "Saat n'apar, kitap n'apar, kalem n'apar, radyo n'apar?" Yakında bir başka soruya geçeceği belli, sonunda şunu da sordu çünkü: "Burjuvazi n'apar?"

Ne yapar burjuvazi? Nasıl anlatmalı bunu Küçük Ekim'e? Şiirlerle mi? Masallarla mı yoksa? Yoksa insan fotoğraflarıyla mı? Nasıl anlatmalı bunu Küçük Ekim'e? Nasıl? Nasıl? Nasıl? Nasıl? Nasıl?

Burjuvazi ne yapar insana? Çocuklara, annelerine, sevgilerini tanımlayamayan babalara ne yapar? Çocukların masallarına, oyunlarına...ne yapar? Mektuplarında "Abicğim senin kötü bir insan olduğuna inanmıyorum" diye yazdıkları cezaevlerindeki abilerine? Gençlere ne yapar burjuvazi? Onların aşklarına, üniversitelerine, kitaplarına, tiyatrolarına, sinemalarına, dünyayı dehşetle sevmelerine, ölümlerine? İşçilere ne yapar burjuvazi, onların emeklerine? Kadınlara ne yapar burjuvazi, bembeyaz düşlerine? Erkeklerle ne yapar? Onların, mahalle düğünlerinde sevdahlarına korkusuzca bakarak, köpüklü bir yelkenli gibi süzülerek oynayan o ilk gençliklerine? Yaşlılara ne yapar burjuvazi, yalnızlıklarına ne yapar onların?

Küçük Ekim, peşlerinde koşarak bulacak mutlaka sorularının yanıtlarını. Ama bunu, soruların peşinde koşmayı bırakanlara nasıl anlatmalı? Burjuvaziye koşanlara, yardımını alıp onu kandırdığını sananlara, barış istediğine inananlara nasıl anlatmalı bunu? Nasıl?

Burjuvazi vardır ve ancak kendisiyle barışıktır. Bunu anlatmaya girişmek, bırakılan rüzgarlara yeniden şiddet vermeye çalışmak olacak. Bu ise mümkün değil. Ancak acı veriyorlar. Bizdendiler. Actıları da bize kaldı. Böyle yürümek, içinde hüznü bir sevinç taşıyor. Hüznün, daha fazla sevincin eksikliğidir. İçlerindeki insanları burjuvazinin önüne atanlara gösterdiğimiz acımasızlık, taşıdığımız hüznün şiddetidir. Ulaşmak istediğimiz bahçenin kilidini açıp içeriye girebilenlerimiz, başlarını döndüren

çiçek kokuları içinde, tarihin aynasında yüzlerine baktıklarında, ilk olarak bu hüznü görecekler. Acımasız oldukları için suçlanan bu insanlar, yüzlerindeki acıyı görüp, böylesine yürüebilenin onuruyla, ilk kez o zaman ağlayacaklar. Ve tarih, bu çocuklarından, ilk kez o zaman, sırrını keşfetmiş olduklarını anladığında korkacak. Sonra, kendisini böylesine anlayabilen birilerini bulmanın sevinciyle, bu onurlu çocuklarının saçlarını ılık bir rüzgarla dağıtıp, hüznü bir yağmurla tarayacak. Onun da ağladığını anlamamaları için...

Sonra bir fırtına çıkacak. Fırtınayla birlikte yağmur, hiç durmadan, günlerce yağacak. Ve artık küçük değil, genç olan Ekim, hiç durmadan yağan yağmur altındaki odasında, kitap, eski gazeteler ve dergilerden, burjuvazinin ne yapıyor olduğunu değil de, ne yapmış olduğunu okuyacak. Annesi ve babası, altmış yaşındayken bile insanın genç kalabileceğini kanıtlayan bir teori üzerine konuşurlar ve zaman zaman kavga ederlerken, Genç Ekim, yağmur dininceye kadar, odasından çıkmadan okuyacak.

Önce rasgele okuyacak. Rasgele okuduğu için önce kafası karışacak. Ama vazgeçmeyip yine de rasgele okuyacak. Sonra bir gün, bir Milliyet gazetesinde, "Evita Maksim'de Boş Masalara" alt yazılı bir fotoğraf görecektir. Bu fotoğrafı gördüğünde, yıllar önce yazılarında kendisinin o minicik sorularından ve hatta yağmur boyunca, kitapları; gazeteler ve dergilerle dolu odasından çıkamayacağı o gençlik günlerinden söz eden başarısız bir yazarı anımsayacak. O yazarın, Z. Olcay'ın Milliyet'te gördüğü o tanınmaz yüzünün değil, kendi yüzünün bulunduğu bir fotoğrafını astığı panosunun altındaki daktilosunun başında durmadan yazdığı o güzel günleri anımsayacak. Onun vermiş olduğu bir semineri anımsayacak. Sonra, onun sık sık "Ekimciğim lütfen!" demek zorunda kaldığı seminerinin konusunun "aydın" olduğunu anımsayacak. Ve sonra, o seminerden aklında kalan ikinci cümlemin "Fransız kralının yerinde ben olsaydım, yükselme tutkusuyla dolu Lafayette'yi benimle birleşmeye çağırır ve onu beni savunan biri durumuna getirdim" (4) olduğunu anlayacak. Sonra bu cümlemin aklında bu kadar net olarak kalmasını, kafasındaki karışıklığı çözecek bir ipucu olarak değerlendirecek, tıpkı o yazarın yapmış olduğu gibi bu cümlemin peşinden gidecek.

Önce bu cümleyi bir kitapta bulacak. Bu kitaptan, bu cümleyi II. Katerina isimli bir imparatoriçenin söylemiş olduğunu öğrenecek. Kitabın bu imparatoriçeyle ilgili bölümünü okurken, o bölümde anlatılanların bir öykü olarak değerlendirildiğini görecektir. Devam edip bitirdiğinde, el yazısıyla yazılmış şu ahıttı okuyacak:

"Bir yerde olup ikisi çalış
Ayineye girdi aks-ü akis"

Seyh Galip (5)

Ve dehşetli şaşırmış bir halde eski dergilere koşup, kendisinin dehşetli şaşırmış bir halde eski dergilere koştuğunu anlatan bir yazıyı bulacak. Bu yazıda, kendisinin bu yazıyı bulması anlatıldıktan sonra, bir öykü anlatıldığını görecek.

"Rusya'da" diyecek öykü başlarken, "Katerina isimli bir imparatoriçe vardı." Kötü bir giriş, diyecek Ekim. "İkincisiydi bu. Selefi Büyük Petro, Rusya'yı Batılaştırmak amacıyla, zora ve şiddete dayanan askeri ve teknik reformlar yapmış ve Katerina'ya ayağında taşlaşmış eski geleneklerin kösteği bulunmaksızın doğan bir toplum bırakmıştı. Diderot'nun deyişiyle bu toplum, bilge bir yasa koyucunun yaratıcı iradesinin kolaylıkla biçim verebileceği uysal bir malzemeydi ve Katerina, bu malzemeyi işleme tutkusuyla doluydu. Kitaplar da okurdu. Platon'un Devlet diyalogunda olabildiğince yetkin bir yönetimin kurulabilmesi için ya filozofların kral ya da kralla-

nı önerdi. Diderot'ya yazdığı bir mektubunda Voltaire "Ne şaşırtıcı günler yaşıyoruz! Fransa felsefeyi bir suçlu gibi koğuştururken, İskitler (Barbar Ruslar) onu koruma önerisinde bulunuyorlar" dedi." Diderot, Voltaire'ye değil, Katerina'ya yazdı: "Kudretli İmparatoriçem, ayaklarınız önüne eğiliyor ve ellerimi size uzatıyorum; sizinle konuşmak istiyorum, ama yüreğimde fırtınalar kopuyor, kafam çalkalanıyor, düşüncelerim karınakarışık, kendimi bir çocuk durumuna düşmüş görüyorum."

Bu cümleden sonra bir parantez açılıp içine el yazısıyla "Başlangıç" notu düşülmüş olacak. Ekim sabırsızlanarak birkaç sayfa atlayınca bir parantez daha görecek. "Akibet" yazan bu parantezden önce ve ipucu olarak kabul ettiği cümleden sonra şunlar yazıyor olacak: 'Ansiklopedicilerin büstlerini, geride yalnızca Voltaire'inki (Diderot'nunki değil, diyecek Ekim) kalana dek, yalnızlığına çekildiği salonundan uzaklaştırdı. Sonunda Voltai-re'in büstü de sarayın mahzenine sürgün edildi.'

Öykünün sonundaki alıntı notlarını okuyunca "Alıntıyla öykü yazılır mı!" diye kızacak, Ekim "Gerçekten ba-

rın filozof olması gerektiğini okuyunca, bu düşünce kendisine çok çekici geldi. Platon 'kraliçelerin' demek istemişti mutlaka ve sanki ona mesaj yollamıştı. Mesajı almıştı işte o da! Ve ne kadar şanslıydı! Fransa'da Aydınlanma yaşanıyordu. İşlenmeye hazır uysal bir malzeme: Rusya ve Fransa'dan Aydınlık!

"Katerina iktidara gelir gelmez, Fransız ansiklopedicileriyle (Voltaire, Diderot ve M.Grimm ile) canlı bir haberleşme ilişkisi içine girdi! Güzel bir tanım diyecek Ekim: Canlı bir haberleşme ilişkisi! Kendisini onların bir öğrencisi olarak sundu ve onların amaçlarını gerçekleştirmeye söz verdi.' Sundu, diyecek Ekim. 'Hatta Encyclopedie'nin çıkarılmasında Fransa'da karşılaşılan güçlükler karşısında, geride kalan ciltlerinin Rusya'da bastırılması-

şansız mış! Tutkulu görünüyordu oysa." Sonra odasının camını açıp ellerini yağmura uzatacak. Sobası üşüyecek. Ağaçlar savruluyor olacak dışarıda, yaprakları savruluyor olacak. Ve Ekim'in odası yapraklarla dolacak. Yapraklarda sesler olacak.

"Peki kimdir aydın?" diyecek yazar. "Aydın n'apar?" diyecek Küçük Ekim. "Ekimciğim lütfen!" diyecek yazar. "Peki kimdir aydın?" diyecek yeniden. "Kendi gerçeğini dayatan" diyecek aydından ve kırdığını düşünerek Küçük Ekim'e dönüp "ya da" diyecek "kendi gerçeğini dayatır." Ekim babasının kucadına tırmanıp dinlemeye başlayacak. "Daha da önce kendi gerçeği olan" diyecek yazar. Dinleyenler not alacak: Kendi gerçeğini dayatan, daha da önce kendi gerçeği olan. Sormak üzere,

"Ne demek kendi gerçeği?" diye not alacak içlerinden birisi. kalemını bastırarak. "Okumuş insan aydınlanmış 'biliyor' diyecek yazar, "ama yalnızca bu, aydın olma-ya yetmiyor. Kendi gerçeğini bulması ve onu dayatması gerekiyor. Peki ne demek kendi gerçeği?" Aynı cümleyi sormak üzere not alan dinleyici dayanamayıp "Evet, ne demek kendi gerçeği! Herkesin kendi gerçeği mi olurmu?" diyecek. "Olur." diyecek yazar sakin bir tonla, "Şöyle: Kolaylaştırmak için diyelim ki, politikacı, yani olumlu anlamda söylüyorum, aydındır. Biliminsanı aydındır. Sanatçı aydındır. Alanını seçerken, onu o alana çeken gizemli bir yan vardır ve seçer. Okur öğrenir. Öncesi ve bu süreç bir anlamda ilgidir. Bir gün, kafasında ve yüreğinde aynı anda bir aydınlanma olur ve artık tutkudur. Yürür. Bir gerçekle karşılaşmıştır ve bu gerçek, onu var edecek olan şeydir. Bu anlamda kendi gerçeğidir. Onu ifade etmek, böylece kendisini ifade etmek ve böylece 'kendisi' olmak ister.

Karşılaştığı gerçekte bir şiddet vardır ve onunla her kim karşılaşır, bu şiddeti alır. Tutku, bu şiddetin yoğunluğudur. Kaçış, bu şiddetin yoğunluğudur. Tutku, karşılaştığı gerçeğe ulaşmak, ona dokunmak ve güzelliğine sahip olmak, daima sahip olmak ve böylece şiddetten kurtulmak ister. Bu bakışla, 'tüketmek' tanımına karşırım. Karşılaşılan şiddetten kurtulmanın, ferahlık duyulacak bir biçimde kurtulmanın tek yolu, onu daha güçlü bir frekansa dönüştürmektir. Azaltılan şiddetler taşıyanı tüketir. Azaltılan şiddetler, diğer insanları çarpmaz. Başarısız bir eser ya da yaşam, frekansı azaltılmış bir şiddettir. Elektrik düşünün: 220 volt, 3 volta düşürülürse çarpmaz, 1000 volta yükseltilirse çarpar. 10 bin volt yazar. Ölümsüzlük yakanlardır.

Peki şiddet için azaltılır? "Sancıdan kurtulmak için." 'Ne sancısı bu?' diye araya girecek sabırsız dinleyici, 'Araya giriyorum ama!' "Araya giriyorsunuz ama, şu sancısı" diyecek yazar gergin bir tonla bir 'karşılaşma' yaşanır. Yoğun bir güzelliştir karşılaşılan. Karşılaşma anı, bütünüyle 'tanıma' anıdır. Ama dokunulamıyordu henüz. Güzelliğe dokunamamak sancı verir. Ona dokunamayacak, onu ifade edemeyecek olmak, bunu düşünmek kaygıdır. Sancı duyulmadan yaşanan sevgi, yalnızca bir abartmadır. Sancı ve kaygı vardır, çünkü güzelliğin tehlikeleri vardır, çünkü devlet vardır. Devletin zoru vardır. Her üçü de; politikacı da, bilimadamı da, sanatçı da, potansiyel olarak her zaman varolan fiziksel acıdan ve yaşamakta oldukları içsel acıdan kurtulabilmek için azaltırlar şiddetlerini. Fiziksel acıdan kurtulmak, içsel acıyı, karşılaşılan güzelliğin verdiği acıyı-sancıyı- azaltır, ama zamandır, taşıyanı tüketir. Taşınan şiddeti daha yüksek bir frekansta ifade etmek, fiziksel acıyı beraberinde getirme tehlikesini taşır. Her üç aydın tipi de, bu çelişki içinde yürürler veya var olurlar, yada kendilerini tüketirler. Kendilerini tüketirler, çünkü güzelliğe vazgeçilemeyecek kadar güzeldir. Onu ifade etmekten vazgeçenler de bunu bilir. Bilinçaltı unutmaz. Belki de en çok politikacı için, sonuçta karşılaşılan olan ölümdür, ve ölüm, sınırdır. Ölüm bir andır, ama 'Hiçbir şey ölümü kadar benzemez insana'(6). Ya ölümü aşarak ölümsüzlüğe ulaşırlar ya da ölümden kaçarak ölürler. Çünkü "kişi karşısındakiyle bir kader ilişkisi içinde karşılaşır. Yaşama değer olarak katılacak şey tam orada kar-

şıdadır. Kişi, karşısındaki değer olasılığını ya nefretle, ya da sevgiyle var edecektir, kendisi de var olarak Yaşamı geri onu yener, özgürlüğünü yitirir, değer yaratamaz ya da kaderiyle özgürlüğünün diyalektik sentezini kurar, değer yaratır, o halde benliğini yaratır." (7)

"Araya giriyorum ama" diyecek sabırsız dinleyici araya girecek "nasıl bir süreçtir bu benliğini yaratmak?" "Süreç n'apar?" diyecek Küçük Ekim. "Yaşanır" diyecek yazar "Şöyle: 'karşılaşma' olur. Şiddet alınır. Bu şiddet ve 'kaygı'yla yaşamaya başlanır. Artık atılacak her adım, 'çoğaltma' ve 'eksiltme' olasılığı taşıyordur. Çoğaltmanın iki koşulu sabır ve yoğunlaşmadır. Sabırdır, çünkü sabırsızlık, eksik oluştaki duyulan öfkedir. Yoğunlaşmadır, çünkü sürecin her anını 'bilmek' gerekir. Bilmek ise, 'anlamak'tır. Anlamak da 'derinlik'. Derinlik boğucudur. Derinlikle kalabilmek, 'yüzye' çıkmamak için nefes gerekir. Bu nefes de 'irade'dir. Kişi, dokunabilmek için peşinde koştuğu güzellik ne olursa olsun, irade göstererek bu güzelliğin derinliğinde yoğunlaşmazsa, sürecin belli bir anında kendisini yüzeyde bulur. Biliyorsunuz, derinden birdenbire yüzeye çıkmak ise vurgundur."

Küçük Ekim, bu yazıya ilham veren sorusunu soracak: "Burjuvazi n'apar?" "Ekimciğim lütfen!" diyecek yazar. "Daha oraya gelmedik." "Hayır" diyecek sabırsız dinleyici "Tam sırasıdır. Bu süreçte burjuvazi ne yapar? Yine araya girdim ama..." "Peki" diyecek yazar, "şunu yapar: Murdar eder. Murdar ederek insan yer. En büyük zevki budur. En büyük zevki, kendisine karşı olan şiddetleri azaltıp yok etmektir."

"Araya..." diyecek sabırsız dinleyici, giremeyecek, "Peki" diyecek yazar, "Bir ara verelim en iyisi!

"Ekim, hala açık tuttuğu penceresinden dışarıya uzattığı elinin artık islanmadığını hissedince, tekrar eski dergilere koşup kendisinin tekrar eski dergilere koştuğunu anlatan bir yazıyı bulacak. Bu yazı, Ekim'in, bu yazıyı bulduktan sonra bir başka yazıya koştuğunu anlatarak bitiyor olacak. Ekim bir başka yazıya koşacak: Hangi yazara?

Sonra odasından, yağmur başladığından beri ilk kez çıkıp babasına koşacak: "Peki sonra ne oldu bu yazara?" Babası ışıklı gözleriyle gülümserken, annesi mutfaktan araya girecek: "Hangi yazara?"

Alıntılar:

- 1) Kara Kitap'tan alınmıştır. Orhan Pamuk, Can Yayınları, sf.310
 - 2) Toplumsal Kurtuluş, sayı 29-30, sf.24
 - 3)"Yaşamaya Dair-3" N. Hikmet, Bütün Eserleri, Sf.377
 - 4) Rus Düşünce Tarihi, Andrezej Walicki, Çeviren Alaaddin Şenel, V Yayınları, sf.7
 - 5) Kara Kitap'tan alınmıştır. Orhan Pamuk, Can Yayınları, sf. 339
 - 6) Kolera Günlerinde Aşk, Gabriel Garcia Marquez, Can Yayınları, Çeviren Alper Oysal
 - 7) Rolla May'in Yaratma Cesareti'nde çevirenin notu. Metis Yayınları, Çeviren Alper Oysal.
- Ekim'in beğenmediği 'öykü' Rus Düşünce Tarihi'nden. Andrzej Walicki, Çeviren Alaaddin Şenel, V Yayınları. 'Il. Katerina ve Aydınlanma Felsefesi', sf.2-7

hamlede alt-üst etmiştir. Saddam gitse de kalsa da Arap dünyası için Türkiye'nin emperyalist emelleri olduğu kuşkusu, pek de reddedilemeyecek bir ciddiyetle, yeniden gündeme gelmiştir.

ÇÖZÜLME süreci hızla başlamıştır. Hangi hızla gelişeceği pek çok çeşitli faktöre bağlı görünmektedir.

TOPLUM, hiçbir cephede maksimal olmamakla birlikte her cephede bir hareketliliğe girmiştir. İstanbul'da polis, siyasi amaçlılar bir yana, normal soygunların bile üstüne gidemez olmuştur. Mafya, Türkiye'nin en güçlü sayılabilecek gazetesini basabilmekte, gazetenin haykırıları, bir tek polisi bile yerinden oynatamamaktadır.

ANADOLU, uzun bekleyişini atmanın işaretlerini vermektedir. Anadolu, ilk hıristiyanların koruma yöntemlerini hatırlatan bir dönemden sonra, yeni ve devrimci yaklaşımlara eğilim gösteren bir açıklığa doğru çıkış işaretleri göstermektedir. Anadolu, yöneten ideolojiye karşı şaşkıncu bir zırha bürünmüştür.

YÖNETEN ideolojiye büyük kapalılık; Türkiye devriminin büyük sır ve kolaylıklarının birisi burada yatmaktadır. Tekeller düzeninin büyük imkanlarına, öro-komünist bir entelijansiya yaratmak için harcanan büyük para ve çabalara karşın, Türkiye'nin, ilk hıristiyanlar örneği yer altına çekilen ilk filizleri, yöneten ideolojiye karşı şaşkıncu bir dayanıklılık göstermektedir.

BÜYÜK bir kütle hareketliliği henüz yoktur. Ancak büyük bir teorik canlılık ve gelecek ortadadır.

KURTULUŞ başta, Türkiye devrimciliğinin büyük kesiti, Sovyet marksizminden, Başkan Mao veya Enver Hoca'nın dış politika kaynaklı veya Trotskiy'in küçümseme kökenli ayrışmalarıyla değil, kendi değerlendirmeleri ile ve dünyada büyük bir destek rüzgarının estirildiği bir ortamda kopmuşlardır. Bunun en zamanlı, en sağlıklı ve en verimli kopuş olduğundan kuşku duyulmamalıdır.

TEORİNİN merkezinin bu coğrafyaya kaymakta olduğunu gösteren işaretler bulunmaktadır.

WASHINGTON UN bir Kürt devleti peşinde olduğunu Kurtuluş, ısrarla yazmıştır; bu yazış, istihbarat kaynaklı değil teorik bir bakış olmuştur. Bugün günlük basın, Amerika'nın Kürt Devleti projesinin önlenip önlenemeyeceğini tartışır hale gelmiştir.

BAŞYAZISINDA geçen sayı Kurtuluş, Amerikan'ın "revizyonist" olduğunu kaydetmiş, bir matbaa bulununcaya kadar geçen zamanda, Türkiye'de en yetkili ağızlardan galipler masasında Musul'u alma rüyaları süfle edilmiştir. Bu değerlendirme de teoriktir.

BOLŞEVİZMDEN önemli ölçüde ayrı bir trotskizm olmadığı düşüncesi, Kurtuluş'un iddiasıdır. Eylül ayında Kanada'da toplanan Trotskiy konulu büyük bir bilimsel toplantı Trotskiy'in temel ve bu arada şiddet kullanımı konularında, Stalin ve Lenin'den ayrıldığı sonucuna varmıştır. Bu, ayrı bir ekol olarak trotskizmin sonunun da geldiğinin ilk işaretidir.

VARLIK nedenleri kalkan hareketlerin kendileri de kalkacaktır; Sovyet eleştirisinden doğmuş ve tek ürünü bu olmuş hiçbir hareketin yaşama şansının olmadığı bir döneme geçilmektedir.

ÇAVUŞESKİLERİN katlinden, Demirel'in demogojik açıklamalarına tepki, Sovyetler Birliği'ne bakış, geçmiş değerlendirme konularında Türkiye'nin devrimci kesiminde, aynı merkez komitelerindeki tartışmaların sonucunda bile bulunamayacak beraberlikler sergilenmektedir. Buna "Sorun" da dahildir. Bunları görmemek büyük hüsrana gebecektir.

DEVİRİM kapısında iş yapanlarda karşılıklı saygı ve anlayışın ilk işaretleri çıkmaktadır. Bu alan zigzaglara gebecektir; ancak ilk işaretler büyük kolaylığın da işareti olmaktadır. Çünkü sabırla yürünecek bir yol açılmaktadır.

GÜÇLÜKLER var. Ancak her güçlük bir kolaylığı getirmektedir.

GÜÇLÜKLER VE KOLAYLIKLAR

DEVRİMLER tarihinin bir temel paradoksu var: Her devrimin yorumcularının bir bölümü ne kadar güç ve diğer bölümü ise ne kadar kolay olduğunu yazıyorlar. Her ikisi birleştirildiğinde ise her devrimin bir zorunluluk değil, bir tesadüf sonucu ortaya çıktığı izlenimi veriliyor. Bu, bir paradokstur.

SIRRI yalnızca devrimi duyanlarda var. Sır, her güçlüğün içinde çok büyük kolaylığı saklamasında yatıyor.

GÜÇLÜĞÜN zorla çözülmesidir: Devrim.

SOSYALİZMİN, kurulduğu topraklarda, çözülmesi bir büyük güçlüktür.

VATIKAN'IN hıristiyanlığı reddetmesinin inananlar üzerinde dağıtıcı etkisi kesindir.

ANCAK bu dağıtıcı etkiye rağmen dünyanın çeşitli coğrafyalarında hala inanç yumakları ve inat zırhları bulunduğu görülüyor. Bu, büyük bir imkanı içinde yaşıyor. Ayrıca unutmamak gerekiyor, sistemler, hep insanlığın ilerlemesi içindir. Yine unutmamak gerekiyor, Moskova'da egemenliği sosyalizmin düşmanlarının eline geçirmeleri Ekim Devriminin büyük etkisini etkisizleştirmiyor. Eğer Ekim Devrimi olmasaydı, kolonyal ülkeler bugün bağımsızlık yoluna giremezdi. Eğer Ekim Devrimi olmasaydı, sosyalizm, bugün dünyanın her yerinde hala tek gündem haline gelmezdi. Eğer Ekim Devrimi olmasaydı, insanlık sosyalizmi kurabileceğine inanmazdı. Eğer Ekim Devrimi olmasaydı, bugün daha ileri bir sosyalizmin heyecanını duyanlar ortaya çıkamazdı.

EKİM DEVRİMİ, ilk filizlendiği ülkede çözülürken, bir büyük özgürlüğü de beraberinde getiriyor. Bu çözülmeyle, dünya devriminin yakın zamanda bir imkan olmaktan çıkışıyla, dünyanın kalan marksist-leninistleri de bir büyük özgürleşmeyi yaşıyor. Çoğu pratikten gelen, çoğu tek ülkede sosyalizmi yaşatma tutkusundan doğan, çoğu, daha geri bir ülkede başlamasından kaynaklanan, çoğu Komintern yazılarında kemikleşen bir büyük ağırlıktan, dünyanın devrimci sosyalistleri kurtuluyorlar.

EN güzel başlangıç, yeniden başlamaktır.

DEVRİMCİ, denizin bittiğine inanıldığı bir zamanda okyanusa dalabilendir.

ÇÖZÜLEN sadece Ekim Devriminin ilk düzeni değildir. Sonbahara girilirken bu coğrafyada, eylülizm net bir çözüme sürecine girmiştir. Bunun elle tutulur göstergeleri ortadadır. İktidar partisi bir kişinin günlük rüyalarına göre yön değiştiren bir klüp olduğunu göstermiştir. Bugün parlamenter sistemin en büyük karşıtı, Çankaya'ya çıkabilmiştir. Parlamenter demokrasinin bütün kurumları, başta iktidar partisi, fiili lideri tarafından her gün artan ölçüde gülünç hale getirilmektedir.

BASİT bir yerel seçim, eylülizmin üç partisinin, iktidar partisi, ana muhalefet ve yardımcı muhalefet partilerinin, yönetici kadrolarıyla birlikte itibarını yitirdiğini göstermiştir. Eylülizmin muhalefet içindeki Truva atları olan Demirel ve Baykal, tasfiye sürecine girmek üzeredirler.

BAYKAL ve Demirel'in Türkiye politik hareketinden tasfiyeleri, eylülizmin çözülmesinde çok önemli bir aşamanın geride bırakılması anlamına gelecektir; bu süreç başlamıştır. Artık, genel başkanlık seçimini kazanmış olsaydı da Baykal'ın sonu gelmiştir; Baykal, CHP-SHP çizgisinde son duraktır ve bu anlaşılmıştır. Milliyetçi Cephe Hükümetlerinin lideri, Türkiye'ye gelmiş burjuva politikacılarının en korkağı, en tutarsızı, Demirel, tatlı su solcularından aldığı desteği de bitirmiş ve ortadan kayboluşun son çıkışlarını başlatmıştır.

BUNLAR, sevindiricidir.

SADDAM Krizi, Özal liderliğinde tekeller Türkiye'si'nin ne kadar maceracı ve tutarsız olabileceğini göstermiştir. Tekeller, dışişleri bürokrasisi, Özal'ın Musul için galip devletler masasına oturma rüyasına göre hareket etmesini önleyememiş ve Türkiye rejiminin Arap dünyası ile otuz yılda kurduğu temkinli ilişkileri bir